

PARTIJCONGRES

31 MEI
2008

JAARVERSLAG 2007

CDA en Gelieerde Organen en Organisaties

CDA

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Jaarverslag 2007

CDA en gelieerde Organen en Organisaties

Inhoudsopgave

I.	Politiek Bestuur	5
1.	Binnenland:	5
1.1	Partijbestuur	5
1.2	Dagelijks Bestuur	5
1.3	Toetsingscommissie	6
1.4	Royementscommissie	6
1.5	Commissie van Beroep	7
1.6	Juridische Commissie	7
1.7	Vorbereidingswerkgroep Waterschapsverkiezingen	7
1.8	Commissie Eerste Kamer	8
1.9	Commissie Evaluatie verkiezing partijvoorzitter	8
1.10	Financiële commissie	8
1.11	Fonds Wetenschappelijk Instituut	9
1.12	Professor Steenkampfonds	9
	Werkgroepen en Activiteiten:	10
1.13	Partijcongressen	10
1.14	Landelijk Ouderenplatform	10
1.15	CDA Kleurrijk	11
1.16	Werkgroep Grote Steden	12
1.17	Inkomensbeleid	12
1.18	Basisgroep Sociale Zekerheid	13
1.19	Jeugd- en gezinsbeleid	16
1.20	Gesprekken met maatschappelijke organisaties	16
1.21	Jaarverslag rondje CDA	16
1.22	Ondernemersnetwerk	16
1.23	CDA-sportnetwerk	17
2.	Buitenland:	18
2.1	Commissie Buitenland	18
2.2	Activiteiten EVP	19
2.3	Activiteiten Europa Platform	19
2.4	Overige	20
2.5	Eduardo Frei Stichting	20
2.6	NIMD	32
II.	Communicatie	36
1)	Cluster Permanente campagne	37
1.1	Evenementen	37
1.1a	Permanente Campagne	37
1.1b	Verkiezingscampagnes	42
1.2	Jongerenmarketing	45
1.3	Ledenwerving en ledenbinding	46

2)	Cluster redactie en media:	52
2.1	<i>CDA.nl, het tijdschrift</i>	52
2.2	Overige Publicaties	52
2.3	Internet	53
2.4	Zendtijd politiek partijen	54
2.5	Publieksvoorlichting	55
2.6	Persvoorlichting	55
III.	Sector HRM/Steenkampinstituut/Partijontwikkeling	58
IV.	Financiën en Interne Organisatie	75
V.	Wetenschappelijk Instituut voor het CDA	78
VI.	Bestuurdersvereniging	83
VII.	CDAV	89
VIII.	CDJA	95

I. Sector Politiek & Bestuur

1. Binnenland

1.1. Partijbestuur

De belangrijkste taken van het Partijbestuur zijn, conform artikel 33 van de Statuten:

- de voorbereiding en organisatie van de verkiezing van de leden van Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement;
- het opstellen van ontwerp (model)-programma's ten behoeve van verkiezingen van vertegenwoordigende lichamen;
- de zorg voor het beheer van geldmiddelen en eigendommen van het CDA.

Samenvattend gaat het om: Het leiding geven aan alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen het CDA. Hieronder valt onder meer de voorbereiding van de Partijcongressen, de kandidaatstellingen en de jaarrekeningen en begrotingen.

Het Partijbestuur kwam in het jaar 2007 zeven maal in een reguliere vergadering bijeen. In beginsel zijn ook altijd de voorzitters van de fracties in de Tweede Kamer, de Eerste Kamer en de delegatie in het Europees Parlement bij de vergaderingen van het Partijbestuur aanwezig. Meermalen is uitvoerig van gedachten gewisseld over de standpunten en de positie van onze partij. Een belangrijke rol daarbij spelen de signalen uit het land die de leden van het Partijbestuur onder andere vanuit de afdelingen ontvangen en die tijdens de vergaderingen naar voren worden gebracht. Belangrijke agendapunten waren de Statenverkiezingen, voorbereiding waterschapsverkiezingen, voorbereiding en evaluatie verkiezing partijvoorzitter en commissie evaluatie Eerste Kamer.

1.2. Dagelijks Bestuur

Krachtens artikel 35 van de partijstatuten heeft het Dagelijks Bestuur vooral tot taak:

- de dagelijkse leiding van alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen het CDA;
- de voorbereiding van de besluitvorming en uitvoering van de besluiten van het Partijbestuur;
- het nemen van beslissingen in spoedeisende gevallen, waarbij het Dagelijks Bestuur namens het Partijbestuur optreedt;
- het bijeenroepen van het Partijcongres, hetzij schriftelijk, hetzij door oproep door middel van een partijorgaan.

Vaste onderdelen op de agenda van het Dagelijks Bestuur zijn de voorbereiding van de Partijbestuursvergaderingen en de politieke actualiteit. Daarnaast houdt het Dagelijks Bestuur zich bezig met de partijfinanciën, de ledenontwikkeling en het personeelsbeleid.

Het Dagelijks Bestuur kende in 2007 de volgende samenstelling:

Mw. J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart, partijvoorzitter (tot 22-02-2007)

Drs P.A.C.T. van Heeswijk, partijvoorzitter (per 02-06-2007)

Mw. mr. R. Westerlaken-Loos, 1^e vice-voorzitter (per 02-06-2007)

Mw. drs. C.J. Dekker, 2^e vice-voorzitter (tevens interim partijvoorzitter 22-02-2007 tot 02-06-2007)

Dr. H. Bleker, bestuurlijk secretaris

R. Migo, (tevens interim partijpenningmeester (van 22-02-2007 tot 10-11-2007)

Prof. Dr. C. G. Koedijk, partijpenningmeester (per 10-11-2007)

Mw. drs. S.C. van Haaften-Harkema

Op 22 februari 2007 werd partijvoorzitter J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart benoemd tot staatssecretaris van Onderwijs in het kabinet Balkenende IV. C.J. Dekker was vanaf dat moment waarnemend partijvoorzitter, 1^e vice-voorzitter en 2^e vice-voorzitter totdat op het congres van 2 juni 2007, na een korte en krachtige campagne P.A.C.T. van Heeswijk door de leden werd gekozen tot nieuwe partijvoorzitter van het CDA. Tijdens dat Partijcongres zijn tevens de nieuwe 1^e vice-voorzitter en vrijgekozen leden gekozen. Tijdens het Partijcongres van 10 november werd de nieuwe penningmeester gekozen.

Naast de reguliere werkzaamheden is het Dagelijks Bestuur verder gegaan met het intensiveren van het debat binnen de partij en heeft daarbij vooral de inbreng van onderop willen versterken. Daarnaast heeft het stappen gezet die kunnen bijdragen aan het vitaliseren van de afdelingen. De permanente campagne is in het afgelopen jaar verder doorgevoerd.

1.3. Toetsingscommissie

Ter voorkoming van ongewenste belangenverstrengeling of een zodanige belasting van de betrokken persoon, is aan de Toetsingscommissie de beoordeling van cumulaties van functies als bedoeld in artikel 109 tot en met 112 van de Statuten van het CDA en artikel 45 tot en met 47 van het Huishoudelijk Reglement van het CDA opgedragen. Dit oordeel legt zij aan het Partijbestuur ter besluitvorming voor.

Op 29 mei 2007 waren de verkiezingen voor de Eerste Kamer. In dit kader is de Toetsingscommissie in vergadering bijeen gekomen. Alle 37 personen op de advieskandidatenlijst voor de Eerste Kamer zijn door de commissie getoetst op de cumulatie van nevenfuncties. Daarnaast waren de werkzaamheden van de Toetsingscommissie afgelopen jaar redelijk beperkt. De commissie werd enkele keren geraadpleegd over de vervulling van zogenaamde dubbelmandaten. Deze cumulatie van functies wordt slechts bij zeer hoge uitzondering door het Partijbestuur toegestaan. Zoals statutair is vastgelegd is uitgesloten de cumulatie van politieke functies, partijfuncties en/of maatschappelijke functies die het aanzien van het politieke ambt of van de partij schaadt, doordat de cumulatie tot een belangenvermenging leidt die de integriteit van de politieke besluitvorming aantast of tot een zodanige belasting van de betrokken persoon leidt, dat in redelijkheid geen behoorlijke vervulling van de politieke functie en/of partijfunctie is te verwachten.

De Toetsingscommissie bestond in 2007 uit:

Mevr. drs. A.C. Grol-Overling (voorzitter)

Drs. W. Th. Thuis

Dr. P.D. van Loo

Mevr. A. Doelman-Pel

Mevr. mr. L.B.F.M. Hellwig.

Het secretariaat van de commissie was in handen van dhr. drs. F.W.R. Govers.

1.4. Royementscommissie

De Royementscommissie is belast met de beslissing over het in behandeling nemen van een voordracht tot ontzetting uit het lidmaatschap, oordeelsvorming ter zake van die voordracht en kennisgeving van haar uitspraak ter fiattering aan het Partijbestuur.

In 2007 zijn er geen voordrachten tot ontzetting uit het lidmaatschap ingediend bij de Royementscommissie.

De voorzitter van de Royementscommissie was ir. D.H.A. van Hemmen. Overige leden waren mevrouw mr. P.C. Lodders-Elferich en H. Visser. Het secretariaat was in handen van mevrouw mr. M. Kip.

1.5. Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep beslist bij wege van arbitrage op ingestelde beroepen tegen beslissingen van partijorganen en/of verbanden, waartegen krachtens de statuten van het CDA en de daaruit voortvloeiende reglementen, beroep ingesteld kan worden. Een uitspraak van de Commissie van Beroep is bindend voor alle betrokken partijen. In 2007 is er geen enkele maal beroep ingesteld bij de Commissie van Beroep.

Tijdens het Partijcongres van 3 maart 2007 is besloten de tussenstap van het Partijcongres te laten vervallen, waardoor het mogelijk werd direct beroep in te stellen tegen de gepubliceerde kandidatenlijst Eerste Kamer op grond van vermeende onregelmatigheden bij de Commissie van Beroep. Van deze mogelijkheid is door geen van de gemeentelijke afdelingen gebruik gemaakt.

De Commissie van Beroep stond onder leiding van mr. dr. A.J.E. Havermans. De leden waren: mr. F.J.M. Houben, mevrouw mr. V.N.M. Korte-van Hemel, mevrouw mr. J.J.M.S. Leyten-de Wijckerslooth de Weerdesteyn, mevrouw G.W. van Montfrans-Hartman en mr. W.F.C. Stevens. De griffier was mevrouw mr. M.A.C. Prins.

1.6. Juridische Commissie

De Juridische Commissie onderwerpt op verzoek van het Partijbestuur voorstellen op reglementair gebied of voorstellen met een juridische component aan een juridische toets alvorens deze voorstellen aan het Partijbestuur worden voorgelegd dan wel werkt op verzoek van het Partijbestuur een bepaald juridisch vraagstuk nader uit. Daarnaast kan deze commissie geraadpleegd worden indien er onduidelijkheid is dan wel nadere uitleg gewenst is aangaande statutaire en/of reglementaire bepaling(en).

In 2007 heeft de Juridische Commissie de wijzigingsvoorstellen ten aanzien van de statuten en het huishoudelijk reglement ten aanzien van de waterschapsverkiezingen en het kandidaatstellingsreglement Waterschapsverkiezingen aan een juridische toets onderworpen. De besluitvorming over het kandidaatstellingsreglement heeft plaatsgevonden tijdens het Partijbestuur van 24 september 2007. De besluitvorming over de statutenwijziging zal plaatsvinden tijdens het Partijcongres van 31 mei 2008.

De Juridische Commissie stond onder leiding van dr. H. Bleker. De leden waren: G. van den Berg, mevrouw mr. W.N. Kip, mr. L.J. Klaassen, H.J. Mes, mr. drs. E.C.M. Wagemakers en D. van der Staaij. Het secretariaat van de commissie was in handen van mevrouw mr. M. Kip.

1.7. Voorbereidingswerkgroep Waterschapsverkiezingen

Medio 2007 heeft het Dagelijks Bestuur de voorbereidingswerkgroep Waterschapsverkiezingen ingesteld. Deze werkgroep heeft in het Partijbestuur van 24 september haar resultaten

gepresenteerd. Zij had als taak het in kaart brengen van de benodigde acties en tijdspaden als het CDA zou besluiten deel te gaan nemen aan de waterschapsverkiezingen.

De voorbereidingswerkgroep Waterschapsverkiezingen stond onder leiding van Peter van Heeswijk. De leden van de werkgroep waren: R. vd Kluit, E. van Lith (namens fractie TK), J.-A. de Bat, M. Sijbom, W. van den Beukel, E. Nauta-van Moorsel. Het secretariaat van de commissie was in handen van mevrouw mr. M. Kip.

1.8. Commissie Eerste Kamer

In het licht van de situatie welke is ontstaan tijdens de verkiezing voor de Eerste Kamer op 29 mei heeft het Dagelijks Bestuur een commissie Eerste Kamer ingesteld die aanbevelingen voor het Partijbestuur dient op te stellen. Al eerder hebben commissies vanuit de partij zich gebogen over het vraagstuk van voorkeursacties en de gevolgen voor ondermeer de nagestreefde regionale spreiding en de gewenste deskundigheden binnen een fractie. Deze commissie benadert het vraagstuk met name vanuit het perspectief van de verkiezingen voor de Eerste Kamer. De commissie hoopt in het voorjaar van 2008 haar bevindingen voor te leggen aan het Dagelijks Bestuur en Partijbestuur.

De commissie stond onder leiding van H. Bleker. De leden zijn: J.P.H. Bruin-Slot, mr. J.A.M.L. Houben, mw. P.E.M.S. Lokin-Sassen, mr. J.J. Pastoor en mr. Drs. A.J.G. Poppelaars. Het secretariaat was in handen van mw. mr. M. Kip.

1.9. Commissie Evaluatie verkiezing partijvoorzitter

Het Partijbestuur in vergadering bijeen op 15 juni 2007 heeft naar aanleiding van de verkiezingen voor een nieuwe partijvoorzitter de commissie evaluatie verkiezing partijvoorzitter ingesteld. De commissie had als taak de verkiezing van de partijvoorzitter 2007 te evalueren, inclusief de daarbij behorende processen. Zij heeft daarbij de mogelijkheid schriftelijke stukken te raadplegen en gesprekken te voeren met direct betrokkenen. In het partijbestuur van 10 december 2007 heeft de commissie haar rapport aangeboden en is het door de leden van het partijbestuur vastgesteld.

De commissie Evaluatie verkiezing partijvoorzitter stond onder leiding van mw. J. Kraaijeveld-Wouters. De leden waren: H. van der Molen, Th. Bovens, A. Doesburg. Adviseurs waren: R. Smits en E. Nauta-van Moorsel. Het secretariaat was in handen van mr. M. Kip.

1.10. Financiële Commissie

De Financiële Commissie is volgens de statuten belast met het jaarlijkse onderzoek van de balans en de rekening van baten en lasten van de partij, van de bijzondere organen en van de bijzondere organisaties en brengt daarvan verslag uit aan het Partijcongres. De commissie adviseert het Partijbestuur over financiële aangelegenheden. De Commissie kwam in 2007 bijeen ter bespreking van de jaarrekening 2006 en de begroting 2008. De samenstelling van de commissie was in 2007 als volgt:

Mr. J.C.A.M. Gielen, voorzitter

Mr. W.C. Zwanenburg

Drs. M.B. de Haas

R. Migo, adviseur (interim partijpenningmeester van 22-02-2007 tot 10-11-2007)

Prof. Dr. C. G. Koedijk, adviseur (partijpenningmeester per 10-11-2007)
Mw. drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel, adviseur (directeur partijbureau)

1.11. Fonds Wetenschappelijk Instituut

Het Fonds Wetenschappelijk Instituut heeft als doelstelling financiële ondersteuning te verlenen aan wetenschappelijke activiteiten ten dienste van de christendemocratie. Op grond van die doelstelling levert het fonds een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.

Het bestuur van het fonds vergaderde in 2007 tweemaal, eenmaal in het voorjaar over de jaarrekening 2006 van het fonds en van het WI en eenmaal in het najaar over de begrotingen en de jaarplannen voor 2008.

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

Mr. H.M. Krans, voorzitter

Mr. P.C.M. Mullink, penningmeester

Drs. B. Beumer

Dr. G.J. Fleers

R.C. Robbertsen

Dr. A. Klink, adviseur (directeur Wetenschappelijk Instituut tot 22-02-2007)

Drs. E.J. van Asselt, (plv directeur Wetenschappelijk Instituut van 22-02-2007 tot 31-12-2007)

S.A. Trommel, adviseur (penningmeester Wetenschappelijk Instituut)

R. Migo, adviseur (interim partijpenningmeester van 22-02-2007 tot 10-11-2007)

Prof. Dr. C. G. Koedijk, adviseur (partijpenningmeester per 10-11-2007)

Mw. Drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel, adviseur (directeur partijbureau)

1.12. Professor Steenkampfonds

Het Steenkampfonds heeft als doelstelling ondersteuning te verlenen aan scholings- en vormingsactiviteiten. Op grond van die doelstelling levert het fonds een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden van het Steenkampinstituut.

Het fondsbestuur vergaderde in 2007 tweemaal; eenmaal voor de bespreking van de jaarrekening 2006 en eenmaal voor de bespreking van de begroting en de jaarplannen van 2008.

In 2007 was de samenstelling van het fondsbestuur als volgt:

Dr. H.O.C.R. Ruding, voorzitter

Mw.mr. H.G.M. Giezeman, secretaris

Mw. M.M. Nelisse RC, penningmeester

Drs. E.A. Horlings RA

Drs. H. Borstlap

Drs. C. Laenen, adviseur (hoofd van de sector HRM/SI)

R. Migo, adviseur (interim partijpenningmeester van 22-02-2007 tot 10-11-2007)

Prof. Dr. C. G. Koedijk, adviseur (partijpenningmeester per 10-11-2007)

Mw. Drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel, adviseur (directeur partijbureau)

Werkgroepen en activiteiten

1.13. Partijcongressen

Zie jaarverslag sector communicatie.

1.14. Landelijk Ouderen Platform

Algemeen

Het CDA Landelijk Ouderen Platform (LOP) is in 2007 viermaal bijeen geweest. Het LOP heeft in die periode diverse vergaderingen belegd waar de afgevaardigden van de Provinciale Ouderen Platforms met elkaar konden overleggen en in discussie konden gaan met de diverse politici. Een Stuurgroep van het LOP bestaande uit vijf personen bereidde de LOP-vergaderingen voor en heeft in het jaar 2007 verschillende malen vergaderd. Voor 2007 heeft het LOP een duidelijke doelstelling opgesteld waarbij het opzoeken van het debat een belangrijk uitgangspunt is geweest. Het betrekken van ouderen bij alle discussies die in het CDA plaatsvinden is één van de primaire doelstellingen. Het LOP nam deel aan het regulier overleg met leden van de Tweede Kamerfractie en de verschillende ouderenbonden.

In 2007 is de stuurgroep van het Landelijk Ouderen Platform aangevuld met dhr. H. Gerssen en is mw. H. van Leeuwen, de nieuwe vertegenwoordiger vanuit het Partijbestuur en mw. R. Westerlaken-Loos, de contactpersoon binnen het Dagelijks Bestuur.

CDA Senioren in gesprek met...

De heer J. de Vries, mw. J. Schermers, dhr. P. Omtzigt, CDA Tweede Kamerleden, informeerden de leden van het LOP regelmatig over de vele veranderingen in het zorgstelsel, ze gaven de laatste stand van zaken aan betreffende de WMO, AWBZ en ontwikkelingen op het gebied van pensioenen. Daarnaast nam een aantal afgevaardigden van het LOP deel aan het 'Mosterd-overleg'. In dit overleg brachten zij de standpunten en overwegingen van het LOP naar voren. De eerste vergadering in 2007 werd gewijd aan de WMO. Gasten van Ouderenbonden en wethouder en ambtenaar uit Heerde belast met uitvoering van de WMO spraken over hun eerste ervaringen.

Tenslotte verwelkomde het LOP de heer H. Klein Breteler, lid Eerste Kamer, hij kwam praten over de mogelijke veranderingen in de AWBZ.

De 50+ Beurs

Traditiegetrouw is het CDA, evenals de overige politieke partijen, reeds een aantal jaren met een informatiestand vertegenwoordigd op de 50+ Beurs eind september in de Jaarbeurs in Utrecht. Deze beurs wordt jaarlijks georganiseerd door de organisatie Plus Producties. Het CDA heeft hier ieder jaar een informatiestand in de vorm van een "keukensetting" waar bezoekers aan de keukentafel met kamerleden onder het genot van een kopje koffie van gedachten kunnen wisselen over maatschappelijke thema's. Naast het feit dat er een aantal CDA-vertegenwoordigers aanwezig is in de vorm van bewindspersonen, leden van de Eerste en Tweede Kamerfractie, de Nederlandse EVP-delegatie in het Europees Parlement, het Partijbestuur en medewerkers van het Partijbureau zijn uiteraard de leden van ons Landelijk Ouderen Platform betrokken. Het LOP is dit jaar zeer actief betrokken geweest bij de voorbereiding van de 50+ Beurs, deze groots opgezette Ouderenbeurs vraagt zowel inhoudelijk als organisatorisch grote inzet van velen. Naast de informatiestands van de politieke partijen is er een gemeenschappelijk maatschappelijk plein waar iedere politieke organisatie een dagdeel toegewezen krijgt om een inhoudelijk debat te organiseren. Het CDA leverde op donderdag 20

september spreekster R. Vedder-Wubben (lid Eerste Kamer voor het CDA) over 'Silver Economy' en op vrijdag 21 september debatteerde J. de Vries (lid Tweede Kamer voor het CDA) met andere politici over vernieuwingen in de zorg.

Naast de inhoudelijke debatten op het maatschappelijk plein verzorgen de politieke partijen ook het "koffiedrinken met politici" op het terras bij het plein waar bezoekers tijdens een kopje koffie van gedachten kunnen wisselen met aanwezige politici. De informatiestand op de 50+ Beurs kwam tot stand door samenwerking tussen het Landelijk Ouderen Platform en een aantal medewerkers van het Partijbureau. Daarnaast gaven verschillende kamerleden acte de présence om inhoudelijke vragen van bezoekers te kunnen beantwoorden. De samenwerking is in 2007 prima verlopen. De beurs in het algemeen en de CDA-informatiestand in het bijzonder trokken veel bezoekers.

De LOP stuurgroep is als volgt samengesteld: Mevrouw A.A. Willemse- van der Ploeg (voorzitter), Mevrouw M.C. Greweldinger-Beudeker (vice-voorzitter), Mevrouw L.T. Holtkamp-van Es (secretaris), dhr. J.N. Zuurbier (penningmeester), dhr. H. Gerssen en dhr. H. de Jong. Het secretariaat is in handen van een vertegenwoordiger van het Partijbureau, mevrouw E.C. Hoentjen.

1.15. CDA Kleurrijk (voorheen Intercultureel Beraad)

Het Intercultureel Beraad (ICB) is een door het Partijbestuur ingestelde werkgroep die de partij gevraagd en ongevraagd adviseert over alle zaken op het terrein van het integratiebeleid en haar werkzaamheden verricht onder verantwoordelijkheid van het Partijbestuur. Het ICB bleek in zijn oorspronkelijke vorm echter niet voldoende in staat om een substantiële rol te spelen op het gebied van diversiteitsbeleid binnen de partij en beleidsontwikkeling. Daarom werd medio 2007 besloten dat het ICB een nieuwe structuur en werkwijze zou krijgen. Om de frisse start te ondersteunen kreeg het ICB een nieuwe naam: CDA Kleurrijk. Het doel van het CDA Kleurrijk blijft het geven van handreikingen aan het CDA om die pluriforme samenleving te bevorderen, in het bijzonder de integratie van culturele minderheden binnen het CDA en in de samenleving. Het CDA Kleurrijk heeft een signaleringsfunctie richting Partijbestuur en fracties. De voorzitter van het CDA Kleurrijk maakt als adviseur deel uit van het Partijbestuur.

In 2007 is de nieuwe structuur en samenstelling van het CDA Kleurrijk voorbereid. Het bestaat nu uit een kleine stuurgroep van deskundigen met verschillende expertises en achtergronden. De leden van de stuurgroep worden gekozen door het Partijbestuur. De stuurgroep wordt ondersteund door een netwerk van inzetbare partijleden. Er is afstemming met de fracties in de Eerste en Tweede Kamer, en het Europees Parlement. Tevens zal een vooraanstaand CDA-lid aan CDA Kleurrijk verbonden zijn die als adviseur en als 'ambassadeur' op zal treden. In de toekomst zal hard gewerkt worden aan inbedding in alle geledingen van de partij, om betrokkenheid bij de agenda van het CDA Kleurrijk te vergroten.

Het CDA Kleurrijk in 'oude' vorm is in 2007 zes keer bijeen geweest. In april werd een heidag gehouden rond de nieuwe vorm van het orgaan. De politieke actualiteit is een vast onderwerp op de agenda. Vanuit de Tweede Kamerfractie was woordvoerder Madeleine van Toorenburg, intensief betrokken bij de werkzaamheden. Maar focus van gesprek was vooral op het vergroten van impact binnen de partij.

Tot het eind van 2007 was het CDA Kleurrijk als volgt samengesteld: Lionel Martijn (voorzitter), Nico van Jaarsveld (vice-voorzitter, lid tot half 2007), Bob Bishoen, Nicolette Bos, Osman Elmaci, Simon Geleijnse, Geertje Kelekci, John Letsoin, Ton Lutter (tot half 2007), Saïd Mokadim, Gert Jan van Reenen, Rajen Ramnath, Peter Richelieu, Saliha Sahin, Madeleine van Toorenborg (adv. TK), Paul The, Peter Vialle. Het CDA Kleurrijk werd ondersteund door Sylva van Rosse en Karin Hoentjen.

1.16. Werkgroep Grote Steden

Grote Steden blijven een prioriteit voor het Partijbestuur, zowel als het gaat om de vorming van beleid als om de positie van het CDA in de grote steden. Na de presentatie van het rapport "De stad spreekt- Een verkenning van de positie van het CDA in de grote steden" in 2006, ging in 2007 een nieuwe werkgroep Grote Steden van start. De werkgroep heeft als opdracht met concrete aanbevelingen te komen die lokale CDA afdelingen in steden kunnen helpen hun positie te versterken. De werkgroep kwam voor het eerst bijeen in november 2007 en heeft een mandaat van twee jaar.

De werkgroep Grote Steden heeft de volgende leden: Rob Bloem, gemeenteraadslid Nijmegen, Bas-Jan van Bochove, lid Tweede Kamer, Harm Janssen (voorzitter), wethouder Utrecht, Pia Lokin, voorm. gemeenteraadslid Groningen, Lionel Martijn, voorzitter CDA Kleurrijk, Ronald Migo, lid dagelijks bestuur CDA, Lambert van Nistelrooij, lid Europarlement, Ahmet Taskan, gemeenteraadslid Utrecht, Patrick Tetteroo, wethouder Lelystad, Chantal Teunissen, gemeenteraadslid Nijmegen, Madeleine van Toorenborg, lid Tweede Kamer, Erna van de Ven, Floriade Venlo, Gilbert Wawoe, voorm. lid Raad van State, Frederique Windhorst, bestuurslid Amsterdam. Als adviseur zijn aan de werkgroep verbonden Hamilcar Knops, WI, en Jo-Annes de Bat, Bestuurdersvereniging. De werkgroep wordt vanuit het partijbureau ondersteund door Sylva van Rosse.

1.17. Inkomensbeleid

Medio 2007 installeerde het partijbestuur de partijbrede werkgroep Inkomensbeleid. De werkgroep is een vervolg op de tijdelijke commissie Inkomensbeleid olv Frank Kerckhaert. Deze commissie bracht in 2004 een rapport uit met de titel *Heffen naar draagkracht; op weg naar een solidair inkomensbeleid*. De conclusies en aanbevelingen in dit rapport bevatten aanbevelingen over de betrokkenheid van de partij bij het inkomensbeleid in de toekomst. Met de nieuwe werkgroep Inkomensbeleid – die eveneens onder leiding staat van Frank Kerckhaert- wordt een extra impuls geven aan het debat over inkomensbeleid in de partij. De werkgroep is ingesteld voor een periode van 2 jaar.

De werkgroep Inkomensbeleid besloot armoedebeleid en -bestrijding in de lokale praktijk als eerste onderwerp te behandelen. Het in mei 2007 verschenen WI-rapport *Participeren naar vermogen; een studie naar het voorkomen van armoede* dient als basis voor die discussie. Van dit rapport wordt een publieksversie gemaakt die in 2008 samen met een discussiewijzer naar alle gemeentelijke en provinciale afdelingen wordt gezonden.

De werkgroep gaat in samenwerking met de gemeentelijke afdelingen van de partij en de provinciale afdelingen van de CDA-Bestuurdersvereniging in 2008 debatbijeenvakkomsten organiseren over het thema armoedebeleid en -bestrijding in de lokale praktijk.

Leden van de werkgroep Inkomensbeleid vervullen een actieve rol tijdens die debatten.

De partijbrede werkgroep wordt geleid door Frank Kerckhaert en bestaat verder uit Brigitte van Haaften (namens DB), Guusje Dolsma, Kees Strik, Peter Pennekamp, Arend Jansen, Leonard Geluk, Osman Elmaci, Petra van der Burg, Eddy van Hijum (namens Tweede Kamerfractie), Jo-Annes de Bat (namens CDA-BSV) en Marischa Kip/Marcel Meijer (secretariaat)

1.18. CDA Basisgroep Sociale Zekerheid

Inleiding

Het jaar 2007 betekende voor het CDA de komst van het vierde kabinet-Balkenende, een coalitie van CDA, Partij van de Arbeid en ChristenUnie. Onder leiding van formateur Wijffels wordt op plaatsen ver buiten het Haagse gewoel, gewerkt aan deze nieuwe coalitie. Op 22 februari 2007 staat de ministersploeg op de trap van Huis Ten Bosch.

Het kabinet begint met een periode van 100 dagen luisteren naar de samenleving. Altijd goed, wanneer vervolgens goede en breed gedragen maatregelen worden genomen. In sociaal opzicht maakt het CDA een draai. Geen grote wijzigingen meer in het sociale zekerheidsstelsel, maar de aandacht op een soepele en juiste uitvoering van de wetten. Biedt mensen rust en vertrouwen, is nu het motto, na de ingrijpende veranderingen in zorgverzekering, arbeidsongeschiktheid en bijstand.

Voor de Basisgroep betekent deze draai dat wij niet langer hoeven te ageren tégen beleid, maar juist vóór de koers van kabinet en fractie. Ook wat dat betreft, is er nog veel werk te doen.

Jubileumjaar

In het werkelijke jubileumjaar 2006 is de viering van het lustrum niet doorgegaan. In oktober 2007 staan wij wel stil bij het 20-jarig bestaan van de CDA Basisgroep Sociale Zekerheid. Op een goed bezocht en hooggewaardeerd congres spreken Arend Jansen en Nico van Jaarsveld over het werk van de Basisgroep in de afgelopen jaren, zowel in Nederland als in Europa, en kijken vooruit naar de toekomst. Partijleider en minister-president Jan Peter Balkenende, in het verleden dagvoorzitter bij vergaderingen van de Basisgroep, is de gehele ochtend aanwezig en spreekt lovende woorden over de inzet van de Basisgroep bij het scherp houden van het CDA. Peter van Heeswijk, in juni tot partijvoorzitter gekozen, is er trots op dat het CDA een dergelijke actieve groep van uitkeringsgerechtigden telt. Hij ziet het als bewijs dat het CDA 'een partij voor ons allen' is. Kamerlid Eddy van Hijum gaat in op de actuele politiek: het probleem van het groeiende aantal mensen in de Wajong. Ook daar wil hij een slag slaan door meer Wajong'ers aan een baan te krijgen. Voor Van Hijums gevoel heeft de Basisgroep 'altijd al' bestaan, een duidelijk teken dat de Basisgroep een vaste plaats heeft verworven binnen het CDA.

Leden

Aan het einde van 2006 waren er 37 leden en 7 aspirant-leden van de Basisgroep. Aan het einde van 2007 telt de Basisgroep 38 leden en 3 aspiranten. Van de leden zijn er 9 'agendalid', wat inhoudt dat zij wel de stukken voor de vergaderingen ontvangen, maar er niet hoeven te verschijnen.

De ledenstop wegens financiële problemen werkt redelijk. Veel leden zijn langdurig bij de Basisgroep betrokken, sommigen zelfs zeer langdurig. Om de Basisgroep levend en vitaal te houden is het van belang dat er voldoende kwalitatieve inbreng in de discussies komt vanuit de leden. Daarom zal in de nabije toekomst een stevige doorstroming moeten plaatsvinden: zowel het vinden van vers bloed als het afscheid nemen van oudgedienden.

De Basisgroep kwam acht keer bijeen, vier keer in het gebouw van de Tweede Kamer, vier keer in het partijbureau.

Er was een wijziging in het bestuur gedurende het jaar. Na vijf jaar nam secretaris Gerrit de Bruijn in februari afscheid. Hij werd opgevolgd door Chris Wessels. Verder hadden Arend Jansen (voorzitter), Coos Boone (penningmeester) en Lex-Willem van Rijn (internet) zitting in het bestuur.

Gerrit de Bruijn bleef, ook na zijn afscheid, wel komen op vergaderingen. Zo nam hij in mei zelfs de verslaglegging voor zijn rekening. Zijn laatste bijeenkomst was de vergadering in september in het gebouw van de Tweede Kamer. Geheel onverwacht overlijdt Gerrit op 16 oktober 2007, aan het werk voor de inrichting van de babykamer voor zijn eerste kleinkind. Op de dag voor de viering van het lustrum wordt hij begraven in Amersfoort. Meerdere leden van de Basisgroep zijn aanwezig. Tot op het laatst was hij bezig voor de Basisgroep: nog protest tegen het in zijn ogen verminkte artikel over de 20 jaren van de Basisgroep in Open Forum, en een citaat voor het jubileumcongres. Dat citaat luidt: *'De hardwerkende Nederlander is de knuffel geworden van de politiek. Er zijn honderdduizenden Nederlanders die ook graag zo geduid zouden willen worden, maar door handicap, langdurige werkloosheid, leeftijd of anderszins onder het etiket 'minima' schuil moeten gaan. Wanneer worden zij een hype? Wanneer nemen de hardwerkende Nederlanders met hun sterke schouders lasten van de minima over? Kortom: de huidige lastenverdeling is fout.'*

Communicatie

In de zomer van 2007 keert de Basisgroep terug op internet en is weer wereldwijd te bereiken. Niet via een webpagina op de CDA-site, maar via een weblog. Op het adres: <http://cda/basisgroepsz.blogspot.com> is de Basisgroep terug te vinden. Lex Willem van Rijn houdt dit weblog in stand, dat soms met enige moeite via een link te vinden is op de CDA-site. Vooral rond het jubileum weten de media ons weer te vinden. Voorzitter Arend Jansen komt in verschillende kranten, waaronder Trouw, aan het woord. In de Volkskrant verschijnt een uitvoerig verslag van het lustrum.

In het ledenblad cda.nl staan kleine aankondigingen van het naderende lustrum. Na afloop is een verslag met vrolijke foto opgenomen. Er is dus wat meer aandacht binnen de CDA-media voor de Basisgroep, maar erg veel is het allemaal nog niet.

Open Forum was een bron van zorg dit jaar. Er verschijnen drie nummers, in juni, oktober en december. Het nummer van oktober was gewijd aan het lustrum en de geschiedenis van de Basisgroep. Het decembernummer is een verslag van het lustrum, met de toespraken van Arend Jansen, Jan Peter Balkenende en Peter van Heeswijk. In december stelt het bestuur een nieuwe hoofdredacteur aan, Jan Litjens uit Venraai, een gepensioneerd onderwijsman en oud-wethouder.

Klaas Wildeboer heeft zich eerder moeten terugtrekken wegens fysieke problemen en een gebrek aan tijd.

Activiteiten

De Basisgroep is duidelijk aanwezig op de CDA-partijcongressen in Utrecht met een informatiestand. Op ieder congres nemen hier toch enkele tientallen mensen informatie mee over de Basisgroep en knopen gesprekken aan over het sociale gezicht van de partij. Op het najaarscongres wordt een resolutie over koopkrachtverbetering voor minima ingediend, die was

opgesteld bij het jubileumcongres. De resolutie wordt verworpen, maar levert wel discussie op onder congresgangers.

In februari is de jaarvergadering. Gerrit de Bruijn wordt daar uitgeluid als secretaris.

Bij de plenaire vergaderingen in de Tweede Kamer is voorzitter Eddy van Hijum van de fractiecommissie Sociale Zaken steevast present. Verder zijn daar geweest de kamerleden Jack Biskop, Ans Willemse, Jan de Vries, Liesbeth Spies, Pieter Omtzigt en Ad Koppejan. Ook minister Piet Hein Donner en staatsecretaris Ahmed Aboutaleb komen in het Kamergebouw bij ons langs.

Op de tussenbijeenvakomensten in de CDA-partijbureau zijn Marcel Warnaar en Jasja Bos (NIBUD), Petra van der Burg (Wetenschappelijk Instituut CDA), partijvoorzitter Peter van Heeswijk, Cok Vrooman en en Jeanet Kullberg (Sociaal en Cultureel Planbureau), Ronald Paping (Woonbond) en Erik van Ophoven (corporatie Vivare).

De commissie Europa is actief in Brussel en ver daarbuiten. Coos Boone en Nico van Jaarsveld verzetten hier het nodige werk voor. Op het jubileumcongres van de Basisgroep zijn ook vertegenwoordigers vanuit 'Europa' aanwezig.

Financiën

In het begin van het jaar lijkt het moeilijk te gaan met de financiën. Er volgt meerdere keren overleg met directeur Ellen Nauta van het partijbureau en kamerlid Eddy van Hijum. Na enig tijd klaart de lucht volledig. Het partijbureau en de fractie handhaven hun subsidies. Het partijbureau is zelfs te porren voor extra gelden bij speciale projecten, natuurlijk onder de voorwaarde van projectfinanciering. Hiermee zijn de donkere financiële wolken voor de komende tijd in ieder geval verdreven.

Tot slot

De CDA Basisgroep Sociale Zekerheid kan slechts bestaan dankzij de inzet van vele vrijwilligers. Die inzet mag hier geroemd worden. Werkzaamheden bij het verspreiden van stukken, Open Forum en inbreng van vragen zijn van groot belang voor de Basisgroep. En er zijn veel meer kleine en grote taken die zonder morren in het afgelopen jaar ook weer volbracht werden. Voor al degenen die ieder op eigen wijze een steentje hebben bijgedragen, geldt veel dank!

In het jaar 2008 zal er weer de nodige inzet gevraagd worden van de Basisgroep. Gezamenlijk zullen wij moeten bepalen hoe we in de komende jaren verder willen. Dat er een basis is binnen onze partij, is duidelijk. Aan ons om daar stevig op voort te bouwen.

Groningen, januari 2008
Chris Wessels, secretaris

1.19. Jeugd- en gezinsbeleid

Het bestuur besloot tweede helft 2007 het thema Jeugd- en gezinsbeleid opnieuw op de agenda te plaatsen.

Op 31 oktober vond er in Utrecht een ledendebat plaats over het onderwerp met staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van Onderwijs en Tweede Kamerwoordvoerder Mirjam Sterk. Ruim 200 CDA-ers namen deel aan dit debat.

Jeugd- en gezinsbeleid was het hoofdthema van het partijcongres van 10 november. In een deelsessie werd gedebatteerd met Inge Vervotte, prominent lid van de Belgische CD&V. In het middagdeel spraken Inge Vervotte en Tweede Kamerwoordvoerder Mirjam Sterk over het thema. Het partijcongres nam een resolutie aan waarin gepleit wordt voor een breed maatschappelijk opvoedingsdebat met betrokkenen, deskundigen en maatschappelijke organisaties. Ook binnen de partij zal het debat gevoerd worden.

In 2008 zal een speciale focusgroep zich in het kader van de campagne Morgen begint vandaag bezighouden met het thema.

1.20. Gesprekken met maatschappelijke organisaties

In 2007 heeft het Dagelijks Bestuur geen officiële gesprekken gevoerd met maatschappelijke organisaties. De nieuwe bestuursleden hebben een kennismakingsronde gemaakt langs de verschillende maatschappelijke organisaties. Zo is onder andere gesproken met de PKN, Bisschoppenconferentie, werkgevers en werknemersbonden, ouderenbonden, MKB, nutsinstellingen. In 2008 zullen de reguliere gesprekken weer opgepakt worden.

1.21. Jaarverslag Rondje CDA

Najaar 2007 startte het Rondje CDA, het maandelijks politiek café van het landelijk CDA en het CDA-Den Haag.

Rondje CDA vindt elke laatste donderdag van de maand plaats in Pulchri Studio te Den Haag. Een CDA-prominent houdt een korte toespraak waarna er gelegenheid is tot debat.

Partijvoorzitter Van Heeswijk verrichtte de aftrap en was de eerste spreker tijdens Rondje CDA. Daarna volgden vice fractievoorzitter Liesbeth Spies (over duurzaamheid en de Klimaatop in Bali) en fractievoorzitter Pieter van Geel over actuele politiek.

1.22. Ondernemersnetwerk

Ook in 2007 organiseerde het Ondernemersnetwerk een aantal ontmoetingen tussen ondernemers uit het MKB en landelijke CDA-politici.

In het voorjaar was er een ontmoeting met minister Maria van der Hoeven van Economische Zaken.

In het najaar spraken de ondernemers met staatssecretaris Jan Kees de Jager van Financiën over het Belastingplan 2007 en de gevolgen daarvan voor het bedrijfsleven.

Het ondernemersnetwerk is een initiatief van Tweede Kamerlid Jan ten Hoopen.

Een aantal malen per jaar gaan ondernemers met CDA-politici in gesprek over onderwerpen die de ondernemers direct raken.

1.23. CDA sportnetwerk

In februari 2006 heeft op het CDA partijbureau een brainstormsessie plaatsgevonden over het thema sport. CDA-ers met uiteenlopende sportachtergronden zijn voor deze bijeenkomst uitgenodigd (wethouders, raadsleden, vertegenwoordiger van NOC-NSF, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, Tweede Kamerlid en partijdirecteur waren aanwezig). Centrale vraag was wat het CDA met het thema sport zou kunnen (en misschien wel moeten) doen?

Mede naar aanleiding van deze eerste brainstormsessie zijn er verschillende activiteiten ontplooid. Allereerst is het CDA Sportnetwerk opgericht. Met dit netwerk wil het CDA een platform bieden voor CDA-wethouders, -gemeenteraadsleden, -Statenleden en -Gedeputeerden met sport in de portefeuille maar ook aan CDA-ers, werkzaam voor maatschappelijke (sport)organisaties en andere geïnteresseerden die zich met ziel en zaligheid met het thema sport bezighouden. Via het Sportnetwerk kunnen deze CDA'ers met elkaar van gedachten wisselen, van elkaars ervaringen leren en over sportonderwerpen, op zowel praktisch als abstract niveau, discussiëren.

Een eerste bijeenkomst van het CDA Sportnetwerk is in september 2006 georganiseerd in Utrecht. Het doel van deze bijeenkomst was om samen met lokale bestuurders, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties te spreken over thema's gerelateerd aan sport.

In november 2007 heeft een tweede bijeenkomst plaatsgevonden waarop gesproken is over de toekomst van het sportnetwerk en wat de prioriteiten zouden moeten zijn. Naar aanleiding van deze bijeenkomst zijn vijf pijlers opgesteld waarlangs het sportnetwerk zich het komende jaar moet ontwikkelen. De vijf pijlers zijn:

1. Het schrijven van een manifest over de CDA visie over de maatschappelijke rol van sport, ook met concrete beleidsadviezen.
 2. Het verder uitwerken van het CDA sportnetwerk (Inmiddels hebben 150 CDA-ers zich bij het sportnetwerk aangesloten.)
 3. Tijdens het CDA congres in november 2008 aandacht besteden aan het thema de maatschappelijke waarden van sport en het aanbieden van het manifest
 4. Het opzetten van een website CDA en sport
 5. Het organiseren van activiteiten over het thema de maatschappelijk rol van sport
- Inmiddels hebben 150 CDA-ers zich bij het sportnetwerk aangesloten.

2. Buitenland

Het Internationaal werk van de Partij in 2007 bestond uit vijf onderdelen, te weten de Commissie Buitenland, samenwerking binnen de Europese Volks Partij en activiteiten van het Europa Platform, de EFS en het NIMD.

2.1 Activiteiten Commissie Buitenland

De Commissie Buitenland is onder leiding van de voorzitter Piet Bukman in 2007 vijf keer bijeengekomen. Tijdens de eerste twee vergaderingen in februari en april zijn er projectgroepen in het leven geroepen over "Rusland" en "Energieleveringszekerheid". Voor de notitie over Rusland is een expertbijeenkomst georganiseerd met gastsprekers van de Universiteit Leiden. De discussienotitie over Rusland is in december 2007 uitgekomen, vlak na de Russische parlementsverkiezingen. Deze notitie is verspreid naar de pers en er is vlak voor de Russische presidentsverkiezingen in 2008 een artikel in het CDA magazine aan gewijd. De notitie over Energieleveringszekerheid wordt in het voorjaar 2008 afgerond.

→ www.cda.nl/rapporten.aspx

In 2007 is afgesproken om in de toekomst op elke vergadering een specifiek thema te behandelen. In 2007 waren dit in juni "het nieuwe Europees Verdrag", in oktober "de missie in Afghanistan" en in december "Ontwikkelingssamenwerking in het nieuwe kabinet". De *Deputy Secretary-General* van de Europese Volks Partij, waar het CDA lid van is, heeft als gastspreker een inleiding verzorgd op de vergadering in juni. Tijdens deze vergadering is het belang van het debat over Europa in Nederland onderstreept, wat een verdere aanzet is geweest voor de serie Europadebatten in het najaar van 2007. De boodschap die de premier van Luxemburg tijdens de Norbert Schmelzerlezing in april 2007 gaf (*Trots op Europa*) werd eveneens onderstreept. In de Commissievergadering in oktober 2007 werd gesproken over de Nederlandse aanwezigheid in Afghanistan. De drie woordvoerders Buitenlands beleid, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer gaven heldere en complete presentaties over de stand van zaken. Daarna gingen zij in gesprek met de Commissie Buitenland voor een verdere aanscherping van de CDA positiebepaling. In december 2007 gaven drie leden van de Commissie Buitenland presentaties over en commentaar op de beleidsvoornemens van de nieuwe minister van Ontwikkelingssamenwerking. De vragen die in deze presentaties naar voren kwamen die om verdieping en heroriëntatie vragen zijn onder meer verwerkt in een project over Ontwikkelingssamenwerking dat de Eduardo Frei Stichting begin 2008 opstart. Verder zijn voor de eerste drie vergadering in 2008 als thema's "Iran", "Mensenrechten" en "Europees verkiezingsprogramma" gekozen.

In 2007 hebben - in het kader van de zich nog voortzettende vernieuwing die de voorzitter Piet Bukman heeft ingezet - een vijftal personen afscheid genomen van de Commissie Buitenland en zijn drie nieuwe leden toegetreden. De leden die afscheid hebben genomen zijn Prof. dr. L.B.M. Mennes, Mw. mr. J.C. Boersma, Kol. R. Moerland, Drs. R.J. Tjeerdsma, en Mw. Drs. M.E. Kwast-van Duursen. Als nieuwe leden zijn toegetreden drs. E.P.M. Alting von Geusau, drs. C.C.J. Veldkamp en drs. M.E. Winkelman.

2.2 Activiteiten EVP

In 2007 zijn een groot aantal activiteiten ondernomen binnen de EVP. Allereerst is Europarlementariër Corien Wortmann-Kool verkozen als nieuwe vice-voorzitter van de EVP, in opvolging van de naar Den Haag vertrokken Camiel Eurlings. Zij heeft eveneens het voorzitterschap overgenomen van de EVP Werkgroep 3, die gaat over uitbreiding van de EVP.

In mei 2007 is samen met het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA, de EFS en het European Ideas Network van de EVP-ED fractie in het Europees Parlement een congres georganiseerd over "beleidskeuzes over gezondheidszorghervormingen, demografie en immigratie". Met ongeveer 35 internationale gasten en experts uit heel Europa en eenzelfde aantal CDAers uit Nederland is in Den Haag van gedachten gewisseld over deze thema's. Premier Jan Peter Balkenende, EVP-ED fractievoorzitter Joseph Daul en interim WI-directeur Evert-Jan van Asselt spraken onder meer over het belang van een wisselwerking tussen denktanks en de actuele politiek.

In 2007 is in EVP verband ook meegedacht en gewerkt aan de oprichting van de EVP denktank. Het werken met deze voor de EVP belangrijke denktank is na deze opstartfase overgenomen door het WI. De net begonnen directeur van het WI, Raymond Gradus, is verkozen in het oprichtingsbestuur van deze EVP denktank.

In EVP verband is onder meer via amendementen meegewerkt en geschreven aan de totstandkoming van EVP documenten over "energie" en "klimaatveranderingen".

→ www.epp.eu

Daarnaast zijn de partijcongressen van de CDU in Duitsland en de Conservatives in Engeland bezocht.

Voor de EVP publicatie de 'European View' heeft Piet Hein Donner een publicatie aangeleverd over politiek en religie.

→ www.epp.eu → European View - Winter 2007

2.3 Activiteiten Europa Platform

Op 20 mei 2006 heeft het Partijcongres het CDA-manifest over de toekomst van Europa vastgesteld, dat door de Werkgroep Europa onder leiding van Lianne Dekker (vice-voorzitter met de Portefeuille Buitenland) is opgesteld. Onder leiding van Lianne Dekker is het initiatief ontstaan voor het Europa Platform binnen het CDA waar in wisselende samenstellingen gedebatteerd zou kunnen worden over de toekomst van Europa. In 2007 is in overleg met de steunpunten van de provincies gesproken met afdelingen over thema's die in zulke Europa debatten zouden moeten plaatsvinden. In het najaar van 2007 zijn vervolgens 11 debatten in 8 verschillende provincies georganiseerd waar Europarlementariërs en Tweede kamerleden met de afdelingen gedebatteerd hebben over duurzaam ondernemen, klimaatverandering, asiel en migratie, arbeidsmarktbeleid, landbouw, energie, veiligheid en samenwerking tussen politie en justitie, uitbreiding en grensoverschrijdend verkeer. De verslagen en conclusies van deze debatten zijn samengevoegd in de krant "Blik op Europa" die alle CDA leden met het CDA magazine begin 2008 ontvangen hebben. Ook is een speciale website voor het Europa Platform gelanceerd.

→ www.cda.nl/europa

2.4 Overige

Op 18 april 2007 is de zevende jaarlijkse Norbert Schmelzer georganiseerd. Jean-Claude Juncker, premier van Luxemburg, sprak over het nieuwe Europese Verdrag. Als co-referent sprak CDA minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen. De twee lezingen zijn op de CDA website te vinden.

→ www.cda.nl/europa

Eén groep politici uit Pakistan en één groep uit China hebben presentaties en rondleidingen gehad op het Partijbureau.

Op het CDA congres zijn deelsessies georganiseerd over de Nederlandse missie in Afghanistan en over het Europa Platform.

Er is deelgenomen aan het jaarlijkse overleg tussen het CDA en de CDU in St. Gerlach. Eveneens is de Fractiesalon over het nieuwe Europese Verdrag in de Tweede Kamer bezocht en is deelgenomen aan het bezoek van de Tweede Kamerfractie aan het Europees Parlement.

Het Buitenlandoverleg van de Partij heeft in 2007 frequent plaatsgevonden tussen Jan van Laarhoven, de voorzitter van de Eduardo Frei Stichting, Jos van Gennip, de vice-voorzitter van het NIMD, Piet Bukman de voorzitter van de CDA Commissie Buitenland en Lianne Dekker, CDA vice-voorzitter en portefeuillehouder Buitenland.

2.5 Eduardo Frei Stichting

Voorwoord

Dr. Jan P.R.M. van Laarhoven, voorzitter Eduardo Frei Stichting

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten van de Eduardo Frei Stichting (EFS), de stichting voor internationale solidariteit van het CDA. De EFS heeft drie doelen:

promotie van het christen-democratisch gedachtegoed en de kennis hierover in internationaal verband in het algemeen en op de terreinen van internationale samenwerking en mensenrechten in het bijzonder

stimuleren van de permanente betrokkenheid van CDA-leden en aan de CDA gelieerde organisaties op bovengenoemde terreinen;

projecten initiëren en ondersteunen, die gericht zijn op promotie van de christen-democratische uitgangspunten, met name in Midden- en Oost-Europa en in de Derde Wereld.

Vanwege de deelname aan het MATRA Politieke Partijen Programma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de EFS in 2007 wederom diverse activiteiten met zusterpartijen in Midden en Oost Europa kunnen uitvoeren.

Sinds 2005 is het nieuwe strategisch jaarplan 2005-2008 van toepassing. Voor de periode 2005-2008 wordt er van uit gegaan dat bij het formuleren en uitwerken van beleid verbreding en verdieping als uitgangspunten moeten worden genomen voor het succesvol nastreven en/of verbeteren van de doelstellingen van de EFS. De EFS streeft ernaar om activiteiten te ontplooiën

die voornamelijk thematisch, beleidsinhoudelijk of ideologisch van aard zijn. Dit geldt vooral voor activiteiten in landen waar de EFS al enige jaren actief is en waar al veel vaardigheidstrainingen hebben plaatsgevonden. De inhoud van de aanvragen van de EFS partners in Midden en Oost Europa heeft zich de afgelopen jaren ook ontwikkeld van vaardigheidstrainingen naar thematische, beleidsinhoudelijke of ideologische aanvragen. Echter, door de verschuiving van aandacht naar de kandidaat lidstaten en de (nieuwe) buurlanden van de EU blijft de vraag naar vaardigheidstrainingen groot. De EFS ziet dit als een aanloopfase van samenwerking, er blijft echter gestreefd worden naar inhoudsrijke aanvragen ook van de (nieuwe) buurlanden van de EU.

Het merendeel van de doelen zoals geformuleerd in het jaarplan 2007 zijn gerealiseerd. In de Oekraïne en op de Balkan heeft de EFS net als vorig jaar weer meer activiteiten ontplooid. In september is een 2-daagse dag georganiseerd voor de EFS partners uit Oost-Europa en voor de EFS trainers. Ook heeft de EFS in 2007 weer intensief samengewerkt met het Robert Schuman Instituut. En, geleid op het in 2005 gestarte programma 'Land in de schijnwerpers' stond dit jaar Roemenië in de schijnwerpers. In Roemenië zijn daarom meer projecten uitgevoerd met de Democratic Party dan voorheen. Graag laat ik niet onvermeld dat de christendemocraten in Moldavië, die wij al enkele jaren ondersteunen, in de lokale en regionale verkiezingen van juni een goede winst boekten. Zij hebben nu veel meer verkozen raadsleden en burgemeesters. In het najaar volgden voor deze nieuw verkozen volksvertegenwoordigers enkele trainingen om hen van relevante kennis en vaardigheden te voorzien.

Het Instituut voor Meerpартijen democratie (NIMD) is de tweede hoofdactiviteit van de EFS. Het CDA heeft de leiding over de IMD activiteiten in Mali, Zambia, Suriname, Bolivia en Ecuador.

Het bestuur van de EFS is dank verschuldigd aan de volgende CDA gremia voor hun inzet en betrokkenheid: Wetenschappelijk Instituut, het Steenkamp Instituut, CDAV, CDJA en de commissie Buitenland van het CDA.

Een groot compliment moet worden gemaakt aan de trainers van EFS, zij hebben zich ook in 2007 weer op een geweldige, en altijd op een vrijwillige, manier ingezet voor de bevordering van de democratie en het Christen-democratisch gedachtegoed in Midden en Oost Europa. Zonder hun steun en inzet kan de EFS niet bestaan.

Inleiding

Voor de CDA-stichting voor Internationale Solidariteit 'Eduardo Frei' (EFS) was 2007 een productief jaar. Net als in voorgaande jaren kon de EFS in 2007 projecten uitvoeren ten behoeve van de ontwikkeling van de christendemocratie in Midden- en Oost-Europa. Dit gebeurt op grond van de Subsidieregeling 'Algemene Vorming en Scholing Politiek Kader in Midden- en Oost-Europa' van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze regeling is onderdeel van het programma Maatschappelijke Transformatie (MaTra) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter ondersteuning en stimulering van de opbouw van democratieën in Midden- en Oost-Europa. De Nederlandse politieke partijen ontvangen op grond van deze subsidieregeling een bedrag voor het ondersteunen van zusterpartijen. Dit bedrag is gerelateerd aan het aantal zetels van de partijen in de Tweede Kamer. Daarnaast is het programma van het Nederlands Instituut voor Meerpартijen Democratie (NIMD) waaraan het CDA deelneemt, in 2007 gegroeid. Tot slot heeft de EFS met NCDO gelden in 2007 twee activiteiten georganiseerd.

Hieronder volgt een korte introductie op de werkwijze van de EFS binnen deze verschillende takken, waarna in de volgende hoofdstukken nader verslag wordt gedaan over de activiteiten en resultaten van het afgelopen jaar.

Midden en Oost Europa: Werkwijze

Het bestuur van de EFS treedt voor het CDA op als ontvanger en beheerder van de ontvangen gelden. De EFS heeft zowel een strategisch meerjaren beleidsplan (2005 – 2008) als een jaarplan voor 2007 waarin prioriteiten en beleid uitgewerkt zijn. In het bestuur zitten vertegenwoordigers van alle aan het CDA gelieerde organisaties (het Steenkamp Instituut, het Wetenschappelijk Instituut, de CDA-Bestuurdersvereniging, het CDA Vrouwenberaad, het CDJA), alsmede leden van de CDA-delegatie in de EVP-fractie in het Europees Parlement. Daarnaast laat de EFS zich leiden door het buitenlandbeleid zoals dat wordt geadviseerd door de Commissie Buitenland van het CDA en vastgesteld door het Partij Bestuur. Het EFS bestuur kwam in 2007 vijf maal in vergadering bijeen.

Overeenkomstig de voorwaarden van de subsidieregeling komen politieke partijen uit de volgende landen voor subsidiëring van scholingsactiviteiten in aanmerking: Albanië, Armenië, Azerbeidjan, Bulgarije, Bosnië-Herzegovina, Georgië, Jordanië, Kroatië, Macedonië, Marokko, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, Roemenië, Rusland, Servië, Turkije en Wit-Rusland. Het secretariaat van de EFS ontvangt projectvoorstellen van zusterpartijen in Midden en Oost Europa. Per project dient een doelomschrijving, een conceptprogramma en een projectbegroting te worden voorgelegd. De voorstellen worden door het bestuur en afhankelijk van de inhoud, de doelstellingen en de begroting goed- of afgekeurd. De accountantsdienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken vraagt vervolgens om een uitgebreide financiële onderbouwing.

Minimaal één keer per jaar vindt afstemmingsoverleg plaats tussen medewerkers van de zogenoemde Oost-Europa-stichtingen, die verbonden zijn aan Nederlandse politieke partijen (waaronder de EFS) en medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Verder heeft de EFS contact met stichtingen voor internationale solidariteit die verbonden zijn aan lidpartijen van de EVP. Dit contact wordt gecoördineerd door de EVP werkgroep voor Midden en Oost Europa. Waar mogelijk werken de stichtingen samen, en in bepaalde situaties kan zelfs een toespitst beleid worden ontwikkeld.

Projecten in Midden- en Oost-Europa

Het bestuur van de EFS heeft ten behoeve van de samenwerking met christen-democratische partijen in landen van Midden- en Oost-Europa zes categorieën vastgesteld waarin de projecten kunnen worden ingedeeld.

1. Vormings- en scholingscursussen

De categorie vormings- en scholingscursussen is in de optiek van het EFS-bestuur de belangrijkste. Het betreft hier trainingen (zowel ideologisch als beleidsinhoudelijk en communicatief) die door CDA-deskundigen in de Midden- en Oost-Europese landen worden uitgevoerd. De trainers worden van tevoren uitgebreid ingelicht over de specifieke situatie ter plaatse.

2. Conferenties / Congressen

Conferenties en congressen zijn bedoeld om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het christen-democratisch gedachtegoed in Midden- en Oost-Europa. Het betreft hier activiteiten, die in samenwerking met solidariteitsstichtingen van zusterpartijen worden georganiseerd.

3. Regionale projecten

Regionale projecten dragen een grensoverschrijdend regionaal karakter. Hieronder valt bijvoorbeeld de jaarlijkse bijdrage van de EFS (financieel en door middel van EFS-trainers) aan het Robert Schuman Institute in Boedapest.

4. Technische hulp

Technische hulp bestaat enerzijds uit directe en gerichte advisering van een zusterpartij in een bepaald land en anderzijds uit de ontwikkeling of vertaling van documenten die voor de zusterpartij van belang kunnen zijn. Directe financiële of andere vormen van materiële steun worden niet verstrekt.

5. Uitwisselingen

Voor individuele personen of groepen kan de EFS een studiebezoek aan Nederland organiseren. Tijdens een dergelijk bezoek wordt op directe wijze kennis genomen van de hier bestaande structuur, het functioneren van de samenleving en de christen-democratische inbreng daarbij.

6. Oriëntatiebezoeken

Oriëntatiebezoeken door de EFS zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in de politieke situatie in een land en de betekenis van christendemocratie in dat land. Een dergelijk bezoek vindt veelal plaats als voorbereiding op nieuwe samenwerking of projecten.

Instituut voor Meerpartijen Democratie (IMD): Werkwijze

Het NIMD is in april 2001 opgericht door het Ministerie van Buitenlandse Zaken met het doel wereldwijd het democratieproces in jonge democratieën te ondersteunen. Het NIMD werkt vanuit de gedachte dat door versterking en ontwikkeling van politieke partijen wordt bijgedragen aan het democratiseringsproces in ontwikkelingslanden.

De stichting wordt gedragen door alle politieke partijen in Nederland zodat er neutraal samengewerkt kan worden met politieke partijen in ontwikkelingslanden en zodat kennis en ervaringen uitgewisseld kunnen worden over het functioneren in een meerpartijen democratie.

Het NIMD programma valt bij het CDA onder de Eduardo Frei Stichting, als de aan het CDA gelieerde stichting voor Internationale Samenwerking. De landen die NIMD ondersteunt komen echter niet overeen met de landen die in aanmerking komen voor ondersteuning vanuit het MATRA (Oost Europa) programma. NIMD richt zich vooral op Afrika, Latijns Amerika en Azië. Elke partij heeft een aantal landen toegewezen gekregen om daar het NIMD programma aan te sturen. Voor het CDA zijn dat Mali, Bolivia, Zambia, Zuid Afrika en Indonesië. Twee partijcoördinatoren treden op als uitvoerder en contactpersoon voor de projecten van NIMD.

Bestuurssamenstelling

- dr. J.P.R.M. van Laarhoven, voorzitter
- mr. S. van Oostrom, penningmeester
- drs. B.F.C. Pot, secretaris (opvolger van mr. W. Smid per 1-11-2007)
- drs. P. Bukman
- mw. drs. C.J. Dekker
- mr. J.J.A.M. van Gennip
- drs. B.P.J. van Winsen
- drs. R.J. Hebben
- drs. J.J.M. Penders
- mw. drs. M.J.Th. Martens
- drs. A.N.J. Strijbis
- mw. drs. H.J. van de Streek

PROJECTEN IN MIDDEN- EN OOST-EUROPA

Vormings- en scholingscursussen

Belarus / Jaunieji Kriksionys DemoKraty (JKD)

Project: 'strategische managementtraining voor oppositie Belarus' (september 2007)

In 2008 vinden in Belarus parlementsverkiezingen plaats. Belarus wordt ook wel de laatste dictatuur van Europa genoemd. De oppositie in het land krijgt geen voet aan de grond, mede vanwege het feit dat de regering elke vorm van oppositie vroegtijdig de kop indrukt. Daarom is het voor de jongeren in Belarus die zich aangesloten hebben bij de oppositie erg lastig om activiteiten te organiseren. Zelf hebben ze ook nauwelijks training genoten en missen daarom het noodzakelijke strategische inzicht om activiteiten op te zetten. Met de zusterpartij JKD uit Litouwen is daarom een activiteit georganiseerd voor deze oppositionele jongeren uit Belarus. Naast communicatievaardigheden werden hen ook vaardigheden rondom organisatie-management bijgebracht.

Project: 'international conferentie oppositie in Belarus' (november 2007)

Veel Europeanen hebben weinig idee van de situatie in Belarus en de mogelijkheden die de EU heeft om Belarus bij te staan. Met onze zusterpartij in Litouwen is voor jongeren uit Belarus en uit andere Europese landen een conferentie georganiseerd over de relatie tussen de EU en Belarus en de mogelijkheden die er zijn in deze samenwerking.

Project: ronde tafelconferentie etnische en religieuze minderheden (december 2007)

Naast het feit dat de oppositie in Belarus geen voet aan de grond krijgt, geldt dit ook voor religieuze en etnische minderheden in Belarus. Ze hebben nagenoeg geen speelruimte in Belarus. Niettemin zijn het potentiële pro-democratische actoren in Belarus. In samenwerking met onze zusterpartij JKD is een ronde tafelconferentie georganiseerd voor en met vertegenwoordigers van de etnische en religieuze minderheden in Belarus. Naast kennisuitwisseling met vertegenwoordigers uit Litouwen, Polen en Nederland kon er tevens een actieplan opgesteld worden hoe deze groepen zich beter kunnen verenigen.

Project: 'ondersteuning website oppositie'

Belarus is de laatste dictatuur van Europa en oppositiepartijen hebben tijdens verkiezingen geen schijn van kans. Ondanks deze omstandigheden heeft de oppositie zich verenigd in de United Democratic Forces. Deze groep heeft een website opgezet voor eerlijke en toegankelijk nieuws. De EFS heeft in 2007 de bouw van de website ondersteund.

Bosnië-Herzegovina / Konrad Adenauer Stiftung

Project: 'politieke academie' – seminars voor jongeren van de aan de EVP gelieerde partijen in Bosnië-Herzegovina (april - oktober 2007)

Meer dan tien jaar na de oorlog maakt Bosnië-Herzegovina nog steeds een moeilijk proces door van hervormingen. Hervormingen die nodig zijn om de Europese standaarden te halen en om eventuele onderhandelingen met de EU over toetreding te kunnen doen laten beginnen. Jongeren spelen een cruciale rol in het hervormingsproces. Echter jonge politici hebben weinig mogelijkheden om trainingen te ondergaan in Bosnië-Herzegovina. Mede vanwege dit feit hebben de KAS en de EFS in 2007 een politieke academie opgezet voor jongeren van de aan de EVP gelieerde partijen. Dit is voor de vijfde achtereenvolgende keer georganiseerd.

Project: 'conferentie voor parlementariërs uit de regio' (december 2007)

Onze partner in Bosnië-Herzegovina constateerde dat parlementsleden in Bosnië-Herzegovina behoefte hebben aan kennis over de rol en functie van parlementsleden en over de vraag hoe men een effectief en goed vertegenwoordiger is. In overleg met de KAS heeft de EFS besloten hiervoor een driedaagse conferentie te organiseren voor 60, jonge, parlementsleden. Ook zal de integratie met de EU centraal staan. De deelnemers kwamen uit Bosnië-Herzegovina zelf en uit Kroatië, Servië, Macedonië, Slovenië en Montenegro. Doordat de deelnemers eveneens uit omliggende landen kwamen, kon er een extra dimensie aan de conferentie gegeven worden door problemen en ervaringen uit te wisselen en was het een moment om de onderlinge contacten te verstevigen.

Bulgarije / BANU (Agrarian People's Union)

Project: 'conferentie over etnische en culturele vraagstukken' (maart 2007)

Op 1 januari 2007 is Bulgarije toegetreden tot de Europese Unie. In Bulgarije is een levendige discussie gaande in de politiek over etnische en culturele vraagstukken. De vraag is onder andere welke rol Bulgarije moet gaan spelen in de Europese Unie en hoe het land haar cultuur kan behouden als klein land in de EU. Over onder andere deze vraagstukken, de rol van de BANU partij in deze en hoe de politiek op deze discussie dient te antwoorden is een seminar georganiseerd

Project: 'campagne- en mediatraining' (september 2007)

De verkiezingen voor het Europees parlement zijn op een behoorlijke deceptie uitgelopen voor de BANU partij en de overige partijen in het centrumrechtse spectrum. Waarnemers kwamen tot de conclusie dat de centrum rechtse partijen hun boodschap niet aan het licht hebben kunnen brengen. Eind 2007 stonden de burgemeestersverkiezingen en lokale verkiezingen op de agenda. Daarom is voor de BANU met Nederlandse trainers een training georganiseerd specifiek gericht op het voeren van een gerichte campagne en hoe om te gaan met media.

Georgië / SAQDA (jongerenorganisatie van CDUG)

Project: 'twee seminars en debatavonden over thema's gerelateerd aan christendemocratie' (maart - november 2007)

De EFS heeft de afgelopen 2 ½ jaar een aantal succesvolle trainingen uitgevoerd in Georgië met de jongeren van SAQDA. Voor het jaar 2007 werd aangegeven om meer in te gaan op de ideologie van de christendemocratie. Daartoe hebben de EFS en SAQDA twee weekendseminars georganiseerd en een reeks van debatavonden. De seminars gingen specifiek over christen-democratie voor leden van SAQDA. De debatavonden werden door het jaar heen georganiseerd en stonden open voor leden, studenten en geïnteresseerden. Tijdens elke avond kwam steeds een ander christen-democratisch thema centraal te staan. De onderwerpen van de avonden varieerden van onderwijs, etniciteit, internationale organisaties tot aan mensenrechten.

Project: 'training debatteren' (december 2007)

In aanloop op de verkiezingen in Georgië die voorzien werden voor 2008, is er een training "debatteren" voor SAQDA-leden georganiseerd. De training bracht de leden de basisbeginselen bij van hoe een debat gevoerd moet worden, hoe een boodschap kernachtig geformuleerd kan worden en hoe je een verhaal kort, bondig en overtuigend kunt overbrengen zodat de ontvanger de boodschap ook begrijpt.

Kroatië / Konrad Adenauer Stiftung

Project: 'seminar over communicatie voor christen-democratische jongeren' – seminar voor jongerenorganisatie van de HDZ in Kroatië (februari – juni 2007)

Politieke communicatie bij jongerenorganisaties in Kroatië is nog weinig ontwikkeld. Voor jongeren is het in Kroatië ook lastig om hierin 'geschoold' te worden. De EFS en de KAS hebben daarom vijf seminars opgezet waarin politieke communicatie centraal stond. Dit was enerzijds bedoeld om vaardigheden bij te brengen over hoe een politieke jongerenorganisatie media-aandacht kan krijgen en leden kan werven. Daarnaast, hoe een boodschap voor meerdere etnische groepen relevant gemaakt kan worden. Met het bijbrengen van deze vaardigheden, zijn de jongeren beter in staat om een boodschap te communiceren, andere jongeren te interesseren voor politiek en jongeren met verschillende achtergronden bij elkaar te brengen.

Project: 'zomerconferentie over politieke waarden' – conferentie voor politieke partijen, beleidsmedewerkers, ambtenaren en wetenschappers (augustus 2007)

De KAS samen met de EFS hebben een internationale zomerschool georganiseerd voor jonge politici afkomstig van ministeries, politieke partijen, universiteiten en NGO's met als thema uit de gehele regio. Het onderwerp was "The Rule of Law in Context of EU and NATO accession. De zomerschool werd voor de vijfde keer op rij georganiseerd.

Litouwen / Jaunieji Krikscionys DemoKratėi (JKD)

Project: 'conferentie values and politics' (mei 2007)

In samenwerking met de Konrad Adenauer Stiftung, het Robert Schuman Institute en op initiatief van Europarlementslid dr. L. Andrikiene heeft de EFS een conferentie georganiseerd met als thema 'values & politics'. De conferentie droeg voor de christendemocraten er aan bij om een verdiepingsslag in hun politieke ideologievorming te bewerkstelligen. Voor de EFS was 2007 tevens het laatste jaar om nog actief te zijn in Litouwen, vanwege de uitfasering.

Moldavië / Christian Democratic People's Party (CDPP)

Project: 'seminar strategische planning' (juli 2007)

In 2007 vonden er lokale verkiezingen plaats in Moldavië. De christendemocratische partij (CDPP) heeft een overwinning geboekt en zijn in zetelaantal gestegen van 6,35% naar 9,39%. Binnen de CDPP ontstond vervolgens sterk de behoefte om seminar over de toekomst van de partij en de te volgen lijn daarin te organiseren. De EFS heeft dit van harte ondersteund door dit seminar te financieren en trainers hier naar toe te sturen. Tijdens dit seminar werden tevens de laatste verkiezingen geëvalueerd.

Project: 'zomerschool Europese Unie' (juli 2007)

De Foundation for Christian Democracy werkt nauw samen met Noua Generatie, de jongeren afdeling van de CDPP. Deze afdeling heeft meer dan 5000 leden en is de grootste jongerenorganisatie van Moldavië. De afgelopen jaren heeft de EFS samen met de Foundation een aantal succesvolle zomerscholen georganiseerd over verschillende onderwerpen. De Foundation for Christian Democracy had in 2006 een aanvraag ingediend voor een zomerschool met als hoofdthema het organiseren van een verkiezingscampagne. De jongeren speelden namelijk een belangrijke rol bij de lokale verkiezingen die in 2007 plaats vonden. De zomerschool bestond dit keer uit verschillende thema's die met de Europese Unie te maken hadden. Een relevant thema, omdat Moldavië sinds 1 januari 2007 buurland van de EU geworden is door het toetreden van Roemenië. De deelnemers van de zomerschool bestonden uit actieve, jonge en talentvolle leden van de CDPP jongeren organisatie uit het hele land.

Project: 'vier trainingen lokale bestuurders' (september en december 2007)

Vanwege de in juni 2007 gehouden gemeenteraadsverkiezingen en de winst die de CDPP daarin boekte, heeft de EFS vier trainingen voor lokale bestuurders georganiseerd met de CDPP. De CDPP heeft vanwege de verkiezingswinst te maken met een groot aantal nieuw verkozen gemeenteraadsleden. Velen hiervan zijn jong en ambitieus, maar nog weinig ervaren. De trainingen gingen daarom in op aspecten als communicatie, transparantie van bestuur, verantwoording afleggen naar de kiezer en een werkprogramma opstellen.

Project: '12 wekelijkse middagtrainingen' (oktober - december 2007)

Op voorstel van de Foundation for Christian Democracy is voor actieve leden binnen de CDPP jongerenorganisatie een nieuw programma gestart: in het najaar van 2007 vonden er twaalf seminars plaats van een dagdeel waarin specifieke onderwerpen aan bod kwamen. Veel onderwerpen werden eerder in trainingen al uitgewerkt. De onderwerpen die aan bod kwamen varieerden van 'relatie tussen partij en media', 'wat is good governance' tot aan 'partijlandschap van Moldavië en de rol van christendemocratie'. Aan de middagseminars namen ongeveer dertig jongeren deel.

Macedonië / Konrad Adenauer Stiftung

Project: 'Political Academy voor jongeren van de VMRO-DPMNE en DPA' (april – december 2007)

In oktober 2006 organiseerde de EFS een fact findingsmissie naar Macedonië. Naar aanleiding van dat bezoek is besloten om in Macedonië met trainingen te gaan starten. Deze trainingen worden in samenwerking met de KAS georganiseerd voor jongeren van VMRO-DPMNE en DPA, partijen die aan de EVP gelieerd zijn.

Tijdens de trainingen kwamen verschillende onderwerpen aan bod variërend van de beginselen van democratie, de werking van de Europese Unie, communicatievaardigheden tot en met verkiezingsthema's. De trainingen vonden plaats in zes afzonderlijke districten. Het bijzondere van de trainingen was dat het jongeren bijeenbracht van twee verschillende achtergronden: enerzijds jongeren met een Macedonische achtergrond, anderzijds jongeren met een Albanese etnische achtergrond. In de praktijk gebeuren deze uitwisselingen maar zeer beperkt, en deze trainingen leidden ertoe dat contacten gelegd konden worden tussen jongeren binnen dezelfde regio's, maar van verschillende achtergronden.

Montenegro / Konrad Adenauer Stiftung en Governmental Gender Equality Office in Montenegro

Project: 'drie trainingen voor vrouwen in de Montenegrijse politiek' (april – november 2007)

In samenwerking met de KAS en het Gender Equality Office van Montenegro zijn in 2007 drie trainingen georganiseerd voor vrouwen van zeven politieke partijen. Van de Parlementariërs is minder dan tien procent vrouw, en dat geeft ook het probleem aan waar vrouwen in de politiek mee te maken hebben: het is lastig om door te dringen in bestuurlijke en politieke functies. De trainingen gingen in op gender equality in het algemeen en best practices uit Nederland. Met deze trainingen is gepoogd bij te dragen om de vrouwen te steunen in hun politieke carrière.

Oekraïne / CDU en Our Ukraine coalitie

Project: 'seminars voor gemeenteraadsleden over lokaal bestuur' – seminars voor gemeenteraadsleden van partijen aangesloten bij het Ons Oekraïne Blok (februari - november 2007)

De EFS werkt al vele jaren samen met het Institute for Political Education (IPE). Samen met de EFS heeft dit opleidingsinstituut van het 'Ons Oekraïne Blok' in 2006 reeds enkele regionale trainingen voor nieuw gekozen gemeenteraadsleden georganiseerd. Vanwege een nieuwe wet vinden verkiezingen in Oekraïne nu plaats door middel van kieslijsten. Dit betekent dat de meeste nieuw gekozen gemeenteraadsleden onervaren zijn. In 2007 zijn de trainingen specifiek voor deze groep daarom voortgezet. In totaal werden er achttien seminars georganiseerd waarvan de EFS er vier heeft gesubsidieerd. Het accent van de trainingen lag op het ontwikkelen van praktische vaardigheden.

Project: 'zomerschool over Europese thema's en overheidsinstellingen' (juli 2007)

In 2007 is er een zomerschool georganiseerd voor jongeren van het Ons Oekraïne Blok. De zomerschool bestond uit twee thema's: Europa en de werking van overheidsinstellingen in Nederland en Oekraïne. Gedurende zes dagen kregen de jongeren training van Oekraïense en Nederlandse trainers over deze onderwerpen.

Project: 'winterschool over politieke partijen en communicatie' (december 2007)

Voor de meest getalenteerde deelnemers die aan trainingen van IPE in 2007 deelnamen, heeft de EFS samen met het IPE een 'winterschool' georganiseerd. In deze intensieve training van zes dagen kon dieper ingegaan worden op de functie van politieke partijen, de ideologieën van politieke partijen maar ook werden de deelnemers vaardigheden bijgebracht over spreken in het openbaar en debatteren. Daarnaast konden de deelnemers ook enkele overheidsinstanties in Kiev bezoeken.

Elk jaar plaatst de EFS een land in de schijnwerpers om extra middelen en attentie voor dat land te geven. In 2007 stond Roemenië in de schijnwerpers.

Project: 'campagnetaining Europese Verkiezingen voor Democratic Party (DP) (april 2007)

Roemenië is in 2007 toegetreden tot de Europese Unie. Dit jaar werden er daarom voor het eerst verkiezingen gehouden voor het Europees Parlement. Om de kandidaten en de campagnestaf hierop voor te bereiden, heeft de EFS samen met de KAS twee trainingen georganiseerd voor de Democratic Party. In totaal hebben hier 60 personen aan deelgenomen.

Project: 'seminar over de werking van politieke partijen, voor jongeren van de Democratic Party' (oktober 2007)

In 2005 heeft de Democratic Party zich gelieerd aan de EVP. Dit betekent inhoudelijk een behoorlijke koerswijziging van de partij. De DP heeft haar populariteit vooral te danken aan de president, en vroegere partijleider, van Roemenië Basescu. De lokale structuur blijkt minder goed georganiseerd te zijn en tevens ontbreekt er een doordacht, uitgewerkt en geïmplementeerd partijprogramma. Ook de jongerenorganisatie is nog zwak ontwikkeld. Samen met de KAS heeft de EFS een seminar voor jongeren van de DP ontwikkeld om in te gaan op partijideologie, partijstructuren en de rol van een jongerenorganisatie hierin. Alle leiders van de DP jongeren uit de verschillende delen van Roemenië werden hiervoor uitgenodigd.

Project: 'seminar hoe betrek je vrouwen in de politiek?'- seminar voor de vrouwenorganisatie van de Democratic Party (november 2007)

De vrouwelijke leden van de DP hebben zich verenigd in een vrouwenorganisatie. Deze organisatie is nog jong en heeft met veel praktische problemen te kampen. Ook houdt de organisatie zich intensief bezig met de vraag hoe je meer vrouwen in de politiek kan betrekken. Samen met Konrad Adenauer Stichting heeft de EFS een seminar georganiseerd voor vrouwelijke leden van de DP. Het CDA heeft, vooral vanuit het CDAV, veel ervaring met betrekking tot dit onderwerp en kon daarom een goede bijdrage leveren.

Project: 'seminar voor Moldavische jongeren wonend en studierend in Roemenië over christendemocratie'. (oktober 2007)

Veel Moldaviërs wonen, werken en studeren in het buitenland en zo ook in Roemenië. Al sinds twee jaar organiseert de EFS trainingen voor jongeren van de CDPP die hier studeren. De trainingen gaan met name in op verschillende thema's rondom christendemocratie.

Project: 'bezoek jongeren CDJA aan Roemenie en trainingen met jongeren van de Democratic Party en jongeren van de Hongaarse minderheidspartij MIERT'. (juli 2007)

In juli brachten tien jongeren van het CDA een studiebezoek aan Roemenie. Het bezoek aan Roemenië had twee doelen. Ten eerste om de situatie in Roemenië te leren kennen. Ten tweede om met jongeren in Roemenië gezamenlijk trainingen te volgen. Het CDJA organiseerde deze training zelf. De reis heeft ertoe geleid dat CDA-jongeren op een intensieve wijze in contact konden komen met jongeren in Roemenië waardoor wederzijds van elkaar geleerd kon worden hoe alle drie de organisaties bijdragen aan politieke meningsvorming vanuit een jongerenperspectief.

Project: 'Regionale zomerschool voor jongeren van G17PLUS en DSS' (juli 2007)

De zomerschool bestond uit een programma van zeven dagen waarin samenwerking tussen de beide jongerenorganisaties G17PLUS en DSS centraal stond. De thema's die aan bod kwamen waren enerzijds inhoud georiënteerd (partijideologie, democratie, Europa) en gericht op vaardigheden (teambuilding en communicatie). De zomerschool had tevens een positieve bijdrage aan de netwerkvorming tussen jongeren van beide politieke partijen.

Project: 'zomerschool voor jongeren van DSS' (juli 2007)

Naast de zomerschool die de EFS met de KAS voor jongeren van G17PLUS en DSS heeft georganiseerd, is er ook een zomerschool georganiseerd voor jongeren van DSS. Deze zomerschool ging dieper in op de theorie van partijideologieën en in het bijzonder de christendemocratie, en over campagnetechnieken, communicatie en omgang met media.

Project: 'seminars voor jongeren in Kosovo over partijopbouw', seminars voor de jongerenorganisatie van de aan de EVP gelieerde partij LKD (juli-november 2007)

De EFS en de Konrad Adenauer Stichting hebben voor het tweede jaren samen trainingen georganiseerd in Kosovo voor de jongeren van LDK. Een groot deel van de Kosovaarse bevolking is jong en veel jongeren zijn politiek geïnteresseerd. De trainingen dragen eraan bij om jongeren kennis en vaardigheden over politieke partijen en democratie bij te brengen. De drie trainingen bestonden uit interactieve seminars waarin kennis overgebracht werd over politieke partijen en vaardigheden bijgebracht werden op het gebied van politieke communicatie.

Regionale projecten

Robert Schuman Institute for Developing Democracy in Central and Eastern Europe te Boedapest

De EFS draagt al sinds 1991 bij aan de programma's van het Robert Schuman Institute (RSI). Net als in voorgaande jaren organiseerde het Robert Schuman Institute in 2005 series van vijf cursusweken voor christen-democratische jongeren afkomstig uit verschillende landen van Midden- en Oost-Europa. De cursisten wonen vijf weken training bij, verdeeld over een periode van een jaar. De onderwerpen verschillen per cursusweek, en de deelnemers leveren van tevoren opdrachten in. In 2005 heeft de EFS een aantal van dergelijke cursusweken ondersteund. De onderwerpen van die cursussen waren "jonge leiders in een democratie" en "media en politiek". Aan deze programma's nemen jongeren deel uit verschillende landen uit Oost-Europa van voornamelijk aan de EVP-gelieerde partijen.

De training "jonge leiders en democratie" heeft in totaal drie keer plaats gehad. De training varieerde van "beginnende van democratie", tot aan de economische en sociale uitdagingen in het proces van democratische opbouw in landen van Oost-Europa. De training "media en politiek" focuste op het gebruik van media in relatie tot campagnevoeren en ook op conflictantering en gebruik van media.

European Ideas Network Conferentie (mei 2007)

In mei was de EFS mede-sponsor van de European Ideas Network (EIN) conferentie in Den Haag over sociaal beleid. Het EIN is onderdeel van de Europese Volkspartij en werkt als een platform voor alle daaraan verbonden politieke partijen. De conferentie ging in het bijzonder in op hervormingen in

de gezondheidszorg en de uitdagingen die de vergrijzing met zich mee zullen brengen. Laatstgenoemd onderwerp zal zich in enkele Oost-Europese landen als eerste aandienen.

Youth of the European People's Party Seminar (januari 2007)

In januari was de EFS mede-sponsor van een seminar in Rotterdam van jongeren van de Europese Volkspartij. De deelnemers kwamen uit meer dan 35 landen waaronder Zuid- en Oost-Europa. Het seminar droeg bij aan de inhoudelijke verdieping van een Europees politiek beleid rondom transportnetwerken in Europa en betere logistieke ontsluiting van de Oost-Europese landen. De jongeren zijn met gezamenlijke conclusies gekomen die in haar Europese netwerk verder uitgezet zijn.

Fact Finding Missions

In 2007 heeft de EFS een fact finding mission ondernomen. Deze missie ging naar Armenië.

Armenië

In juli 2007 heeft een fact findingsmissie naar Armenië plaatsgehad. De delegatie heeft gedurende de reis met een aantal organisaties gesproken en er is uitgebreid contact geweest met de politieke partijen "Prosperous Armenia Party", "Country of Law Party" en "Heritage Party". In het bijzonder is er ook contact geweest met het International IDEA's Office, dat politiek-educatieve trainingen verzorgt in Armenië. Naar aanleiding van het bezoek aan Armenië is besloten om in de toekomst in ieder geval jongerenorganisaties van politieke partijen te steunen omdat er grote behoefte is aan kaderopbouw onder deze groep. De precieze partijen waarmee samengewerkt gaat worden, zal in 2008 nader blijken.

Land in de schijnwerpersprogramma

In 2007 stond Roemenië centraal in het EFS 'Land in de schijnwerpersprogramma'. Zie voor de specifieke projecten het uitgewerkte programma onder "Roemenië".

EFS en Ontwikkelingssamenwerking

Met mede-financiering van de NCDO is in 2007 een tweetal activiteiten georganiseerd.

Activiteit 1: Latijns-Amerika conferentie (14 en 15 mei 2007)

Nederland werkt momenteel aan een nieuw beleid met betrekking tot Latijns-Amerika. Mede naar aanleiding hiervan heeft de EFS samen met o.a. Socires, SID, Cordaid en het NIMD op 14 en 15 mei 2007 een conferentie georganiseerd over dit continent dat, vergeleken met de jaren zeventig en tachtig, te kampen heeft met afnemende belangstelling vanuit Nederland en Europa. In de Sociaal-Economische Raad in Den Haag gaven verschillende sprekers uit Latijns-Amerika en Europa hun visie op de politieke en economische ontwikkelingen en hoe Europa en Latijns-Amerika meer zouden kunnen samenwerken. Onder de ruim 200 deelnemers waren vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, diverse ministeries, NGO's en Latijns-Amerikaanse ambassadeurs.

Hoog op de agenda stond de sociaal-economische dialoog tussen werkgevers, werknemers en de overheid in Latijns-Amerika. De moeizame relatie tussen werkgevers en -nemers, vaak

gekenmerkt door vijandigheid en stakingen, zou baat kunnen hebben bij een geïnstitutionaliseerde vorm van overleg op nationaal niveau. In het tweede deel van de dag boog een panel van Nederlandse journalisten zich over de berichtgeving in de media. De politieke situatie in Latijns-Amerika wordt volgens sommigen teveel uitgelegd als een klassieke strijd tussen links en rechts. Terwijl het wellicht meer gaat om democratische en anti-democratische ontwikkelingen.

Sprekers en publiek, afkomstig uit het bedrijfsleven, diverse ministeries, ngo's en Latijns-Amerikaanse ambassadeurs, waren het er over eens dat de Nederlandse overheid veel zou kunnen betekenen om de band met Latijns-Amerika te versterken. Op 15 mei stond de conferentie, in Utrecht, in het teken van de democratische perspectieven van Latijns Amerika. Veel studenten bezochten deze twee conferentiedag, de opzet was laagdrempeliger zodat 'nieuw geïnteresseerden' konden deelnemen.

Activiteit 2: Op weg naar 2015: Nederlandse politici maken de balans op (16 juni 2007)

De conferentie in Amsterdam was het startschot van het platform Politiek 2015, waar politici, leden van politieke partijen en deskundigen over hun standpunten over ontwikkelingssamenwerking en de Millennium Development Goals kunnen communiceren. De conferentie kwam tot stand door een unieke samenwerking tussen de NCDO en de Eduardo Frei Stichting (CDA), de Evert Vermeer Stichting (PvdA), de Christen Unie, Stichting Duurzame Solidariteit (GroenLinks) en het internationale programma van D66 en de VVD.

Zeven jaar na het opstellen van de millenniumdoelen (MDG) maakten politici op zaterdag 16 juni de balans op. In hoeverre zijn de doelen tot nu toe behaald? Wat kan de politiek verbeteren om de doelen te bereiken en wat moet de bijdrage zijn van Nederland? Tijdens de conferentie werden verschillende thema's besproken. Bijzondere aandacht was er voor sport in relatie tot ontwikkelingssamenwerking.

2.6 NIMD

Het NIMD ondersteunt het democratiseringsproces in een aantal landen in Afrika, Azië en Latijns Amerika en richt zich daarbij op 1) het ondersteunen van de institutionele ontwikkeling en de capaciteitsopbouw van politieke partijen, 2) het versterken van de meerpartijen structuur, en 3) het overbruggen van de kloof tussen politiek en burgers. Het CDA neemt actief deel aan de regio teams Latijns Amerika en Afrika en is daarbinnen hoofdvantwoordelijk voor de NIMD programma's in Bolivia, Ecuador, Suriname, Mali en Zambia. In het nu volgende zullen de belangrijkste activiteiten van 2007 in deze vijf landen naar voren worden gebracht.

Bolivia

De regering van Evo Morales is nu ruim twee jaar aan de macht. Zijn partij, de Movement towards Socialism (MAS) won de verkiezingen in 2005 met een absolute meerderheid. Dit betekende het einde van de vier partijen die gedurende 25 jaar via coalities geregeerd hadden. De nieuwe regering had met de nationalisering van de belangrijke gasector een vliegende start, maar met het kerndossier Nieuwe Grondwet raakte de vaart er al snel uit. De Grondwetgevende Vergadering liep grote vertragingen op door de oppositie vanuit de Senaat, waar de oppositie nog steeds een meerderheid heeft. Echter, al gauw bleek het sterkste verzet tegen zijn plannen te komen van burgercomités in de vier rijkere departementen in het oosten. In deze departementen was een eerder gehouden referendum over bestuurlijke decentralisatie uitgelopen op een

volmondig *Ja* op “autonomie” en is nu de vlag geworden van het huidige regionale verzet tegen de nationale regering. In december 2007 besloot Evo Morales een doorbraak te forceren en de tekst van de Grondwet goed te keuren zonder aanwezigheid van de oppositie. In die zelfde periode, stelden verschillende departementen vergaande autonomiestatuten op waarover de bevolking via een referendum zich zou mogen uitspreken. Vervolgens werd op 28 februari 2008 de tekst van de nieuwe grondwet door het parlement goedgekeurd, waarmee een referendum binnen 90 dagen werd uitgeschreven. In dezelfde parlementsitting werden de departementale autonomiereferenda illegaal verklaard. Hiermee werd de situatie meer en meer gepolariseerd. Echter, begin maart werd door de voorzitter van de Kiesraad besloten dat beide referenda niet georganiseerd zouden worden, omdat procedures gevolgd bij de totstandkoming ervan niet legaal zouden zijn. Hiermee is voor ieders verrassing een rustperiode ingelast, welke door de partijen gebruikt kan worden om zich te bezinnen en om de dialoog te herstellen. Inmiddels heeft de Katholieke kerk zich bereid gesteld om te bemiddelen tussen beide partijen.

De lokale partner van NIMD is de Bolivian Foundation for Multiparty Democracy (FBDM) en heeft het afgelopen jaar een belangrijke rol gespeeld in het faciliteren van de dialoog tussen de regeringspartij en de regionale oppositie. Daarbij hebben ze een grote rol gespeeld bij de oprichting van een multipartijten commissie, voorgezeten door de Vice-President Alvaro Linera. Deze commissie is erin geslaagd consensus te bereiken over de belangrijkste politieke onderwerpen voor de Grondwetgevende Vergadering. Tenslotte, is er een analyse gemaakt van de mediabereik van de Grondwetgevende vergadering. Deze studie heeft bijgedragen aan het debat tussen politici over het publiek vertrouwen in de democratie te bevorderen. Kathleen Ferrier (CDA) heeft in november schriftelijke vragen gesteld aan de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking om aandacht te vragen voor de situatie in Bolivia.

Ecuador

In Ecuador is in november 2007 de Grondwetgevende vergadering geïnstalleerd na een zeer overtuigende overwinning van Rafael Correa (80% van de leden komt van Alianza Pais, de politieke beweging van Correa). Met de presidentsverkiezingen in 2006, die Correa ook glorieus won, heeft hij geen kandidaten aangeleverd voor de parallelle parlementaire verkiezingen (omdat hij geen geloof heeft in de huidige politiek system), waardoor het huidige parlement gedomineerd wordt door de oppositie. De eerste actie van de grondwetgevende vergadering in 2007 was het parlement naar huis sturen. De taken van het parlement zijn overgenomen door een commissie van de grondwetgevende vergadering. Dit heeft het conflict tussen oppositie en regering op scherp gezet.

Het programma in Ecuador is een joint venture tussen NIMD en International IDEA en werkt onder de naam *Ágora Democrática*. Dit programma is in 2006 van start gegaan. Het programma speelt een cruciale rol in het stimuleren van de dialoog tussen oppositie en regering en concentreert haar activiteiten voornamelijk op de Grondwetgevende Vergadering, waarvan het gevaar bestaat dat de nieuwe Grondwet vooral het standpunt van de Alianza Pais weerspiegelt en niet van de kleinere oppositie partijen. *Ágora Democrática* is momenteel bezig met plannen om een multipartijten platform op te zetten, zodat op deze manier de dialoog voor allen gewaarborgd wordt. Door wekelijkse radio-uitzendingen heeft zij geprobeerd het debat in de Grondwetgevende Vergadering te socialiseren. Tenslotte, hebben er ook enkele uitwisselingen plaatsgevonden tussen verschillende landen. Zo heeft een delegatie van de Boliviaanse Grondwetgevende Vergadering Ecuador bezocht en heeft een Ecuadoraanse delegatie van leden van de Grondwetgevende Vergadering een bezoek gebracht aan Nederland om te praten

over sociale dialoog en het energiebeleid. Uri Rosenthal (VVD), Paul Kalma (PvdA), Bram van Oijk (GroenLinks) en Wim van de Camp (CDA) waren hier onder andere bij betrokken.

Suriname

Ronald Venetiaan (NPS) zit momenteel in zijn derde termijn als President. De uitslagen van de laatste verkiezingen in 2005 waren teleurstellend voor de toen regerende coalitie "Nieuw Front". Om toch weer een meerderheid in het parlement te krijgen moest de coalitie uitbreiden met vier nieuwe partijen ("Nieuw Front Plus"), waarmee het aantal partijen in de huidige coalitie op acht uitkwam. Ondanks dat de NDP (de Nationaal Democratisch Partij) meer stemmen kreeg dan enig ander individuele partij, wilde niemand samenwerken met de partijleider en voormalig militair leider Desi Bouterse. De NDP is nu één van de sterkste oppositie partijen. De gefragmenteerde coalitie, de kleine meerderheid in het parlement en de sterke oppositie brengt veel uitdagingen met zich mee voor Venetiaan III. Desalniettemin houdt de coalitie nog steeds haar hoofd boven water. Kenmerken van de Suriname politiek partijen zijn de zwakke institutionele capaciteit, het ontbreken van interne partijdemocratie en de focus van politieke partijen op hun eigen etnische achterban; de Hindoestanen, Javanen en Creolen.

Het jaar 2007 eindigde met veel sociale onrust door verschillende protesten vanuit de transport- en onderwijssector. Deze protesten overschaduwden het proces over de December moorden in 1982, die op 30 november 2007 van start is gegaan. Desi Bouterse is hierin één van de belangrijkste verdachte. Met de start van dit proces heeft Suriname een belangrijke mijlpaal gehaald in de verbetering van de mensenrechten en het tegengaan van straffeloosheid.

In Suriname werkt het NIMD samen met de Democracy Unit van de Anton de Kom Universiteit. In augustus 2007 werd de klankbordgroep opgericht, bestaande uit negen vertegenwoordigers van regerende, oppositie en buiten parlementaire partijen. Hiermee is het 'ownership' van het programma meer bij de partijen terecht gekomen. De Unit heeft zich vorig jaar met name gericht op het stimuleren van de discussie over het financieren van politieke partijen. Ruud Koole (PvdA) heeft hier een bijdrage aan geleverd. De politieke partijen hebben gezamenlijk besloten te werken aan de ontwikkeling van een wet op dit onderwerp.

Mali

Het jaar werd grotendeels gedomineerd door de presidentiële en parlementaire verkiezingen. Het NIMD programma speelde daar op de volgende manier op in: (i) het trainen van ruim 1400 lokale partijvertegenwoordigers als verkiezingswaarnemers zodat partijen (naast de aanwezige internationale waarnemers en lokale NGO's) de voortgang van het electoraal proces ook zelf konden monitoren, (ii) het organiseren van debatten in de provinciale hoofdsteden en op de nationale televisie om politici een platform voor hun standpunten aan te bieden. Diverse maatschappelijke organisaties namen deel aan deze debatten en konden de politici inhoudelijke input verschaffen. (iii) Een laatste aandachtspunt betrof het opstellen van een code of conduct met gedragsregels voor politici voorafgaand, tijdens en na afloop van de verkiezingen die door alle voorzitters publiekelijk werd ondertekend.

Positieve uitkomst van de verkiezingen was dat iedere partij de finale uitslag accepteerde, er geen grote incidenten plaatsvonden en uiteindelijk na vijf jaar van 'consensus democratie' er eindelijk weer een parlementaire oppositie ontstond die de regering actief ter verantwoording zal roepen. Negatieve aspecten waren de lage opkomst (nog geen 40%) en de enorme rol van geld tijdens de campagne.

Zambia

In Zambia zorgde NIMD's partner, The Zambia Centre for Inter-Party Dialogue (ZCID) voor een grote doorbraak in een jarenlange twist tussen de regering en maatschappelijke organisaties over het proces op basis waarvan de grondwet herzien moet worden. Na lange dialoogsessies kwamen alle partijen met een compromisvoorstel op de proppen dat door de minister van justitie in het parlement werd gepresenteerd en aangenomen. Een grondwetgevende vergadering zou een nieuwe grondwet schrijven die aan het parlement voorgelegd zou moeten worden en eventueel (deels) in een referendum aan de bevolking. Op het einde van het jaar ontstond spanning over het aantal vertegenwoordigers dat namens maatschappelijke organisaties, kerken en politieke partijen in deze raad mocht deelnemen. De eerste twee voelden zich aanzienlijk ondervertegenwoordigd. Hierover wordt in 2008 verder onderhandeld.

Draagvlak

Diverse CDA vertegenwoordigers hebben actief bijgedragen aan bovenstaande, en andere, NIMD programma's. Zowel bij NIMD werkbezoeken in het buitenland als tijdens bijeenkomsten met buitenlandse politici in Nederland zijn CDA vertegenwoordigers zeer nauw betrokken.

Daarnaast kwam, met name het NIMD Mali, programma prominent naar voren in het nieuws, o.a.:

Column "Onze man in Mali" in de eerste vier edities van cda.nl

Radio programma de Verkenningen (11 januari)

Radio programma De Andere Wereld (22 en 29 april)

Uitgebreid artikel in vaktijdschrift Vice Versa (juni 2007)

Radio programma de Verkenningen (31 mei)

Leidsch Dagblad (27 april)

Een interview van Kathleen Ferrier over democratisering in west Afrika werd in april uitgezonden op radio 1.

Een belangrijk moment voor draagvlak was tevens de partnership bijeenkomst in Den Haag NIMD partners aan deelnamen. Ben Bot kreeg in het bijzijn van alle partners de voorzittershamer overgedragen van Jos van Kemenade.

II. Jaarverslag 2007 Sector Communicatie

De sector Communicatie van het CDA is verantwoordelijk voor de communicatie vanuit het CDA Partijbureau en landelijk bestuur richting leden, potentiële leden, media en relaties. De sector ondersteunt tevens het Partijbestuur en Dagelijks Bestuur op het gebied van woordvoering, speechschrijven en communicatieadvies.

Binnen de sector werken twaalf communicatieprofessionals, regelmatig aangevuld met stagiaires of tijdelijke medewerkers. In 2007 stonden twee campagnes centraal, een voor de Provinciale Statenverkiezingen in maart en een voor de verkiezing van de Partijvoorzitter in juni. Verder stond het najaar in het teken van de vernieuwing van het ledentijdschrift dat in 2008 doorgevoerd gaat worden en de voorbereidingen voor het nieuwe ledennetwerk dat in april 2008 de lucht in zal gaan.

De sector communicatie ziet naast het professionaliseren van de eigen communicatie als belangrijke taak het ondersteunen van lokale en provinciale afdelingen in hun manier van communiceren. Daarin is in 2007, o.a. bij het opstellen van het campagnehandboek, het aanbieden van een gratis website en de samenwerking bij provinciale ledenwerfcampagnes, al het nodige gedaan.

Sectorleiding

De leiding van de sector Communicatie was tot begin april in handen van Jack de Vries. Na zijn vertrek naar het Ministerie van AZ nam Michael Sibom, het plaatsvervangend hoofd communicatie, zijn functie over.

Naast het managen van de sector bestond zijn taak uit het adviseren van het dagelijks bestuur en het partijbestuur over communicatie- en campagne aangelegenheden. Het sectorhoofd was eindverantwoordelijk voor de campagne van de verkiezing van de partijvoorzitter, waar hij er voor zorgdroeg dat beide kandidaten in voldoende mate en op gelijkwaardige wijze door het partijbureau ondersteund werden.

Het sectorhoofd was tevens adviseur van het overleg met de politiek-assistenten van de bewindslieden, met name om de communicatie van de CDA-bewindslieden aangaande de partij, af te stemmen met die van het partijbureau. Als coördinator van het Permanent Campagne Team zorgde hij voor het opzetten van een permanente campagne, in nauw overleg met het hoofd communicatie van de CDA-fractie en de politiek assistent van de minister-president. Daarbij werd ook afstemming gezocht met de provinciaal campagneleiders (verenigd in het LPC). Vanuit lokale CDA-afdelingen kwamen er vragen voor advisering over permanente campagne en in een aantal gevallen over lokale problemen.

Tot slot: de gewonnen verkiezing van 2006 had warme belangstelling van de beroepsvereniging van communicatie, studenten en wetenschappers, hetgeen leidde tot een lezing op het jaarcongres van Logeion, enkele gastcolleges en de medewerking aan een drietal scripties en twee wetenschappelijke onderzoeken.

Clusters

De sector Communicatie bestaat uit 2 clusters: redactie en media en permanente campagne, waaronder ledenwerving en ledenzorg, pers- en publieksvoorlichting én evenementen.

1) Cluster Permanente Campagne

Dagelijks geeft dit cluster invulling aan de nieuwe permanente campagne onder leiding van de hoofd Communicatie. Het cluster Permanente Campagne houdt zich onder andere bezig met de marketing van het CDA, de organisatie van het congres, evenementen en manifestaties en de ledenwerving – en binding van de partij. Zij doet dit met vijf medewerkers verdeeld over ruim drie fte. In dit onderdeel vindt u verslag van het jaar 2007 verdeeld over drie vakgebieden, te weten evenementen (1.1), jongerenmarketing (1.2), ledenwerving en ledenbinding (1.3). In 2007 bestond het cluster uit de volgende medewerkers: Herman de Vries, Carina Hoff, Harmke Hulsman, Marianne van de Griendt en Marjolijn Knol. Inge Wichink Kruit liep stage bij het cluster.

1.1. Evenementen

Het cluster evenementen organiseert grote- en kleinschalige partijbijeenkomsten en is tevens ondersteunend bij de (permanente) campagne. Tot 1 april 2007 was Josta Mathot gedetacheerd vanuit de Tweede Kamerfractie, om het team evenementen te versterken in campagnetijd. Achtereenvolgens gaan wij in op de permanente campagne en de verkiezingscampagnes.

1.1a Permanente campagne

Nieuwjaarsreceptie 13 januari in het Provinciehuis te Arnhem

Na de wel zeer uitgebreide nieuwjaarsrecepties in 2004, 2005 en 2006 is besloten het in 2007 wat rustiger aan te doen. Gekozen werd voor een eenvoudige receptie zonder deelsessies. De nieuwjaarsreceptie vond plaats tussen 14.00-17.00 uur in het Provinciehuis te Arnhem en is door zo'n 550 mensen bezocht. Informele gesprekken werden afgewisseld met speeches van de provinciale voorzitter Paul Peters, Partijvoorzitter Marja van Bijsterveldt, lijsttrekker voor de Provinciale Statenverkiezingen Theo Peters en minister-president Jan Peter Balkenende.

Partijcongres 3 maart in Muziekcentrum Vredenburg Utrecht

In het kader van de formatie én de Provinciale Statenverkiezingen vond er op 3 maart een extra Partijcongres plaats. Om alle leden gelegenheid te geven eerst campagne te voeren voor de Provinciale Statenverkiezingen, begon het Partijcongres pas om 18.00 uur. Belangrijke punten waren discussie met de zaal over de formatie, de presentatie van de nieuwe ministers en staatssecretarissen en de bekrachtiging van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer verkiezingen. Omdat Marja van Bijsterveldt toegetreden is als staatssecretaris van Onderwijs in het vierde kabinet Balkenende, is Lianne Dekker benoemd tot waarnemend Partijvoorzitter en zat zij het grootste deel van het Partijcongres voor. Ruim 1000 leden hadden zich voor het Partijcongres aangemeld.

Strategiedag 14 april op Landgoed Linschoten

Aan de strategiedag nemen deel de bewindspersonen, de fractievoorzitters en delegatieleider, de directeur partijbureau en WI, de partijvoorzitter, de twee vice-voorzitters en de politiek assistent van de MP. Het doel van de bijeenkomst is het ontwikkelen van actiepunten voor het CDA ten behoeve van de permanente campagne.

Schmelzerlezing, 18 april, Paleiskerk te Den Haag

In het voorjaar werd de zevende Schmelzerlezing uitgesproken door Jean-Claude Juncker, minister-president Luxemburg en door de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen.

De Schmelzerlezing vindt jaarlijks plaats en is in 2001, bij gelegenheid van zijn 80ste verjaardag, ingesteld als eerbetoon aan Norbert Schmelzer, vanwege zijn 50-jarige betrokkenheid en inzet voor de christendemocratie en voor Europa.

Partijcongres 2 juni Beatrix Theater Utrecht

Tussen 10.00-11.15 uur vond het huishoudelijk deel plaats met de gebruikelijke agendapunten als het vaststellen jaarverslagen 2006, jaarrekeningen 2006, herziene begroting 2007 etc. Tevens vond in het huishoudelijk deel de verkiezing van de voorzitter van het CDAV, Rianne Donders, plaats en de presentatie van de kandidaten voor de vrijgekomen plaatsen in Dagelijks Bestuur en Partijbestuur. Tot aan de lunch mochten de stemgerechtigde leden hun stem uitbrengen op de kandidaten. In het plenaire politiek ochtenddeel werden 15 resoluties behandeld. Het ochtenddeel werd afgesloten met de toespraak van de fractievoorzitter van de Tweede Kamer, Pieter van Geel. Tijdens de lunch vond er een apart programma voor nieuwe leden plaats, waaraan zo'n 100 leden deelnamen. Het middagdeel stond in het teken van de verkiezing van de Partijvoorzitter. Twee kandidaten streden om de titel: Jeroen Alting van Geusau en Peter van Heeswijk. Peter van Heeswijk werd met 63% van de stemmen gekozen tot nieuwe Partijvoorzitter.

De gekozen leden voor Dagelijks Bestuur en Partijbestuur waren:

Renate Westerlaken-Loos (nieuwe vice-voorzitter), Lianne Dekker (2e vice-voorzitter), Ronald Migo (DB). Harm Janssen, Alex Krijger, Pieter Oudenaarden, Dédé Siemons en Hannie van Leeuwen traden toe tot het partijbestuur.

Na afloop van het Partijcongres werd de leden de mogelijkheid geboden afscheid te nemen van oud-partijvoorzitter Marja van Bijsterveldt en oud-DB-lid Jan Kees de Jager, die beiden als staatssecretaris zijn togetreden tot het kabinet. Tevens was er de gelegenheid kennis te maken met de nieuwe partijvoorzitter.

Bestuursweekend/DB + PB 15 en 16 juni

Dit weekend vond plaats in Conferentiecentrum Zonheuvel te Doorn. Het weekend begint met een DB en daarna PB vergadering. Om 17 uur sluiten de overige deelnemers zich aan, het weekend eindigt met de lunch op zaterdag. Dit jaar stond het weekend in het teken van de vitalisering van de vereniging CDA.

Rondje CDA

Eind september is het succesvolle Rondje CDA opnieuw van start gegaan. Rondje CDA is een samenwerkingsverband tussen het CDA Den Haag en het landelijk CDA, een politiek café dat elke laatste donderdag van de maand plaatsvindt in de Pulchri Studio te Den Haag. Een prominent spreker van CDA-huize houdt een toespraak over een actueel onderwerp, waarna er debat volgt met de zaal.

De volgende sprekers en onderwerpen passeerden de revue: de nieuwe Partijvoorzitter Peter van Heeswijk gaf zijn visie op de partij en Tweede Kamerlid Liesbeth Spies sprak over duurzaamheid, de Klimaattop te Bali en actuele politiek.

(zie ook jaarverslag Politiek Bestuur)

De 50 Plus Beurs, 19 tot en met 23 september, in de Jaarbeurs te Utrecht

Traditiegetrouw is het CDA, evenals andere politieke partijen, met een informatiestand vertegenwoordigd op de 50 Plus Beurs. Deze beurs wordt jaarlijks georganiseerd door de organisatie Plus Producties. Door de CDA vormgeefster is de informatiestand ontworpen in de vorm van een 'openhuissetting', waarin bezoekers aan de statafels met bewindspersonen en kamerleden van gedachten kunnen wisselen over maatschappelijke thema's.

De volgende activiteiten worden ontplooid en onderstaande informatie verspreid:

- Informatiemateriaal over het CDA en haar standpunten, met name op het gebied van ouderenbeleid;
- Flyers in de vorm van een ansichtkaart met daarop het standpunt van het CDA over het thema dat die dag op het maatschappelijk plein centraal staat en andere belangrijke actuele thema's;
- Folders van het Landelijk Ouderenplatform (LOP);
- Gadgets;
- Gastenboek voor boodschappen van bezoekers aan de premier en overige bewindspersonen c.q. kamerleden
- Prijsvraag;

Naast de informatiestands van de politieke partijen is er een gemeenschappelijk maatschappelijk plein waarbij iedere politieke organisatie een dagdeel toegewezen krijgt om een inhoudelijk debat te organiseren.

Naast de inhoudelijke debatten op het maatschappelijk plein verzorgen de politieke partijen ook het "koffiedrinken met politici" op het terras bij het plein, waarop bezoekers tijdens een kopje koffie van gedachten kunnen wisselen met aanwezige politici.

Dagthema's waren: Woensdag 19 september: Burgerschap, Donderdag 20 september: Silver economy, Vrijdag 21 september: Vernieuwing in de zorg, Zaterdag 22 september: Duurzaamheid, Zondag 23 september: Woon(omgeving)

De informatiestand op de 50 Plus Beurs komt tot stand door samenwerking tussen het Landelijk Ouderenplatform en een aantal medewerkers van het partijbureau. Daarnaast geven verschillende bewindspersonen en kamerleden acte de présence om inhoudelijke vragen van bezoekers te kunnen beantwoorden. De samenwerking is in 2007 prima verlopen. De beurs in het algemeen en de CDA-informatiestand trokken veel bezoekers.
(zie ook jaarverslag Politiek Bestuur)

EO-Gezinsdag

Op 6 oktober 2007 vond de EO-gezinsdag plaats in het Gelredome te Arnhem.

Het CDA was daar aanwezig met een stand, die veel belangstelling trok. Alle deelnemers ontvingen bij binnenkomst een tas van de organisatie, met daarin onder meer een flyer van het CDA en was er op de grootbeeldschermen tussen de programma-onderdelen door een filmpje over het CDA te zien.

Familiedag Diergaarde Blijdorp 13 oktober

Op 13 oktober 2007 vond in Diergaarde Blijdorp de tweede CDA-Familiedag plaats.

Ruim 1100 leden en introducés hadden zich hiervoor aangemeld.

Men was in de gelegenheid om geheel vrijblijvend de diergaarde te bezoeken. Tevens kon men er voor kiezen het korte plenaire deel bij te wonen, waarin de partijvoorzitter en de premier een

korte toespraak hielden of om deel te nemen aan de speakercorners, waaraan verschillende kamerleden, europarlementariërs en bewindspersonen deelnamen. Voor kinderen werden er nog extra activiteiten georganiseerd zoals poppenkast en schminken. Tevens was alle kindertjes gevraagd als dier verkleed naar de diergaarde te komen. De drie prijswinnaars mochten in de Blijdorp cadeauwinkel een cadeautje uitzoeken. Alle kinderen kregen een aardigheidje.

Debat Jeugd - en gezinsbeleid 31 oktober Eenhoorn te Amersfoort

Op 31 oktober vond in de Eenhoorn te Amersfoort een debat plaats over jeugd- en gezinsbeleid. Ook niet-leden waren van harte welkom.

Ruim 200 personen namen deel aan de discussie over:

1. Jeugd- en Gezinsbeleid, met Tweede Kamerlid Mirjam Sterk en Werner van Katwijk, voorzitter van Ouders en Co
2. Onderwijs en jeugd met staatssecretaris Marja van Bijsterveldt (Onderwijs) en Willemien Meershoek, voorzitter van Scouting Nederland
3. De algemene vragenronde.

Het Debat werd voorgezeten door Brigitte van Haften, lid van het Dagelijks Bestuur van het CDA.

MADD: Landelijke Vrijwilligersdag, 3 november

Al jaren is het CDA actief tijdens Make a Difference Day. Vrijwilligerswerk is voor de samenleving van groot belang. Het CDA vindt het daarom van belangrijk hieraan aandacht te besteden.

In 2005 werd in het kader van het zilveren regeringsjubileum van Koningin Beatrix voor het eerst MADD georganiseerd. Tienduizenden Nederlanders zetten zich actief en vrijwillig in, door de handen uit de mouwen te steken en zo iets voor anderen te doen.

In 2006 en ook in 2007 riep het partijbestuur alle CDA-afdelingen, -bewindspersonen, -kamerleden, -delegatieleden in Brussel en alle volksvertegenwoordigers op provinciaal en gemeentelijk niveau op om zich actief in te zetten. Veel activiteiten zijn landelijk aangemeld en geregistreerd. Deze varieerden van het vervullen van wensen van bewoners in een verzorgingshuis, verzorgen stampotbuffet, aanpakken heideveld dat dreigt te verbossen, het opknappen van een speeltuin.

Een groot aantal CDA-afdelingen en CDA-politici hebben vrijwilligers in het zonnetje gezet.

In samenwerking met de Stichting Present zijn een aantal zeer verschillende activiteiten voor de bewindspersonen uitgezocht.

Minister-president Balkenende knapte met lokale CDA-ers, waaronder CDA-wethouder Geluk, een speeltuin in Rotterdam op. Met veel inzet snoeide de minister-president een heg.

Minister Ernst Hirsch Ballin, fractievoorzitter Pieter van Geel, partijvoorzitter Peter van Heeswijk en de Tweede Kamerleden Corien Jonker en Elly Blanksma bezochten krachtwijk Woensel-West (Eindhoven) waar onder meer het Inloophuis werd geschilderd.

Minister Maxime Verhagen en Tweede Kamerlid Jan Mastwijk werkten mee aan het landschapsonderhoud op het Balloerveld.

Minister Maria van der Hoeven en de Tweede Kamerleden Frans de Neree tot Babberich en Madeleine van Toorenburg hebben zich ingezet in Maastricht in verpleeghuis de Zeven Bronnen voor ouderen.

Staatssecretaris Jan Kees de Jager en Tweede Kamerlid Sybrand van Haersma Buma verrichtten samen met lokale politici opknopwerkzaamheden aan woningen in het kader van begeleid zelfstandig wonen voor chronisch harddrugsverslaafden in Amsterdam-Zuidoost. Minister Gerda Verburg knapte samen met Tweede Kamerlid Ad Koppejan in Utrecht-Overvecht een woning en de tuin op van een gezin dat in de problemen is geraakt. Minister Piet Hein Donner en Tweede Kamerlid Jan Jacob van Dijk namen in Amersfoort deel aan een project van de Stichting Welzijn Amersfoort en het Leger des Heils. Tweede Kamerlid Eddy van Hijum maakte samen met lokale CDA-politici de tuin en de schuur toegankelijk voor een scootmobiel van een oudere inwoner van Deventer. Minister Ab Klink was in Gouda actief bij de Stichting Hulphond. Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt liep een maatschappelijke stage in Den Haag. In een groot aantal steden werden de landelijke CDA-politici geassisteerd door lokale CDA-bestuurders en –politici.

Partijcongres 10 november Beatrix Theater Utrecht

Tussen 09.30-16.30 uur vond het najaarspartijcongres plaats. Door het grote aantal resoluties (26 stuks) is besloten de deelsessies te vervroegen en parallel te laten lopen aan het huishoudelijk deel, om zo meer ruimte te creëren in het ochtendprogramma voor de behandeling van de resoluties.. Tijdens het huishoudelijk deel werd Kees Koedijk tot nieuwe partijpenningmeester gekozen en Raymond Gradus tot nieuwe voorzitter van het Westerschappelijk Instituut voor het CDA. Gelijktijdig vonden er 5 deelsessies plaats (Actuele Politiek, Europa, Jeugd en Gezinsbeleid, Uruzgan en Veiligheid). Tevens vond er een apart introductieprogramma voor nieuwe leden plaats, waaraan ca. 60 nieuwe leden deelnamen. Tijdens het plenair politieke ochtenddeel werden er 26 resoluties behandeld. Thema van het middagprogramma was Jeugd- en gezinsbeleid. Het thema kwam onder meer tot uiting in de toespraken van de partijvoorzitter en de premier en het interview dat Brigitte van Haften hield met Inge Vervotte (Vlaamse oud-minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) en Mirjam Sterk, lid CDA-Tweede Kamerfractie. Het Partijcongres werd afgesloten met een informele borrel.

LPC

Het LPC, het landelijk permanent campagne team, kwam drie maal bijeen in Utrecht onder voorzitterschap van de campagneleider Jack de Vries en de laatste bijeenkomst onder leiding van Michael Sijbom, hoofd communicatie. Het LPC bestaat uit vertegenwoordigers van alle provincies: de campagneleiders en medewerkers van de steunpunten. Belangrijke punten vormden de voorbereiding en evaluatie van de Statenverkiezingen, de kennismaking met de nieuwe partijvoorzitter Peter van Heeswijk en de strategie voor de permanente campagne.

Jaarplanning

Zoals altijd wordt de jaarplanning door de afdeling evenementen verzorgd. Meestal is de eerste versie, met daarin de planning van de vergaderingen voor Dagelijks Bestuur (DB), Partijbestuur (PB), Partijcongres, Provinciaal Penningmeesters-overleg en het Provinciaal secretarissenoverleg in het jaar daarop (in dit geval 2008), in juni gereed. Vervolgens wordt de planning besproken in DB/PB en doorgesluisd naar de gelieerde organisaties, die hun activiteiten kunnen gaan plannen aan de hand van de jaarplanning. Vervolgens wordt de jaarplanning rond september ter kennisname het land ingestuurd.

1.1.B. Verkiezingscampagnes

In 2007 werd er één verkiezingscampagne gevoerd, voor de Provinciale Statenverkiezingen. Tevens werd er campagne gevoerd voor de verkiezing van de nieuwe Partijvoorzitter.

1. Provinciale Statenverkiezingen:

1A. werkbezoeken en manifestaties

7 februari 2007

's middags vond er een werkbezoek aan Groningen plaats met de premier en minister Agnes van Ardenne en een aantal statenkandidaten. De start vond plaats bij een internationaal opererend bedrijf dat geavanceerde camera's produceert en daarna liep men door de binnenstad richting studentenvereniging R.K.S.V. Albertus Magnus

In het Abe Lenstra stadion te Heerenveen vond 's avonds de Friese manifestatie plaats.

Opzet van de manifestaties: een speech van de provinciale lijsttrekker en de lijsttrekker van de kandidatenlijst van de 1° kamer Jos Werner. Daarna een ronde tafelgesprek met een aantal provinciale kandidaten, een intermezzo en een speech van Jan Peter Balkenende.

In Heerenveen spraken Marja van Bijsterveldt, Sjoerd Galema, Jos Werner, Jan Peter Balkenende en waren er interviews met de regionale kandidaten Tineke Schokker-Strampel (2), Esther Keizer (5), Fernande Teernstra (7), Ad v.d. Ham (3), Geart Benedictus (4) en Matthijs Beute (16). Omdat het een regionale manifestatie betrof werden kandidaten vanuit Groningen, Henk Bleker en Marc Jager en Drenthe, Henk Klaver en Agnes Mulder, ook geïnterviewd.

14 februari 2007

Alleen een avondmanifestatie, die plaatsvond in de Meerpaal te Dronten.

Met speeches van Marja van Bijsterveldt, Andries Greiner (lijsttrekker) en Jan Peter Balkenende. De interviews met de regionale kandidaten werden afgenomen door Martine Kruidier (journaliste). Zij interviewde Jouke Posthumus, Justin Novak, Leon Arendshorst, Jan van Wieren, Marianne Luijter en Jan Nico Appelman.

Het muzikale intermezzo werd verzorgd door het duo Marc de Loyer en Erica Laros, dat de campagnesong "Samenwerken, Samenleven" voor het eerst live ten gehore bracht.

28 februari 2007

's middags brachten Jan Peter Balkenende en Ernst Hirsch Ballin een werkbezoek aan de NHTV Internationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer in Breda, Pieter van Geel canvaste in Den Bosch en bracht een bezoek aan een ROC.

Na een gezamenlijke maaltijd begon de avondmanifestatie in de Brikke Oave te Brunssum. Omdat Marja van Bijsterveldt inmiddels togetreden was tot het kabinet, hield Lianne Dekker als waarnemend Partijvoorzitter een korte toespraak. Daarnaast hielden ook Herman Vrehen (lijsttrekker), Jos Werner en Jan Peter Balkenende een toespraak. De regionale kandidaten Trudy Souren, Joep van der Linden, Marij Cox-Sevenich en Joey Gommans werden geïnterviewd door Noël Lebens. Provinciaal voorzitter Theo Bovens interviewde de kersverse minister van Verkeer en Waterstaat, Camiel Eurlings.

Het muzikaal intermezzo werd verzorgd door een doedelzak ensemble, Corriovallum.

3 maart 2007

Op 3 maart organiseerde het landelijk bureau traditiegetrouw een bustoer op de laatste zaterdag voor de verkiezingen. De bus met premier Jan Peter Balkenende, minister Piet Hein Donner en een flink aantal medewerkers vertrok vanaf het Buitenhof naar Haarlem. Daar vond een ontvangst plaats bij de Evangelische gemeente en een ontmoeting met X6, de meidengroep die deelnam aan het televisieprogramma the X factor 2007. Daarna werd er in het centrum gecanvast en werd een kort bezoek gebracht aan de Grote of St.Bavo kerk en het Teylensmuseum. In Bunschoten sloten de staatssecretarissen Marja van Bijsterveldt en Jan Kees de Jager zich aan bij het canvassen. Met twee teams werd op de markt geflyerd en één team waaronder de premier, bezocht een coffeeshop. Aan het eind van de middag vertrok men naar het Partijcongres in muziekcentrum Vredenburg in Utrecht.

5 maart 2007

Het werkbezoek 's middags vond plaats in Gelderland, in het Canisius-Wilhelmina ziekenhuis te Nijmegen dat door de Consumentengids uitgeroepen was als beste ziekenhuis. Jan Peter Balkenende maakte deel uit van de delegatie.

De Overijsselse avondmanifestatie werd gehouden in de Leeren Lampe in Raalte. Lid van het DB Henk Bleker opende de bijeenkomst met een kort woord. Vervolgens waren er speeches van Theo Rietkerk (lijsttrekker), Jos Werner en Jan Peter Balkenende. Daarnaast interviewde Henk Bleker de regionale kandidaten Piet Jansen, Pieter Antuma, Yvonne Nijhof en Gert Ranter. Provinciaal voorzitter Jos Houben interviewde Pieter van Geel en Ank Bijleveld. Het muzikaal intermezzo werd verzorgd door Sabine Uitslag, in 2006 kandidaat voor de Tweede Kamer.

Uitslagenavond Statenverkiezingen 7 maart

De uitslagenavond vond plaats in het partijbureau aan het Buitenhof te Den Haag. Via een groot scherm in de hal konden de uitslagen worden gevolgd. De NOS en RTL zonden delen van de bijeenkomst rechtstreeks uit.

1B. *Campagnemateriaal Provinciale Statenverkiezingen*

Standaard materiaal als strooigoed, kleding, neutrale affiches etc.

Al het materiaal was te bestellen via de webwinkel, op dezelfde wijze als tijdens de Tweede Kamerverkiezingen.

Formats Affiches, folders en advertenties

Vanaf 10 januari stonden er op de huisstijlsite van het CDA formats voor diverse soorten affiches, folders en standaardadvertenties. Deze konden door drukkers worden gedownload en van de juiste foto en/of tekst worden voorzien.

Logo's provinciale en gemeentelijke afdelingen

Vanaf 10 januari was het logo van alle gemeentelijke en provinciale afdelingen te downloaden via de huisstijlsite.

Ochtendgroet

Er werd vanuit het landelijk CDA-bureau geen ochtendgroet geproduceerd.

1C. Media

Radio

Inkoop van zendtijd en productie van radiospots was een provinciale verantwoordelijkheid, hoewel het landelijk bureau wel voor een aantal provincies zendtijd heeft ingekocht bij regionale omroepen.

Landelijk werd er zendtijd ingekocht bij de publieke omroepen.

TV

Het landelijk CDA heeft geen zendtijd ingekocht voor de tv-commercials. Uiteraard vonden er wel uitzendingen plaats in het kader van de zendtijd voor politieke partijen.

Bladen

Het landelijk CDA heeft geen advertenties geplaatst in de bladen. Wel werden er formats van advertentieprints ter beschikking gesteld via de huisstijlsite.

1D. Spreekbeurtaanvragen gemeentelijke afdelingen

Inzet Topteam en andere kandidaten

In navolging van de Tweede Kamer Verkiezingen 2006 is er ook voor de statencampagne gekozen om de inzet van het topteam, bestaande uit de eerste 7 kandidaten op de Tweede Kamerkandidatenlijst (zgn. topteam) én de bewindslieden onder directe verantwoordelijkheid van het landelijke campagne team te laten vallen.

Het was voor lokale afdelingen niet mogelijk deze kandidaten aan te vragen voor spreekbeurten. De overige kamerleden werden toebedeeld aan de provincie waarin zij wonen. Dat liet onverlet dat afzonderlijke kamerleden i.v.m. een relatie met bepaalde doelgroepen elders in het land campagne konden voeren.

2. Campagne verkiezing Partijvoorzitter

Door het vertrek van partijvoorzitter Marja van Bijsterveldt naar het kabinet ontstond er eind februari een vacature voor een nieuwe Partijvoorzitter.

Procedures werden uitgewerkt, afdelingen werden per brief op de hoogte gesteld van termijnen en indienen kandidaten. Op 20 april heeft het Partijbestuur uiteindelijk 2 kandidaten gekozen: Jeroen Alting van Geusau en Peter van Heeswijk.

Tussen 9 mei en 30 mei konden de leden hun stem uitbrengen via Internet, telefoon of per post. De stemcommissie o.l.v. Tineke Lodders-Elfferich heeft de stemming begeleid en gecheckt of ééa eerlijk verlopen is. Voor de campagne werden twee procesbegeleiders, te weten Leendert Klaassen en Ries Smits, aangesteld. Hun taak was te bekijken of de campagnes eerlijk verliepen. De 2 kandidaten hebben uitgebreid campagne gevoerd, deelgenomen aan debatten op radio, in zalen, netwerken uitgebreid etc. Vanuit het Partijbureau werden ze gefaciliteerd in materialen (affiches, flyers, folders, websites) en regionale manifestaties waarop de leden met de 2 kandidaten in debat konden:

Maandag 7 mei: Hervormd Centrum, Nijverdal

Woensdag 9 mei: Zalencentrum Kurios, Leeuwarden

Dinsdag 22 mei: Het Klooster, Amersfoort

Woensdag 23 mei: Mercure Hotel Dordrecht, Dordrecht, aansluitend rond 21.30 uur Hotel Terminus, Goes

Donderdag 24 mei: Hotel Golden Tulip Weert, Weert

Tijdens het Partijcongres van 2 juni werd de uitslag van de stemming bekend gemaakt en werd Peter van Heeswijk tot nieuwe partijvoorzitter gekozen. Het eindresultaat was als volgt:

Aantal stemmen uitgebracht op Jeroen Alting von Geusau: 5331 (37%)

Aantal stemmen uitgebracht op Peter van Heeswijk: 9116 (63%)

In totaal hadden er van de 45.937 stemgerechtigden 14.457 leden een geldige stem uitgebracht en 62 een ongeldige stem (blanco stem, dubbele stem, etc.). In totaal heeft 31,47% van de stemgerechtigden gestemd.

Via Internet waren er 2753 (19,04%) stemmen uitgebracht, telefonisch 1034 (7%) en per post 10.670 (73,81%).

1.2 Jongerenmarketing

Het CDA werd bij de Tweede Kamerverkiezingen van november 2006 onder andere de grootste partij in de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar. Een dergelijke electorale winst is niet eerder voorgekomen in de geschiedenis van het CDA. Het CDA heeft de gunst van de jonge kiezer gekregen. Een belangrijke vervolgstap is hoe de jonge kiezer te binden aan de partij. Jonge leden zijn belangrijk voor de continuïteit en vitaliteit van de partij. Tevens fungeren jonge actievelingen ook als brug naar de belevingswereld van hun leeftijdsgenoten. Daarnaast dragen jonge leden bij aan de uitstraling en het draagvlak van de partij.

Een belangrijke vraag die automatisch op het CDA afkomt na de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 is: hoe houden we de jongeren vast en hoe binden we de jongeren aan onze partij? Om invulling te kunnen geven aan deze vraag, heeft CDA onder leiding van de sector Communicatie een projectgroep Jongerenmarketing opgericht. Hierbij is een intensieve samenwerking bewerkstelligd met het CDJA. Daarnaast is ook ons jongste kamerlid Sander de Rouwe en een tweetal externe adviseurs betrokken bij deze projectgroep.

De projectgroep wordt bij het beantwoorden van deze fundamentele vraag ondersteund door Motivaction International. Dit bureau heeft eerder ondersteuning gegeven door het geven van inzicht in de waardepatronen van verschillen groepen Nederlanders met name ten aanzien van CDA stemmers, potentiële CDA stemmers en de CDA kernmilieus.

Het fundament van de projectgroep wordt gevormd door de zojuist gestelde vraag: hoe houden we de jongeren vast en hoe binden we de jongeren aan onze partij? Belangrijke onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn: wat zijn actuele onderwerpen in de belevingswereld van de jongeren, wat zijn effectieve communicatiemiddelen op welke momenten om jongeren te bereiken en hoe kan het CDA en het CDJA middels een juiste wijze een permanente campagne onder en met de jongeren realiseren.

Halverwege 2008 komt de projectgroep met een marketingplan, welke gebaseerd is op de marktanalyse van Motivaction, onze eigen onderzoeken en de brainstormsessies.

Desondanks het plan nog in wording is, is het CDA reeds gestart met een paar concrete marketingacties, gericht op deze doelgroep. Zo loopt momenteel de advertentiecampagne onder de christelijke studentenverenigingen. Concreet gaat het hierbij om een viertal christelijke

studentverenigingen in Utrecht en Rotterdam. Gekozen is voor in eerste instantie vier verenigingen die goed passen bij het CDA qua leden en qua achterban. Tevens kiest het CDA voor herhaling van advertenties bij deze verenigingen om zo de kracht van onze boodschap en het merk CDA te vergroten en te versterken.

Daarnaast kiest het CDA ervoor om deel te nemen aan carrièrebeurzen. Eén van de plekken om jongeren te ontmoeten. Opgemerkt dient te worden dat van de ruim 2.800 nieuwe leden, ruim de helft jonger dan 35 jaar is. De verjonging binnen het CDA lijkt te zijn ingezet. Overigens worden de andere doelgroepen, waaronder de oudere generatie, uiteraard niet vergeten door het CDA.

1.3 Ledenwerving en ledenbinding

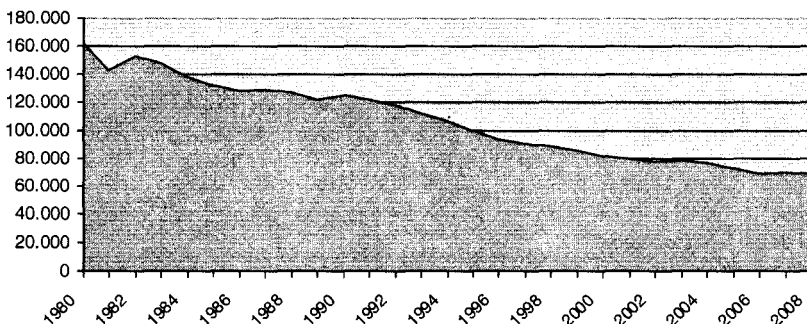
De mensen van Ledenwerving en –binding werken aan het werven van nieuwe leden en streeft ernaar de bestaande leden zo goed mogelijk ten dienste te zijn. Onderstaand biedt een beknopt overzicht van werkzaamheden in 2007 op het gebied van ledenwerving. Een aantal werkzaamheden van het afgelopen jaar wordt in 2008 en volgende jaren gecontinueerd. De taken van met name ledenwerving lopen samen met de marketingcampagnes van het CDA.

Ledenwerving

Oude cijfers

In het jaar 2006 heeft het CDA een goede score behaald. Voor het eerst sinds jaren kon het CDA een toename van leden communiceren. Naast het jaar 2002, was dit het enige jaar dat het CDA is gegroeid qua ledental. De onderstaande grafiek visualiseert het ledental van het CDA sinds de oprichting. Voor de ledendalingen zijn diverse verklaringen te geven, maar het is met name de ontzuiling die ervoor zorgt dat steeds weer politieke partijen kampen met dalende ledentallen en het natuurlijke verloop. Ook leert onze ervaring dat er bij ledentallen sterk sprake is van contextuele afhankelijkheid, wat betekent dat het politieke klimaat enorm van invloed is op het ledental van een partij.

Ledentallen CDA vanaf 1980

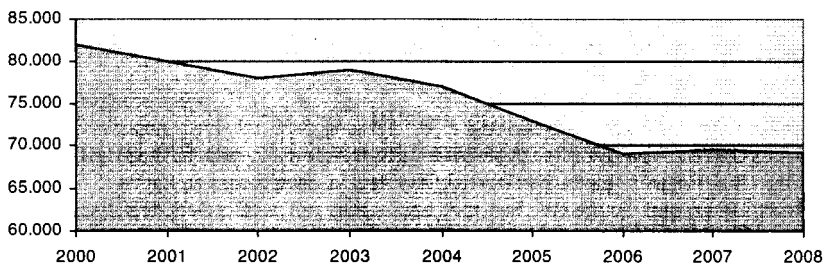
Figuur 1: Ledentallen CDA vanaf 1980

Nieuwe cijfers

Ook het jaar 2007 is voor het CDA een succesvol jaar geweest. Ondanks dat post-verkiezingsjaren lastige jaren zijn voor politieke partijen qua ledental, wist het CDA zich dit jaar nagenoeg te stabiliseren. In 2007 hebben we 2.810 nieuwe leden geworven. Daarnaast verloor het CDA 3.170 nieuwe leden, voornamelijk door natuurlijk verloop. Per 1 januari 2008 heeft het CDA 69.200 leden.

Opvallend is dat meer dan de helft van de nieuwe leden jonger is dan 35 jaar. De stijging van 2006 en de stabilisatie van 2007 betekent dat de dalende lijn lijkt te zijn doorbroken. Het onderstaande figuur is een verfijning van de zojuist getoonde grafiek. Het betreft het ledental van het CDA sinds 2000.

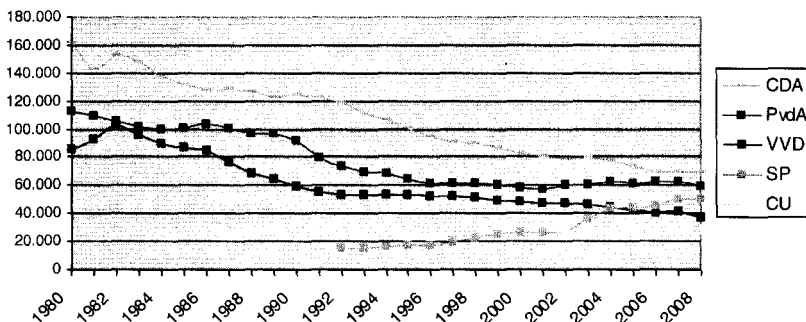
Ledentallen CDA vanaf 2000

Figuur 2: Ledentallen CDA vanaf 2000

Een bijzonder bijkomstig effect is dat het CDA is uitgelopen op de nummers twee en drie qua ledental, te weten de PvdA en de SP. De PvdA boekte -5,6% verlies en komt daarmee uit op 59.327 leden. De SP boekte -1,0% verlies en kwam daarmee uit op 50.238 leden. In figuur 3 is de markt van lidmaatschappen gevisualiseerd. Opgemerkt dient te worden dat niet iedere politieke partij in het overzicht is meegenomen.

Ledentallen vanaf 1980

Figuur 3: Ledentallen politieke partijen vanaf 1980

Succesvolle nieuwe insteek ledenwerving

Het cluster heeft er voor gekozen om het accent qua ledenwerving meer op afdelings-, regionaal en provinciaal niveau te leggen. Een concreet resultaat uit deze beslissing zijn de 'ledenwerfcampagnes nieuwe stijl'. Een korte beschrijving van deze campagne kan worden weergegeven door te melden dat afdelingen hun leden vragen om adressen door te geven van mensen die geïnteresseerd zijn in het CDA. Deze adressen worden vervolgens bezocht door speciaal samengestelde wervingsteams. Sleutel tot succes is het persoonlijk contact met de mensen uit 'je eigen wijk'. Resultaten laten zien dat deze methode succesvol is. Zo heeft bijvoorbeeld de provincie Utrecht met de ledenwerfmaand 'November' 140 nieuwe leden geworven. In samenwerking met de provincie Zuid-Holland is deze methode tot stand gekomen en getest. Zij wisten enkele honderden leden te winnen via deze methode.

Eind 2007 heeft het cluster een ledenwerftoolkit ontworpen waarin de campagne van A tot Z staat beschreven. Deze toolkit is tevens voorzien van materialen, tasjes en voorbeeldbrieven. Afdelingen kunnen deze toolkit gratis bestellen via ons afdelingennet. Inmiddels zijn ook andere afdelingen, regio's en provincies aan het leden werven op basis van deze nieuwe methode.

Een belangrijk onderdeel van de ledenwerfcampagnes nieuwe stijl zijn de ledenwerftrainingen/-bijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten worden mensen van het wervingsteam door een professionele trainer geïnstrueerd en getraind in het voeren van een prettig ledenwerfgesprek. Deze trainingen vinden tot nog toe alleen plaats op provinciaal niveau. Op afdelingsniveau is het helaas niet te behappen. Desalniettemin leert onze ervaring dat deze training erg belangrijk is voor de resultaten van de ledenwerfcampagnes. Om toch de belangrijkste *ins & outs*, *do's* en *don'ts* te communiceren aan de afdelingen heeft het cluster in samenwerking met een professionele regisseur een speciale dvd ontworpen. Deze (gratis te bestellen) dvd is begin april 2008 beschikbaar en maakt onderdeel uit van de ledenwerftoolkit.

In 2008 en volgende jaren continueert het cluster deze ledenwerfmethode. Ondanks dat de afdelingen nu zelf een ledenwerfcampagne nieuwe stijl kunnen organiseren, blijft het cluster

actief betrokken bij de campagnes via het verstrekken van advies, het delen van kennis en het aanleveren van materialen. Op deze manier zal het cluster zichzelf beschikbaar stellen als service ondersteunende spin in het web.

Verdere afdelingsondersteunende werkzaamheden

Naast de ledenwerfcampagnes nieuwe stijl, organiseerde het cluster in 2007 wederom de lid-werft-lid-wedstrijd. Het lid dat de meeste nieuwe leden werft, wordt uitgeroepen tot ledenwerwer van het jaar en krijgt hiervoor zelf een financiële beloning en hij/zij mag een bedrag weggeven aan een goed doel. Ook de nummers twee en drie worden beloond.

Ledenwerfadvertentie voor de afdelingen

In het najaar van 2007 heeft het CDA ervoor gekozen om de afdelingen een extra ondersteuning te geven op het gebied van ledenwerving. Afdelingen hebben hiervoor het aanbod gekregen om in het najaar een kant-en-klare ledenwerfadvertentie te plaatsen in hun lokaal blad naar keuze. Hiervoor konden zij maximaal 350 euro vergoed krijgen. Negentig afdelingen hebben hier gebruik van gemaakt.

10 euro bonuscampagne

Afdelingen ontvingen voor ieder nieuw geworven lid in de maanden maart en november een extra bonus van 10 euro. Dit maakt leden werven aantrekkelijker voor afdelingen en werkt stimulerend.

Ledenwerfwedstrijd 2007

Ook konden de afdelingen weer meedoen aan de ledenwerfwedstrijd 2007. De afdeling die aan het eind van het jaar de meest leden heeft geworven, wint daarmee 500 euro. Ook de nummers twee en drie winnen een mooi geldbedrag.

Reclame-uitingen

Het cluster heeft ook in 2007 gekozen om te adverteren in Trouw en een banner te plaatsen op Hyves. Hoewel adverteren in verkiezingstijd meer nieuwe leden oplevert, is het toch lucratief om te doen. Aanwezig blijven, zichtbaar zijn en herhaling creëren in je advertentiebeleid draagt bij aan de attentiewaarde van het merk CDA.

Speciale ledenwerfkaarten

Naar aanleiding van de familiedag in diergaarde Blijdorp heeft het cluster een handige ledenwerfkaart ontworpen. Hiermee kunnen partners en/of huisgenoten van een lid voor een voordelig tarief van 24 euro per jaar lid worden. De mensen die lid werden op deze familiedag, kwamen tevens op de foto met één van onze bewindslieden.

De succesvolle ledenwerfkaart waarin het proeflidmaatschap wordt aangeprezen, zal worden gecontinueerd in 2008. Alle nieuwe leden die lid worden via deze kaart maken kans op een lunch met de Jan Peter Balkenende. Zo hebben 6 nieuwe leden met introductie dit jaar geluncht met onze minister-president.

Aandacht in CDA.nl – Het Tijdschrift

In alle zes edities van CDA.nl – Het Tijdschrift heeft het cluster aandacht besteed aan leden en ledenwerving.

Consulenten

De verenigingsconsulenten zijn ook dit jaar ingezet om afdelingen te motiveren op het gebied van ledenwerving en –binding.

Gratis-lid-actie

De succesvolle gratis lid-actie van vorig jaar is wederom in het najaar van 2007 ingezet. Maar liefst 440 mensen zijn gratis lid geworden van het CDA. Het betreft hier een kennismaking met de partij van vijf maanden, zij hebben geen stemrecht. In het voorjaar van 2008 worden deze mensen telefonisch benaderd door het CDA om hun gratis lidmaatschap om te zetten in een betaald lidmaatschap.

Projectgroep ledenwerving en –binding

Ledenwerving en –binding heeft het afgelopen jaar een breder georiënteerde impuls gekregen en is extra onder de aandacht gebracht bij het CDA door het inwerking treden van de projectgroep ledenwerving en –binding. De projectgroep opereerde onder leiding van de sector Communicatie. In deze projectgroep had iedere sector en gelieerde organisatie (exclusief het W1) zitting. Hoofddargument voor deze samenstelling is het feit dat ledenwerving en –binding niet alleen in het werkveld van de sector Communicatie ligt, maar deels ook in het werkveld van andere sectoren binnen het partijbureau. In het eindresultaat, de projectbundel, zullen de leden van de projectgroep het Management Team, en in het verlengde daarvan het Dagelijks Bestuur, adviseren over diverse onderwerpen als potentiële doelgroepen van het CDA, kansrijke lidmaatschappen, de inzet van burgemeesters en bekende Nederlanders als ambassadeurs van de partij, etcetera. Daarnaast heeft de projectgroep suggesties en overwegingen meegegeven aan de contributiecommissie betreffende het contributiestelsel.

Vooruitblik

Het cluster gaat in 2008 de ledenwerfcampagnes nieuwe stijl uitbouwen en verder professionaliseren. Daarnaast blijven de ledenwerftoolkit, de dvd, de gratis-lid-actie, de lid-werft-lid-actie en de ledenwerfkaarten standaard tools die de komende jaren worden ingezet door het cluster. Tevens zullen we een actie opzetten om onze kaderleden (wethouders etc) te mobiliseren om ook leden te gaan werven.

Naast de huidige tools, gaat het cluster zich richten op de telefonische werving van leden. Leden van de gratis-lid-actie worden nagebeld en potentiële leden worden opgebeld. Hierdoor creëren wij nieuwe contactmomenten die wij koesteren. Op deze manier willen wij het ledental wederom laten stijgen en in het verlengde daarvan onze ideologische invloed van onze partij te vergroten.

Ledenbinding

Onderzoek 'het CDA-lidmaatschap'

In april is onder leden die tussen 1 januari 2004 en 1 februari 2007 lid zijn geworden een onderzoek gehouden. Wij hebben hen bevraagd op de volgende onderwerpen:

- wie zijn zij?
- waarom zijn ze lid geworden?
- zijn de nieuwe leden ook actieve leden?
- zijn de nieuwe leden tevreden leden?

De respons lag op 30,1% van de benaderde leden. Met de resultaten uit deze enquête is een beter beeld ontstaan van wie onze nieuwe leden zijn, wat hun motieven zijn en wat (toekomstige) knelpunten zijn. Dit biedt een leidraad voor de activiteiten van zowel ledenbinding als ledenwerving.

Deelsessie nieuwe leden Partijcongres

Tijdens het Partijcongres op 2 juni 2007 is een lunch voor nieuwe leden georganiseerd. Nieuwe leden kregen tijdens de lunch gelegenheid vragen te stellen aan minister van VWS Ab Klink en aan de Tweede Kamerleden Mirjam Sterk en Ruud van Heugten.

Tijdens het Partijcongres op 10 november 2007 is een deelsessie voor nieuwe leden georganiseerd. Hier waren de Tweede Kamerleden Jan de Vries, Liesbeth Spies en Sander de Rouwe aanwezig om vragen van nieuwe leden te beantwoorden. Nieuwe leden kregen een lunch aangeboden én de mogelijkheid om tijdens het plenaire middagprogramma tussen de Tweede Kamerleden op een van de voorste rijen te zitten.

Communicatieve ondersteuning ledenadministratie

Voor de ledenadministratie zijn onder meer de volgende zaken verzorgd: brieven voor en samenstelling van het welkomstpakket, brieven voor opzeggers (en deels verzending), brieven aan de afdelingen rond het ledenadministratiesysteem Navision, en afhandeling van klachten over de ledenadministratie.

Communicatieve ondersteuning bij contributie-inning

Ledenbinding biedt ondersteuning aan de sector Financiën en Interne Organisatie bij het innen van de contributie. Hiertoe behoren de brieven aan de leden bij de acceptgirokaarten (en herinneringen), een ledenfolder over de contributie, alsmede de interne communicatie (o.m. Q&A's t.b.v. de medewerkers die de telefoontjes moeten opvangen).

Verlopingen in CDA.nl

Via het ledenblad zijn de CDA-stropdassen van enkele bewindspersonen verloot onder leden.

Materialen

- Felicitatiekaart. Landelijk is een felicitatiekaart ontwikkeld die afdelingen kunnen gebruiken om hun leden te feliciteren. Op de achterzijde van de kaart staat het CDA-logo afgedrukt. De felicitatiekaarten zijn gratis beschikbaar voor afdelingen met een maximum van 200 per jaar.
- Welkomstbrochure voor nieuwe leden. In deze nieuwe brochure staat alle informatie die een nieuw lid nodig heeft. Zoals: de uitgangspunten van het CDA, de structuur van het CDA, wat zij 'automatisch' als lid krijgen van het CDA én hoe zij actief deel kunnen nemen in de partij.

Helpdesk Verkiezing Partijvoorzitter

Tijdens de stemperiode voor de verkiezing van de nieuwe partijvoorzitter is de Helpdesk Verkiezing Partijvoorzitter gecoördineerd en bemand. In totaal zijn gedurende 3 weken ruim 250 vragen gesteld en beantwoord.

Ledennetwerk

In augustus 2007 is het ledennetwerk *CDA-net* op zwart gezet. Vanaf dat moment wordt hard gewerkt aan een nieuw digitaal politiek ledennetwerk. Doelstellingen van dit ledennetwerk zijn:

- contact tussen leden onderling vergroten
- de politieke discussie op gang helpen

- de brug slaan tussen leden en politiek (2-richtingsverkeer)
- betrokkenheid leden bij partij vergroten

Projectgroep ledenwerving & ledenbinding

In de projectgroep ledenwerving & ledenbinding is deelgenomen in de subgroepen contributievernieuwing, lidmaatschapsoorten en loyaliteitsplan.

2) Cluster redactie en media

Het cluster Redactie is verantwoordelijk voor het ledenblad *CDA.nl – het tijdschrift*, de eindredactie van CDA-uitgaven, de vormgeving, internet, pers- en publiekvoortichting. In februari 2007 begon Armand Boets met zijn stage, hij heeft de websites voor de provinciale afdelingen gemaakt. Na zijn stage heeft hij een tijdelijke aanstelling gekregen.

In 2007 bestond het cluster redactie en media uit: Marcel Meijer, Nelly Marey, Michael Schnackers, Marjolijn van der Stel, Mirella Roor, Rebekka Muller, Harry Breugom en Armand Boets. Michel van de Berg liep stage bij het cluster.

2.1 CDA.nl – het tijdschrift

In 2007 zijn zes nummers van *CDA.nl – het tijdschrift* verschenen: in februari, maart, mei, oktober en december. Alle nummers van het tijdschrift tellen veertig pagina's.

De (externe) redacties van Vrouw & Politiek en Europa leverden aan alle nummers een bijdrage van respectievelijk drie en vier pagina's in *CDA.nl*.

De redactie van *CDA.nl* wordt gevormd door het hoofd communicatie, die fungeert als hoofdredacteur, een eindredacteur, een redacteur, twee grafische vormgever(s), een vertegenwoordiger van de sector politiek/bestuur, een voorlichter van de Tweede Kamerfractie en zes externe redacteurs (vrijwilligers) die regelmatig een bijdrage leveren aan het tijdschrift. Tevens werd voor elke redactievergadering een vertegenwoordiger van de redactie van CDAnet uitgenodigd, om mee te denken over hoe onderwerpen in/uit *CDA.nl* op CDAnet gepresenteerd konden worden, om de interactiviteit tussen blad en de leden te versterken. Vanaf september is CDAnet tijdelijk stil gelegd en werd in het blad verwezen naar www.cda.nl/hettijdschrift.

Evenals in 2006 zijn ook in 2007 diverse bijsluiters meegestuurd met *CDA.nl*, waaronder provinciale katernen en enkele commerciële bijsluiters. De advertenties in het blad en in de vorm van bijsluiters bij het blad zijn belangrijk i.v.m. het drukken van de kosten van het blad.

2.2 Overige publicaties

Ook in 2007 zijn er weer veel publicaties tot stand gekomen.

In 2007 ging het om de volgende zaken:

- C van het CDA
- Uitgangspunten
- Statuten CDA Vrouwen
- Toegangskaart congres maart
- Uitnodiging Schmelzerlezing
- Boekje Schmelzerlezing

- o Certificaat Steenkampinstituut
- o Felicitatiekaarten
- o Program van uitgangspunten
- o Briefkaarten verkiezing voorzitter
- o Flyers verkiezing voorzitter
- o Posters verkiezing voorzitter
- o Brochure CDA-bestuursvereniging
- o Dit is het CDA
- o Persmappen
- o Almanak
- o Contributiefolder (folder Goud)
- o Opleidingsbrochure Steenkampinstituut
- o Actie 50+-beurs
- o Ontwerp stand 50+-beurs
- o Ontwerp decor congres november
- o Diverse advertenties
- o Button familiedag
- o CDA Commissie Buitenland Ruslandnotitie
- o Handreiking fractie BSV
- o Folder SI 2007
- o SI-nieuwsbrief (ontwerp voor site)
- o Open dag partijbureau tijdens culturele weekend Den Haag (uitnodiging en poster)
- o WI Maatschappelijke Vernieuwers (kaart)

2.3 Internet

In het najaar van 2007 kon het landelijk bureau honderd lokale afdelingen een gratis overstap naar de CDA-portal aanbieden, dankzij een subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Binnen een maand hadden honderd afdelingen zich aangemeld voor deze actie. De technische afwikkeling van het project en de trainingen voor de afdeling vinden plaats in 2008.

De projecten die in 2007 liepen rondom internet:

- o Communicatie bij overzetten honderd afdelingen naar de portal
- o Maatschappelijke vernieuwers (Wetenschappelijk Instituut)
- o Fractiebegeleidingscommissie Verpleging en Verzorging
- o Europa-platform
- o Opzet portaal Steenkamp Instituut
- o Algemene vernieuwingen website structuur cda.nl; navigatie, nieuwsbrief, huisstijltoepassing
- o Huisstijlsite
- o Afdelingen-net
- o Headerbeelden (illustraties)
- o Helpdesk afdelingen
- o CDAtv: 'beelden uit de oude doos'
- o Voorzittersverkiezing
- o Provinciale Staten-verkiezingen

2.4 Zendtijd Politieke Partijen

Eén van de kernactiviteiten van de pers/publieksvoorlichting is de verzorging van de Zendtijd voor Politieke Partijen (ZPP).

Radio

Tweewekelijks verzorgde pers- en publieksvoorlichting in het kader van de ZPP een radiouitzending van tien minuten voor de zender Radio 5.

Voor 2007 kwam dat – concreet – neer op tweeëntwintig reguliere uitzendingen van elk tien minuten. De uitzendingen staan altijd in het teken van de politieke actualiteit. Door de lengte van de uitzending is het mogelijk om dieper op een actueel onderwerp in te gaan. Hiervoor benaderen we ministers, staatssecretarissen, Kamerleden, Europarlementariërs en burgers.

In de eerste helft van 2007 zijn uitzendingen gemaakt met Petra Doornenbal, Statenlid- en lijsttrekker in de provincie Utrecht bij de Provinciale Statenverkiezingen van 7 maart.

Met Jos Werner (fractievoorzitter CDA in de Eerste Kamer), over zijn voordracht door het CDA-bestuur tot lijsttrekker bij de Eerste Kamerverkiezingen op 29 mei.

Vanaf het aantreden van het kabinet Balkenende IV zijn er tweewekelijks uitzendingen gemaakt met de ministers Eurlings, Verburg, Hirsch Ballin, Van der Hoeven, Klink, Verhagen, Donner en de staatssecretarissen de Jager, van Bijsterveldt en Bijleveld.

De onderwerpen betroffen de beleidsprioriteiten en beleidsterreinen van ministers en staatssecretarissen. Uiteraard is er ook aandacht geweest voor de campagnes van de kandidaat-partijvoorzitters Alting von Geusau en Van Heeswijk en voor de uiteindelijke winnaar van deze verkiezingen. Tenslotte sprak minister-president Jan Peter Balkenende in de uitzending op Eerste Kerstdag de Kerstboodschap uit.

Steeds blijkt een vrij vaste groep luisteraars de uitzendingen te volgen, volgens de Dienst Luistercijfers naar schatting 58.000. Ook is er een vrij vaste respons.

Televisie

In 2007 verzorgde pers- en publieksvoorlichting veertig televisie-uitzendingen van elk drie minuten voor de zenders Nederland 1, 2 en 3. Hiervoor werden zeven uitzendingen geproduceerd, te weten: een Ledenwerfspot, de uitreiking van de rentmeesterprijs door Fractievoorzitter Van Geel; het aantreden van het kabinet Balkenende IV 'Het Nieuwe Team'; de presentaties van de kandidaat-partijvoorzitters Jeroen Alting von Geusau en Peter van Heeswijk. Een campagne-impressie van beide kandidaat partijvoorzitters en tot slot een uitzending met de winnaar: Peter van Heeswijk.

Kijkcijfers van de Dienst Kijk- en Luisteronderzoek laten zien dat per uitzending circa 500.000 kijkers de uitzendingen van politieke partijen volgen. Het CDA komt ook een paar keer uit op 600.000 kijkers.

Project 'Beelden uit de Oude Doos'

In het najaar wordt gewerkt aan het project 'Beelden uit de Oude Doos'

De geschiedenis van het CDA vanaf 1967 tot heden in beeld. Dat betekende dat al het filmmateriaal van het CDA moest worden overgezet van originele banden (moederbanden) naar digitale bestanden. Makkelijker gezegd dan gedaan. Veel materiaal moest worden uitgesneden en schoongemaakt – zeker uit de periode 1967 – 1998.

Uiteindelijk is nu al het filmmateriaal van het CDA gedigitaliseerd. Het gaat om zo'n 150 filmpjes, variërend van 20 seconden tot 30 minuten. De geschiedenis van het CDA staat nu in beeld op

Youtube en bevat historische beelden, onder meer over de fusie in 1980. Ook de fusiefilm 'Over Berg en Dal' van 1967 – 1980 staat nu op Youtube. Verder staan er campagnespots voor gemeenteraads-, provinciale staten-, Tweede Kamer- en Europese verkiezingen en filmpjes over thema's als werkgelegenheid, ouderenbeleid, duurzaamheid, wonen, leefbaarheid, verzorgingsstaat, etc. Ook zijn er themafilmpjes over jongeren en vrouwen. Daarnaast natuurlijk alle ledenwerfuitzendingen die in de loop der jaren zijn geproduceerd. Dit project is tweeledig: de geschiedenis van het CDA digitaal en tevens een gedigitaliseerd televisiearchief.

Audiovisuele projecten

Voor het CDA Congres van 2 juni is een campagne-impressie van beide kandidaat partijvoorzitters geproduceerd. Daarnaast een special over de Rentmeesterprijs met onder andere: Wubbo Ockels, de winnaars van de prijs en Pieter van Geel.

Op verzoek van de Evangelische Omroep is een commercial over het CDA gemaakt voor de Videowall voor de EO-Gezinsdag van 6 oktober.

2.5 Publieksvoorlichting

Het jaar 2007 is voor de publieksvoorlichting een intensief jaar geweest. De invoering van het nieuwe zorgstelsel eind 2006 werkte door tot ver in 2007. Vele reacties op de hoge premies, geen of te laat uitbetaalde zorgpremies, huursubsidie, de problemen met de Belastingdienst, versoepeling van het ontslagrecht, lerarentekort, etc. leverden veel publieksreacties op. De publieksvoorlichting heeft in 2007 per e-mail 5.587 publieksreacties opgevangen. Vragen over actuele landelijke politiek of over CDA-standpunten werden ter beantwoording naar de Publieksvoorlichting van de CDA Tweede Kamerfractie doorgestuurd. De Publieksvoorlichting van het Partijbureau beantwoordde vragen over partijzaken als congres, uitgangspunten, lidmaatschap en het verkiezingsprogramma. Verder werden veel verzoeken voor informatie over het CDA voor schoolopdrachten, scripties en afstudeeronderzoeken afgehandeld. Daarnaast kwamen ook nog vele telefonische reacties over allerhande onderwerpen binnen.

2.6 Persvoorlichting

De afdeling Persvoorlichting besteedde in 2007 naast de meer reguliere werkzaamheden veel tijd en aandacht aan de campagnes voor de Provinciale Statenverkiezingen, de drie congressen en de campagne voor het voorzitterschap van de partij.

Campagne Provinciale Statenverkiezingen

In het kader van de Provinciale Statenverkiezingen op 7 maart werden ... grote regionale verkiezingsmanifestaties georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten spraken minister-president Balkenende en de provinciale lijsttrekker. De landelijke en de regionale media werden steeds uitgenodigd voor de manifestaties. Dat leidde tot veel free publicity in regionale en landelijke media.

Het partijcongres op 3 maart in Utrecht werd massaal bezocht door de media en leidde tot veel media-aandacht.

De persvoorlichter verrichtte –in nauwe afstemming met de campagneleider Jack de Vries - de woordvoering over de verkiezingscampagne.

Campagne voorzitterschap

Door het vertrek van Marja van Bijsterveldt naar het kabinet, werd het voorzitterschap van de partij vacant.

Het partijbestuur droeg op 20 april twee kandidaten voor het voorzitterschap; Jeroen Alting van Geusau en Peter van Heeswijk.

Tijdens een goed bezochte persconferentie werden beide kandidaten gepresenteerd aan de media.

De weken daarna gingen de beide kandidaten met elkaar in debat tijdens een reeks van provinciale kennismakingsorganisaties.

Landelijke en regionale media werden uitgenodigd voor deze bijeenkomsten.

De campagne voor het voorzitterschap leidde tot veel publiciteit. Er werden met name veel radio-uitzendingen aan de kandidaten gewijd: De ochtenden, Met het Oog op Morgen, Business Newsradio en Spijkers met Koppen.

Ook Trouw, Brabants Dagblad en het Katholiek Nieuwsblad bevatte publicaties over de campagne.

Op het partijcongres van 2 juni werd de uitslag van de verkiezing onder de leden bekendgemaakt: Peter van Heeswijk werd tot voorzitter gekozen.

Congressen

De partijcongressen op 3 maart (zie hiervoor), 2 juni en 10 november werden door vele mediavertegenwoordigers bezocht. In de Journaals van RTL en NOS en in tal van radio-programma's en dagbladen werd uitvoerig bericht over de congressen.

Kandidatenlijst Eerste Kamerverkiezingen

Op het congres van 3 maart werd de kandidatenlijst voor de Eerste Kamerverkiezingen bekrachtigd. Deze lijst werd aangevoerd door Jos Werner, fractievoorzitter.

WI-rapporten

In de eerste helft van 2007 werd een groot aantal rapporten van het WI gepresenteerd.

In mei verschenen twee rapporten gepresenteerd: over armoede Participeren naar vermogen-een studie naar het voorkomen van armoede) en over defensie (Zover de wereld strekt-Ambities voor een Nederlandse krijgsmacht in een veranderende internationale omgeving)

Beide rapporten werden in perscentrum Nieuwspoort overhandigd aan fractievoorzitter Van Geel die inhoudelijk reageerde. Beide rapporten leidden tot behoorlijk veel media-aandacht.

De rapporten Spiegel van de Staat (over bestuurlijke en staatkundige vernieuwing) en een Engelstalig rapport over het Scandinasch model (Scandinavian Model Not as desirebel as it seems) werden met een persbericht naar de media gezonden.

Provinciebezoeken Peter van Heeswijk

Najaar 2007 startte partijvoorzitter Van Heeswijk met een reeks van bezoeken aan de provincies. Hij sprak daar met afdelingsvoorzitters, statenleden, gedeputeerden, wethouders, fractievoorzitters en burgemeesters.

Alle bezoeken werden afgesloten met een ledenbijeenkomst waar de leden met de voorzitter in gesprek konden gaan over het CDA anno 2007.

Met name de regionale media wijdden aandacht aan de bezoeken.

Debatten over Europa in de praktijk

Najaar 2007 werd eveneens gestart met meer dan 10 debatbijeenkomsten over Europa in de dagelijkse praktijk. Tijdens deze bijeenkomsten spraken Europarlementariërs met leden over de concrete uitwerking van beleidsthema als landbouw, kenniseconomie, drugsbeleid, arbeidsparticipatie, ondernemen etc.

De bijeenkomsten werden goed bezocht en in een aantal media werd verslag gedaan van deze debatten.

Overige bijeenkomsten

Daarnaast waren er in 2007 nog een aantal andere bijeenkomsten die tot media-aandacht leidden:

- * de Schmelzerlezing met de Luxemburgse premier Juncker en minister Maxime Verhagen van Buitenlandse Zaken over de toekomst van Europa en het nieuwe Europese Verdrag
- * een debat met staatssecretaris Marja van Bijsterveldt en Tweede Kamerlid Mirjam Sterk over jeugd- en gezinsbeleid
- * het afscheidsymposium van Ab Klink als directeur van het Wetenschappelijk Instituut over innovatie en integratie. Met name de uitspraken van Klink dat de kerken actiever moeten zijn in het integratiedebat, haalden veel media en leidde ook tot debat in de media

MADD

Tijdens Make A Difference Day (MADD) op zaterdag 3 november waren een groot aantal ministers en staatssecretarissen verspreid over het hele land actief bij vrijwilligersprojecten. Regionale media besteedden hier veel aandacht aan.

Familiedag in diergaarde Blijdorp

Op zaterdag 13 oktober vond de tweede Familiedag van het CDA plaats, deze keer in diergaarde Blijdorp te Rotterdam Meer dan 1000 CDA-ers bezochten deze dag die ook in de media veel weerklank vond. Het NOS-Journaal en andere media berichtten uitvoerig over de dag,

Verkiezingen en benoemingen

Via persberichten werd melding gemaakt van diverse verkiezingen en benoemingen

- * de verkiezing van Jos Werner tot voorzitter van de Eerste Kamerfractie
- * de verkiezing van de nieuwe penningmeester, Kees Koedijk
- * de verkiezing van de nieuwe vice voorzitter, Renate Westerlaken
- * de benoeming van de nieuwe WI-directeur Raymond Gradus
- * de verkiezing van de nieuwe voorzitter van het WI: Cees Veerman.

III. Sector HRM/Steenkampinstituut/Partijontwikkeling

Inleiding

De sinds 2004 bestaande sector HRM/Steenkampinstituut/Partijontwikkeling is belast met beleidsvorming en –uitvoering op de vlakken HRM, opleiding en training, partijorganisatieontwikkeling en het faciliteren van de vrijwilligers die de politieke vereniging besturen. HRM richt zich daarbij op het ontwikkelen van een HRM-instrumentarium, talentmanagement en het ondersteunen van het Partijbestuur bij landelijke en Europese kandidaatstellingsprocessen. Het Steenkampinstituut is het 'label' waaronder opleidingen en trainingen worden ontwikkeld en aangeboden aan de leden. Onder partijontwikkeling ressorteren alle initiatieven die genomen worden op het vlak van partijontwikkeling en de uitvoering ervan. Het gaat daarbij in het bijzonder om het vitaliseren en concreet ondersteunen van de afdelingen door middel van informatie en formats, het Bureau (waterschaps)Verkiezingen en de ontwikkeling en het beheer van AfdelingenNet.

Adviesraad Steenkampinstituut

De Adviesraad Steenkampinstituut bestond in 2007 uit zes leden. De voorzitter, dhr. dr. L.C.P.M. Meijis is door het Partijbestuur benoemd. Voorts hebben zitting dhr. M. Markerink, dhr. M.sc. R. Nieuwenkamp Phd, mw. E.C.M. Roodvoets, dhr. drs. F.A.A. Stapels. Tot maart was mw. M.C.W. Visser-van Doorn lid. Zij is opgevolgd door de heer mr. ing. W.G.J.M. van de Camp. In oktober is de heer Stapels conform het rooster van aftreden uit de Adviesraad Steenkampinstituut getreden. Hij is inmiddels opgevolgd door mevrouw Mr. A.G.M. Giezeman, secretaris van het bestuur van het Professor Steenkampfonds.

De Adviesraad Steenkampinstituut heeft in 2007 drie keer vergaderd. Zij heeft zowel een controlerende als een adviserende taak. De controlerende taak bestaat uit het bewaken van een aantal punten genoemd in de intentieverklaring waarin, de door het voormalige curatorium benoemde voorwaarden waaronder zij akkoord ging met de integratie van het zelfstandige Steenkampinstituut in het CDA Secretariaat, verwoord zijn. Daarnaast brengt de Adviesraad Steenkampinstituut gevraagd en ongevraagd advies uit aan het partijbestuur over alle zaken die betrekking hebben op scholing en vorming. Zo heeft zij de maatschappelijke stage geëntameerd bij het partijbestuur en zich concreet gebogen over de vraag wat het Steenkampinstituut voor initiatieven zou moeten nemen om bij te dragen aan het vermogen van het CDA om ook in de toekomst in alle afdelingen actief te blijven

Bureau Organisatie

In 2007 hebben de volgende personele wijzigingen zich voorgedaan. Van één medewerker is het tijdelijke contract niet verlengd, één medewerker heeft ontslag genomen wegens het vinden van een nieuwe uitdaging elders, er is één nieuwe medewerker aangetrokken en één medewerker heeft in het kader van een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid een andere functie gekregen in het huis. Een medewerker is gepromoveerd tot senior stafmedewerker. Ondanks deze wijzigingen heeft de sector toch haar hele activiteitenplanning kunnen uitvoeren en daarnaast nog een aantal extra activiteiten uit kunnen voeren. Waardering daarvoor gaat uit naar de medewerkers die zich steeds veerkrachtig tonen en flexibel opstellen.

Binnen de sector hebben in 2007 in totaal 10 mensen gewerkt (inclusief sector hoofd).

Formatieoverzicht

Naam	Onderdeel	In dienst	Uit dienst	functie	Contract	Fte
Jacqueline Verhagen	SI		1-10	Senior. Stafmedewerker	vast	0,75
Lyke Blok	SI			Stafmedewerker	vast	0,80
Relus Breeuwsma	PO	15-5		Stafmedewerker	tijdelijk	0,95
Harma Alting-de Jong	SI/HRM/PO			Sectorsecretaresse	vast	0,95
Anja Fonville	SI		1-7 (andere functie in het huis)	Administratief medewerker secretariële ondersteuning	vast	0,55
Wouter van den Beukel	HRM			Senior Stafmedewerker	vast	0,8
Carla van Jaarsveld	HRM			Administratief medewerker	vast	0,4
Rob Govers	HRM			Sr. Stafmedewerker	vast	1
Markus Flamman	PO		14-5	Stafmedewerker	tijdelijk	1
Carel Laenen	SI/HRM/PO			Sectorhoofd	vast	1

Landelijk aanbod

De opleidingen en trainingen worden onder het label 'Steenkampinstituut' aangeboden aan de leden van het CDA. Het aanbod bestaat uit landelijke en regionale activiteiten. In het kader van het landelijk aanbod zijn in 2007 de volgende activiteiten georganiseerd en uitgevoerd:

Kaderschool

Aan de leergang 2006-2007 zijn in september 2006 48 deelnemers begonnen (23 in Zwolle en 25 in Utrecht). Iets minder dan in het jaar daarvoor. Velen hebben de leergang met succes doorlopen en tot op heden zijn er 30 deelnemers afgestudeerd. Wij verwachten dat de rest van de deelnemers nog dit jaar zal volgen. De Utrechtse afgestudeerden mochten hun diploma ontvangen uit handen van staatssecretaris Van Bijsterveldt van Onderwijs.

Na twee jaar Zwolle als 'tweede' locatie naast Utrecht hebben we ervoor gekozen om voor de leergang 2007-2008 met de Kaderschool naar het zuiden te gaan.

Roermond is, in overleg met de zuidelijke provincies, de tweede locatie geworden waar we in september van start zijn gegaan. De aanmeldingen voor deze leergang zijn voor beide locaties bijzonder snel en goed verlopen met wederom een kwalitatief goed niveau. In het zuiden blijven

vooral veel jongeren zeer enthousiast. De wervende kracht van de Limburgse Kamerleden en de provinciale voorzitter die veel deelnemers persoonlijk benaderd hebben, heeft daarbij een zeer belangrijke rol gespeeld, waarvoor het Steenkampinstituut hen zeer erkentelijk is.

Vermeldenswaardig is voorts dat de locatie Utrecht voor het eerst net zoveel vrouwelijke als mannelijke deelnemers heeft wat een goede ontwikkeling is, gegeven de wens van het CDA om meer vrouwen met potentie de ruimte te bieden binnen het CDA en hen meer te interesseren en laten doorstromen naar politieke/bestuurlijke posities. Totaal zijn 54 personen met de Kaderschool begonnen. Tot op heden zijn er 4 personen afgevallen. Er is goede hoop dat velen de eindstreep zullen behalen. Door deze cijfers en feiten zijn en blijven wij onverminderd trots op de prominente plaats die de Kaderschool inneemt binnen het totale opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut.

Zomerschool

De organisatie van de CDA-zomerschool is in 2007 uitgevoerd door de stafmedewerker partijontwikkeling. In totaal namen 48 CDA-leden tot 35 jaar deel aan het drie-daagse introductieprogramma van het CDA. Het Steenkampinstituut leverde input voor het programma.

CDA Debattoernooi 2007

Voor de deelnemers aan de Kaderschool én andere geïnteresseerden, is in januari wederom het CDA debattoernooi georganiseerd. Politici en debatteren zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. Gekozen is voor de Oxforddebatform, waarin 4 teams tegelijkertijd tegen elkaar debatteren. In deze vorm is het aan alle teams om zo onderscheidend mogelijk te zijn en niet enkel om voor of tegen te zijn. Het christendemocratisch element in het toernooi is versterkt doordat de professionele debatjury werd bijgestaan door een inhoudelijke CDA jury! Als CDA willen we namelijk juist CDA'ers opleiden die denken vanuit het gedachtegoed, het gedachtegoed kunnen verwoorden én in het debat herkenbaar zijn als christendemocraten. In totaal hebben er 40 teams van 2 personen deelgenomen.

Een week voorafgaand aan het toernooi is er door de Wereldkampioen Oxforddebat van 2006 Lars Duursma, een masterclass gegeven om de deelnemers vaardiger te maken in de Oxforddebatform en het daarin verwoorden van CDA-gedachtegoed.

Aspirant-Statensleden cursus

De behoefte aan de aspirant-statenledencursus is gepeild bij de provincies. Daaruit bleek dat de behoefte aan een generiek programma niet groot was. In plaats daarvan is door het Steenkampinstituut voor enkele aspirant-statenleden maatwerk geleverd.

Training zittende Kamerleden

Voor de zittende Tweede Kamerleden is in de eerste en laatste week van het zomerreces een training georganiseerd rondom het thema 'presenteren in de media'. Met name voor het vraaggesprek, waarbij een Kamerlid en een opponent gezamenlijk worden ondervraagd door een presentator (of een duo van presentatoren) is getraind. Voor de opponenten en presentatoren is gebruik gemaakt van de diensten van professionals (acteurs), waardoor de kamerleden zich volledig konden concentreren op zich zelf en hun vaardigheden en dus niet een 'rol' hoefden te spelen. De waardering voor deze training was zeer hoog.

Afdelingendag

De afdeling partijontwikkeling organiseerde op 13 oktober voor bestuurders van lokale afdelingen een Afdelingendag in Diergaarde Blijdorp te Rotterdam. Het Steenkampinstituut was betrokken bij

deze activiteit middels het meedenken over het vormgeven van de diverse workshops welke op deze dag werden aangeboden.

Buitenlandproject Georgië

Op verzoek van het Netherlands Institute for Multiparty Democracy, waarin het CDA participeert, heeft het Steenkampinstituut ook in 2007 een train-de- trainers training gegeven aan de zes (stabiele) politieke partijen in Georgië. Daarvoor is een senior stafmedewerker van het Steenkampinstituut in dit jaar drie keer een week lang naar Georgië gegaan. Doel was deze partijen verder te helpen bij het opbouwen van een stabiele en gedegen partijorganisatie.

Onderzoek competentiegericht opleiden

De sector HRM & Organisatieontwikkeling bestaat nu zo'n twee jaar en in die tijd is de opleidingsportfolio op punten in lijn gebracht met het HRM-beleid. Met name in die zin dat opleiding en training de HRM-doelstellingen ten aanzien van talentscouting en het hanteren van het HR-instrumentarium ondersteunt. We wilden nu vervolgstappen gaan zetten en wel in de volgende richting. Ter voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen in maart jl zijn door de afdeling HRM competentieprofielen opgesteld. Deze competentieprofielen dienden in de eerste plaats om hen, die binnen het CDA belast zijn met het werven en selecteren van kandidaten en opstellen van kandidatenlijsten, een houvast te geven én om het kandidaatstellingsproces te professionaliseren en meer te objectiveren. Na de diverse verkiezingen, moesten en kunnen deze profielen echter een andere rol gaan vervullen.

Als CDA willen we namelijk dat onze politici zich blijven ontwikkelen en met de competentieprofielen hebben we nu ook een houvast in welke richting die ontwikkeling (in meer of mindere mate) zou moeten plaats vinden. Daartoe willen wij een opleidingsportfolio ontwikkelen die aansluit bij de benoemde competenties. Het Steenkampinstituut heeft daarom een stagiair aangetrokken die onderzoek heeft gedaan naar de mate waarin de opleidingsportfolio van het Steenkampinstituut aansluit bij de ontwikkelde competentieprofielen en wat er eventueel gedaan moet worden om ervoor te zorgen dat die aansluiting beter wordt. In 2008 gaan we aan de slag met de uitkomsten.

Leergang voor wethouders

Na het succes van de in 2006 georganiseerde cursus voor de aspirant-wethouders, is in 2007 de ontwikkeling van een wethoudersleergang ter hand genomen. De senior stafmedewerker heeft een uitgebreide inventarisatie gehouden onder wethouders om te bepalen wat de inhoud van een dergelijke cursus zou moeten zijn. Vervolgens is zij met expertgroepen aan de slag gegaan om de cursus samen te stellen. Deze is op papier in 2007 volledig uitontwikkeld en de werving was inmiddels gestart en liep goed. Vlak voor het voeren van de intakegesprekken hebben we dit project echter moeten staken, omdat de senior stafmedewerker die deze leergang ontwikkeld heeft en hem zou gaan uitvoeren, aankondigde de organisatie te gaan verlaten (per 1 oktober). Het Steenkampinstituut zal de uitvoering in 2008, als de opvolger binnen is ter hand nemen.

Regionaal aanbod

De volgende cursussen en trainingen zijn in 2007 ontwikkeld ten behoeve van het regionaal scholingswerk.

Oppositie voeren

Op verzoek van veel lokale fracties is in 2007 de cursus oppositievoeren ontwikkeld. Het CDA wil een stijl ontwikkelen waarbij in het geval het CDA geen deel uitmaakt van het college, de fractie

kritisch maar ook constructief het zittende college volgt en beoordeeld. Kortom; dat het CDA oppositie voert op een wijze die bij het CDA past en die herkenbaar is bij de burgers. Voor deze training is het materiaal samengesteld en zijn de trainers opgeleid.

Cursus CDA-gedachtegoed

Het Steenkampinstituut ontleent haar meerwaarde onder andere uit de link met het gedachtegoed die in het aanbod gezocht wordt. De Kaderschool staat volledig in het teken van het CDA-gedachtegoed, maar ook in andere trainingen en cursussen wordt er veel en steeds meer aandacht aan besteed.

In het aanbod ontbrak een korte cursus voor het geïnteresseerde CDA-lid of voor lokale politici. Speciaal voor deze groep is in 2006 een cursus van 4 dagdelen ontwikkeld waarin er dieper op het gedachtegoed ingegaan wordt en er veel aandacht is voor de toepassing van het gedachtegoed op lokale kwesties. Uit het bestand van KANS (Kaderschool Alumni Netwerk Steenkampinstituut) zijn er trainers/docenten voor deze cursus geworven. Deze mensen zijn in 2007 verder opgeleid in het gebruik van het cursusmateriaal en in samenspraak met hen is het materiaal na de eerste ervaringen aangepast en aangescherpt.

Training functioneringsgesprekken

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2006, waarbij voor het eerst competentieprofielen zijn gebruikt voor de werving en selectie van raadsleden, is begin 2007 landelijk een ronde van functioneringsgesprekken geëntameerd, waarbij deze competentieprofielen fungeerden als uitgangspunt. Na een partijbestuursbesluit, is door de afdeling HRM informatie toegezonden richting de lokale afdelingen in de vorm van gespreksformats voor het voeren van die gesprekken. Het Steenkampinstituut heeft in samenwerking met het regionaal scholingswerk verspreid over het land trainingen georganiseerd voor de lokale afdelingsbesturen in het voeren van deze gesprekken.

Netwerken

Thema's binnen deze ontwikkelde eendaagse training zijn: Hoe zijn netwerken in te zetten voor het CDA?, de persoonlijke netwerkaart en persoonlijke effectiviteit. Zij die deze training volgen, worden geacht aan het einde van de dag een beeld te hebben van het netwerkinstrumentarium, te beschikken over de vaardigheden en lef om te netwerken en strategische noties te hebben om netwerken effectief in te zetten.

Effectief beïnvloeden

Deze cursus is ontwikkeld ten behoeve van het aanleren van twee beïnvloedingsmanieren: te weten invloed uitoefenen via het indienen van een resolutie of via het indienen van een amendement. In de cursus wordt uitgelegd waaraan een goede resolutie of goed amendement moet voldoen, wat de verschillen tussen beide zijn, en er wordt gekeken hoe een eenmaal geschreven resolutie/ amendement ook daadwerkelijk binnengehaald kan worden. Vanaf medio 2007 kon deze cursus gevolgd worden.

Regionaal Scholingswerk

Voor de contactpersonen van het regionaal scholingswerk zijn in maart en september een tweetaal zogeheten contactdagen georganiseerd. Deze staan in het teken van wederzijdse informatie-uitwisseling en ontmoeting met elkaar. Met ingang van 2007 wilden wij als Steenkampinstituut zwaarder inzetten op de professionalisering van de contactpersonen, wat zich ook doorvertaalde naar de programma's van de contactdagen.

In het overzicht van het regionaal scholingswerk zal hieronder aangegeven worden welke opleidingsactiviteiten regionaal georganiseerd zijn door de contactpersonen. Het is goed daarbij op te merken dat er daarnaast ook veel activiteiten plaatsvinden ten behoeve van opleiding en training in de regio die niet geregistreerd worden, omdat er geen kosten aan verbonden zijn. Dit gebeurt bijvoorbeeld met fracties die rechtstreeks het Steenkampinstituut bellen voor een trainer. Het Steenkampinstituut benadert in dat geval een trainer en ondersteunt de trainer in vele gevallen bij de ontwikkeling van maatwerk. Deze activiteiten zijn veelal niet terug te vinden in de rapportage van het regionaal scholingswerk.

Deelnemersaantallen regionaal scholingswerk 2007

Drenthe		
Teambuilding (bestuur, fractie en wethouder Assen)	15-09-2007	
Debattraining (Statenfractie Drenthe)	November	
CDA-gedachtegoed (fractie en bestuur Coevorden)	december	
Snellezen	28-04-2007	6
Snellezen	12-05-2007	4
Debattraining	26-05-2007	6
Totaal		16
Friesland		
Effectief presenteren en debatteren	13-01-2007	16
Mediatraining, effectief omgaan met de media	19-01-2007	19
Campagnevoeren, start verkiezingscampagne Provinciale Staten	19-01-2007	56
Cursus op maat: kaderdag/teambuilding/bezinningsdag (Ooststellingwerf)	27-01-2007	8
Interrumpen en debatteren	02-02-2007	11
Trainingsdag CDAV: 'Verwachtingen, ervaringen en toekomst'	03-02-2007	13
Effectief voeren van functioneringsgesprekken	16-02-2007	14
Cursus op maat: kaderdag/studiedag/teambuilding (Weststellingwerf)	24-03-2007	14
Mediatraining, effectief omgaan met de media	13-04-2007	9
Cursus op maat: kaderdag/studiedag/bezinningsdag (Heerenveen)	21-04-2007	16
Cursus op maat: teambuilding (Wymbritseradiel)	31-05-2007	12
Cursus op maat: management herstart van CDA-afdeling (Boarnsterhim)	06-06-2007	5
Cursus op maat: teambuilding (Dongeradeel)	07-09-2007	8
Cursus op maat: studiedag 1 van bezinningsweekend (CDA-Statenfractie gedeputeerden)	07-09-2007	17
Cursus op maat: studiedag 2 van bezinningsweekend (CDA-Statenfractie)	08-09-2007	15
Gemeentefinanciën in het duale bestel	28-09-2007	5
Cursus op maat: omgaan met burgers (Tytsjerksteradiel)	05-10-2007	8
Cursus op maat: ontwerp visiedocument: 'Jeugd en opvoeding' (Tytsjerksteradiel)	06-10-2007	14

Conferentie symposium 'Mens waar ben je'	06-10-2007	57
Ruimtelijke ordening in de gemeente	19-10-2007	9
Cursus op maat: studiedag 1: teambuilding, verh. AB/DB etc. (CDA-afdeling Fryslân)	19-10-2007	21
Cursus op maat: studiedag 2: Missie verwachtingen, etc. (AB CDA – Fryslan)	20-10-2007	21
Welzijn: aspecten van de WMO van nu	26-10-2007	7
Interrumpen en debatteren	02-11-2007	11
Traningsdag CDAV: 'Ondernemende vrouwen gezocht'	03-11-2007	13
Cursus op maat: gemeentefinanciën (CDA-raadsfractie Achtkarspelen)	29-11-2007	7
Excursie/werkbezoek Tweede Kamer	15-05-2007	35
Excursie/werkbezoek Tweede Kamer	05-06-2007	43
Excursie/werkbezoek Europese Parlement te Brussel	19 + 20-09-2007	42
Subtotaal trainingen		406
Subtotaal excursies		120
Totaal (trainingen en excursies)		526
Flevoland		
Kennis- en ontmoetingsdag	22-09-2007	
Debattraining afdeling Urk	11-12-2007	
Totaal		
Gelderland		
Debattraining	20-01-2007	25
Teambuilding	12-02-2007	10
Informatieverstrekking werking provincie (doven/slechthorenden Gelderhorst)	19-02-2007	70
Debattraining	03-03-2007	7
Raadsfractie Aalten (teambuilding)	16+17-03-2007	10
Functioneringsgesprekken	24-03-2007	13
Gemeentefinanciën	31-03-2007	22
Vrouwen met ambitie	13-04-2007	25
Debattraining	11-05-2007	10
Teambuilding	16-06-2007	11
Oppositie voeren	15-09-2007	14
Functioneringsgesprekken	29-09-2007	11
CDA-gedachtengoed	17-11-2007	7
CDA-gedachtengoed	24-11-2007	9
Totaal		244
Groningen		
Vitalisering afdeling Stadskanaal	2007	
Training afdelingen Marum en Leek	10-01-2007	17

Training aspirant Statenleden	13-01-2007	15
Oxford debattraining	20-01-2007	14
Hoe werkt het EU parlement (reis naar Straatsburg)	13-03-2007	43
Bijeenkomst bestuur en adviseurs	31-03-2007	8
Training functioneringsgesprekken	21-04-2007	11
Themadag provinciaal beleidsplan Groningen	22-09-2007	16
Thema-avond met Marja van Bijsterveldt	01-10-2007	52
Omgaan het herindeling	20-11-2007	26
CDA-jeugd, Jeugd en Politiek	23-11-2007	17
Totaal		219
Limburg		
Training functioneringsgesprekken	10-02-2007	12
Cursus mediatraining (Raadsleden CDA Weert)	07-04-2007	5
Teambuilding CDA-Limburg	25-08-2007	10
Deskundigheidsbevordering	10-09-2007	12
Cursus oppositievoeren	03-12-2007	22
Totaal		61
Noord-Brabant		
CDA-gedachtegoed Loon op Zand	4+10 en 15 01-2007	6
Debatcursus (Den Bosch)	29-01-2007	
Thema avond met Minister Donner	Februari 2007	105
Debattraining	10-03-2007	15
Themabijeenkomst regio De Baronie	14-03-2007	
Brabant's inbreng in Haagse politiek	21-04-2007	108
Training gemeenteraadsfractie gemeente Boxtel	01-06-2007	
Themabijeenkomst regio De Baronie	20-06-2007	
Thema avond lid Eerste Kamer R. Willems	28-09-2007	14
Totaal		248
Noord-Holland		
Terugkomdag aspirant Raadsledencursus	03-02-2007	9
Training functioneringsgesprekken	18-02-2007	7
Regiobijeenkomst	24-02-2007	43
C van het CDA	23-04-2007	15
Teambuilding Koggenland	24-05-2007	14
Evaluatie en strategiebeplanning (scholingscommissie Noord – Holland)	13-06-2007	5
Snellezen	2+12 en 19- 06-2007	9
Cursus oppositievoeren	19+20 en 26- 09-2007	13
Teambuilding (vervolg) Koggenland	25-10-2007	11
Debatteren Raadsleden 't Gooi	27-10-2007	21

Teambuilding (Schagen)	10-11-2007	9
Excursie/werkbezoek Tweede Kamer	5+6-10-2007	30
Excursie/werkbezoek Tweede Kamer (nieuwe leden)	22-11-2007	30
Subtotaal trainingen		156
Subtotaal excursies		60
Totaal (trainingen en excursies)		216
Overijssel		
Debattraining	12-01-2007	23
Themadag bezinningsdag 'Vertrouwen in elkaar ook in de politiek'	27-01-2007	49
Maatwerk Losser (fractie, bestuur en ondersteuning)	09-02-2007	13
Persbericht en speech schrijven	10-02-2007	4
Training functioneringsgesprekken	17-03-2007	8
Maatwerk Dinkelland (debattraining)	23-03-2007	11
Maatwerk Hof van Twente (oppositievoeren)	31-03-2007	9
Cursus gemeentefinanciën voor gevorderden	14-04-2007	12
2 ^e debattraining	12-05-2007	13
Coachen beginnende raadsleden, debat tijdens een raadsvergadering	mei 2007	
Opzetten ledenwerving (bestuur + fractievoorzitter Hof van Twente)	10-10-2007	11
Ledenwerving	10-11-2007	7
Mediatraining (bestuur en fractie afdeling Wierden)	24-11-2007	13
Themadag kind en maatschappij	30-11-2007	37
Totaal		210
Utrecht		
Oxford debattraining	19-01-2007	7
Training functioneringsgesprekken Houten	22-01-2007	11
Training nieuwe leden	5+26-02-2007	9
Training functioneringsgesprekken	15-02-2007	8
Functioneren afdeling	19-03-2007	8
Training debatteren Bunnik	22-03-2007	7
Oppositie voeren	23-04-2007	10
Bestuur en fractie afdeling Woerden	06-06-2007	7
Functioneren afdelingsbestuur en relatie bestuur/fractie Utrecht	23-06-2007	13
Ledenwerving	31-10-2007	34
Ledenwerving	31-10-2007	14
Presenteren	22-11-2007	4
Relatie bestuur/fractie Woerden	24-11-2007	19
Totaal		151
Zuid - Holland		
Functioneren fractie Zwijndrecht	13-01-2008	8

Debattraining	20-01-2007	18
Presenteren Graafstroom	23-01-2007	9
Cursus nieuwe leden Groenendijk, Hazerswoude	06-02-2007	40
Cursus nieuwe leden Dordrecht	06-02-2007	29
Info waterschapszaken	01-03-2007	25
Themabijeenkomst WMO	01-03-2007	60
Functioneren afdelingsbesturen	08-03-2007	11
Website bouwen	09-03-2007	9
Teambuilding Alkemade	13-03-2007	8
Functioneringsgesprekken	20-03-2007	6
Politiek dichterbij de burger	26-03-2007	13
Fractieweekend Westland	30+31-03-2007	15
Teambuilding	12-04-2007	7
Teambuilding Statenfractie	20+21-04-2007	13
Training functioneringsgesprekken	24-04-2007	6
Teambuilding Alphen aan den Rijn	27-08-2007	8
Training pleidooi en redevoeringen	4+11+18-09-2007	
Ledenwerven	24-09-2007	16
Toekomst gemeente Bleskensgraaf	25-09-2007	45
Nieuwe leden	2+9+16+23-30-10-2007 en	31
Het functioneren van de afdeling Nieuwerkerk aan den IJssel	17-10-2007	10
Teambuilding Hillegom	18-10-2007	8
Managen lokale afdeling	26-10-2007	6
Fractieweekend Zoetermeer	26+17-10-2007	8
Oppositievoeren	03-11-2007	14
Debattraining	10-11-2007	12
Teambuilding Noordwijkerhout	16-11-2007	12
CDA-gedachtegoed	21-11-2007	7
Totaal		454
Zeeland		
Debattraining	13-01-2007	12
Training functioneringsgesprekken	10-03-2007	11
De toekomst van Zeeland	14-04-2007	38
Scholingsdag fractie Hulst	12-10-2007	10
Intervisie Raadsleden	20-10-2007	12
Training ledenwerving	17-11-2007	31
Totaal		114

HRM-activiteiten

De twee senior stafmedewerkers HRM en een administratief medewerker hebben enerzijds de taak om beleid in het kader van HRM voor te bereiden en uit te werken en anderzijds zijn zij belast met de uitvoering en/of de coördinatie van de uitvoering. Binnen dit takenpakket zijn in 2007 de volgende activiteiten uitgevoerd.

HRM-databank

In de HRM-databank worden de CV's van CDA-leden opgeslagen. In 2007 is, net als in voorgaande jaren, actief gezocht naar de CV's van ambitieuze en talentvolle CDA'ers. De website (www.cda.nl/hrm) speelt hierin een belangrijke rol. Het verwerken van CV's in de databank en het beheer van hun gegevens ligt bij de administratief medewerker HRM. De databank heeft vier doelen.

1. Deskundigheden en ambities van leden centraal registreren, zodat in de toekomst groepen kunnen worden samengesteld ten behoeve van het organiseren van bepaalde activiteiten of voor het voeren van bepaalde debatten. Door belangstellingsregistratie kunnen echter ook nieuwe docenten, counselors en cursisten worden gevonden en aangetrokken en kunnen commissies bemand worden;
2. Opleiding en training gericht kunnen aanbieden. Door te kunnen achterhalen wie wat aan opleiding gedaan heeft en of waar terecht is gekomen, kunnen leden gericht benaderd worden voor bepaalde (vervolg)opleidingen of cursussen;
3. Kennis over werkervaring binnen en buiten het CDA van leden ontsluiten. Doordat inzichtelijk wordt wat onze leden doen en waar ze 'zitten' kan voor diverse doeleinden effectiever gebruik gemaakt worden van het grote netwerk waarover het CDA beschikt;
4. Het gericht kunnen bouwen van *pools* van kandidaten. Met de komst van de duale wethouder, zal de vraag van afdelingen om wethouders toenemen. HRM zal dit moeten willen en kunnen faciliteren en daarvoor is een goed ingerichte database noodzakelijk.

Automatisering

Sinds enige jaren wordt door het CDA gebouwd aan het inrichten en vullen van een HRM-databank, met daarin gegevens van duizenden actieve CDA-leden. Deze databank is nu enige jaren operationeel in de vorm van een *stand alone* applicatie. In 2007 was, als vervolg op de automatisering van de leden- en financiële administratie, de bouw van een nieuwe database voorzien. Deze nieuwe HRM-databank kent een directe koppeling met de ledenadministratie. De afdeling HRM is actief betrokken geweest bij de ontwikkeling en bouw van de HRM-module.

Searchen en matchen

De HRM-afdeling heeft een makelaarsfunctie tussen 'vacatures' en CDA-kandidaten. De stafmedewerkers HRM vervullen die functie tussen vraag en aanbod. Vanuit het CDA en ook vanuit het openbaar bestuur, maatschappelijk middenveld en bedrijfsleven doen verschillende organisaties en personen regelmatig een beroep op de afdeling HRM voor het leveren van namen van CDA'ers. De HRM-databank vormt een belangrijk instrument in het proces van *searchen* en *matchen*.

Vacatureoverzicht

Gedurende het gehele jaar (met uitzondering van de Kamerecesperiodes) verschijnt 2 keer per maand, elke 2 weken, een vacatureoverzicht om CDA'ers te attenderen op de posities binnen de

partij, het openbaar bestuur, het maatschappelijk middenveld of het bedrijfsleven. Hiertoe worden openbare vacaturesites geraadpleegd en tevens interne vacatures opgenomen. Ook wordt de afdeling HRM door allerlei organisaties getipt op vacatures. In het vacatureoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen vrijwilligers-, junior-, midcareer- en seniorfuncties. Het overzicht wordt verstuurd naar circa 850 CDA'ers.

Voeren van oriëntatiegesprekken

CDA-leden kunnen een afspraak maken met de stafmedewerkers voor het voeren van een zgn. oriëntatiegesprek. In 2007 hebben meer dan 100 gesprekken plaatsgevonden met CDA'ers en CDA-sympathisanten. In een dergelijk gesprek staat de oriëntatie van CDA'ers op de mogelijkheden om binnen of buiten de partij actief te zijn centraal.

Ondersteuning en organisatie van netwerkbijeenkomsten

Om CDA'ers in beeld te krijgen en te houden, zijn in 2007, net zoals in voorgaande jaren, uiteenlopende netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Dit zijn bijeenkomsten van bestaande netwerken, zoals Labyrint en de Dertigers, maar ook bijeenkomsten voor nieuwe netwerken (Club 25). Door deze bijeenkomsten kunnen CDA'ers met uiteenlopende achtergronden, talenten en kwaliteiten elkaar ontmoeten. Deze HRM-activiteit sluit aan bij het eerder genoemde searchen en matches, omdat kandidaten voor functies op deze manier bij HRM en voor de partij in beeld komen.

Labyrint

Labyrint is het netwerk van Rijksambtenaren met CDA-affiniteit. Het is in 2004 ontstaan vanuit de behoefte een kennismakingsborrel te organiseren voor ambtenaren met een CDA-achtergrond. De bedoeling van de bijeenkomsten, die in de regel eens per twee maanden plaatsvinden, is dat men elkaar in een informele setting kan ontmoeten en ervaringen kan uitwisselen. Een van de HRM-medewerkers maakt deel uit van de stuurgroep die de verschillende bijeenkomsten voorbereidt en sprekers en deelnemers uitnodigt. In 2007 zijn twee bijeenkomsten georganiseerd.

De Dertigers

Een van de HRM-medewerkers is gedurende 2007 opgetreden als contactpersoon voor de Dertigers. De Dertigers vormen een netwerk dat jonge professionals een platform biedt om hun ideeën over de maatschappij en het christendemocratisch gedachtegoed verder te ontwikkelen. De Dertigers zijn een aan het CDA gelieerd netwerk van ruim 200 christendemocratische dertigers. Zij komen in 14 verschillende groepen, in de diverse steden, maandelijks bijeen, om te discussiëren over diverse politieke onderwerpen. De Dertigers willen laten zien dat politiek betrekking heeft op allerlei vlakken en zeker niet saai hoeft te zijn. Regelmatig organiseren de Dertigers spraakmakende bijeenkomsten. Op 24 november 2007 vond de Lustrumbijeenkomst plaats: de Dertigers bestonden 10 jaar. Het Dagelijks Bestuur van het CDA faciliteert het bestuur van de Stichting De Dertigers door middel van het beschikbaar stellen van een HRM-medewerker voor maximaal 4 uur per week. De werkzaamheden zijn coördinerend, administratief en deels inhoudelijk ondersteunend van aard.

Jonge talenten rondom bewindspersonen

HRM beschikt over een bestand met jonge *high potentials*, een groep met talentvolle, veelbelovende christendemocraten. Deze jongeren wordt de mogelijkheid geboden deel te nemen aan dinerbijeenkomsten met een inhoudelijke gedachtewisseling rond een

maatschappelijk thema, uitgenodigd door een CDA-bewindspersoon. In 2007 hebben diverse bijeenkomsten plaatsgehad met verschillende CDA-bewindspersonen.

Eerste Kamerverkiezingen 2007

In 2007 heeft de afdeling HRM het kandidaatstellingsproces voor de Eerste Kamer, dat reeds in 2006 was gestart en uitmondde in verkiezingen op 29 mei 2007, ondersteund. Een stafmedewerker van de afdeling HRM heeft de Selectiecommissie ondersteund en het proces administratief gevolgd en gemanaged tot en met de zogeheten Dag van de Kandidaatstelling. De Onderzoekscommissie (controle van de stemprocedure van de advieskandidatenlijst door de gemeentelijke afdelingen) en de Toetsingscommissie (toetsing van de hoofd- en nevenfuncties van de kandidaten op de lijst voor de Eerste Kamer) zijn tevens door de stafmedewerker ondersteund. De opgedane kennis en ervaring omtrent de kandidaatstellingsprocedure is vastgelegd in een handreiking dat voor toekomstige kandidaatstellingen als naslagwerk kan dienen.

Handboek Tweede Kamerverkiezingen 2006

Voor de in 2006 reeds afgeronde kandidaatstellingsprocedure voor de Tweede Kamerverkiezingen is in 2007 een evaluatief handboek omtrent de te volgen procedures geschreven. Dit handboek beschrijft het totale kandidaatstellingsproces zoals dat door het CDA op basis van interne reglementen en de Kieswet doorlopen dient te worden.

Scoutingcommissie

De activiteiten van de in 2005 ingestelde Scoutingcommissie zijn in 2007 verder uitgebouwd. De Scoutingcommissie heeft de taak om CDA'ers te spreken en te kwalificeren voor politieke of bestuurlijke functies. De Scoutingcommissie staat onder voorzitterschap van Geert Jansen, Commissaris van de Koningin in Overijssel en bestaat uit 28 gespreksvoerders. Een stafmedewerker van de afdeling HRM voert het secretariaat van de Scoutingcommissie, organiseert de gespreksvoering met kandidaten en registreert de gegevens van kandidaten en de gesprekken die door de commissie met kandidaten gevoerd worden. In 2007 is door de Scoutingcommissie met 28 kandidaten gesproken.

Scoutstructuur

In 2007 is een begin gemaakt met het bouwen van een zgn. scoutstructuur rond de Scoutingcommissie. Deze scoutstructuur is bedoeld om de Scoutingcommissie te kunnen 'voeden' met kandidaten. Daartoe is op lokaal niveau op informele wijze gebruik gemaakt van enkele scouts. De afdeling HRM bouwt de scoutstructuur verder uit en verleent de door de scouts gevraagde ondersteuning.

Loopbaancommissie

De loopbaanbegeleidingscommissie adviseert en begeleidt voormalig voltijds politici naar een nieuwe stap in hun carrière. In 2007 zijn gesprekken gevoerd met een vijftal oud-Tweede Kamerleden, een viertal oud-leden van Gedeputeerde Staten en een groot aantal wethouders die 'tijdens de rit' uit het college zijn gestapt. De stafmedewerker HRM voert deze gesprekken en wordt daarbij, afhankelijk van de specifieke vraag, *tailor made* ondersteund door CDA-leden in verschillende beroepssectoren, naargelang de ambities van de gecoachte.

Wethouderspool

Sinds de invoering van het dualisme is het fenomeen van de tussentijds terugtrekkende wethouders een realiteit waar we steeds vaker mee geconfronteerd worden. Om tegemoet te komen aan mogelijke vragen van gemeentelijke afdelingen naar 'wethouders van buiten de eigen gemeente', zowel voor direct na de gemeenteraadsverkiezingen als tijdens de raadsperiode zelf, heeft de afdeling HRM een pool met namen van beschikbare en geschikte oud-wethouders ter beschikking. HRM bemiddelt geregeld tussen vraag en aanbod en heeft in 2007 met ongeveer 15 gemeentelijke afdelingen contact gehad in verband met mogelijke kandidaten.

Netwerkgroepen Tweede Kamerfractie

In 2007 heeft een aantal keer overleg plaatsgevonden tussen de stafmedewerkers van de afdeling HRM en de afdeling beleid van de Tweede Kamerfractie. De bedoeling hiervan is het zoeken naar en creëren van een win-winsituatie tussen beiden. De fractie zoekt in haar beleidsontwikkeling en standpuntvorming geregeld specifieke deskundigheid van buiten de fractie om zich daardoor te kunnen laten voeden. De afdeling HRM beschikt door haar diverse activiteiten over een steeds groter wordend netwerk van deskundige, ambitieuze en talentvolle CDA'ers. In 2007 is een aanzet gegeven om te komen tot een nadere afstemming met betrekking tot het inzetten van CDA'ers ten behoeve van de Tweede Kamerfractie.

Bijeenkomst Strategisch HRM-beleid

Op 18 oktober 2007 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met een aantal HRM-professionals van CDA-huize. De bedoeling van deze bijeenkomst was om het huidige HRM-beleid en de activiteiten die daar onderdeel van uitmaken tegen het licht te houden. Zodoende is een klankbord voor de afdeling HRM gecreëerd ten aanzien van nut, noodzaak en opbrengst van de diverse activiteiten én de strategie voor HRM zoals die in 2001 is geformuleerd en in 2005 is hergeformuleerd.

Provinciale HRM-contactpersonen

Het zicht van de afdeling HRM op talentvolle leden in de regio kan verbeterd worden, omdat slechts sprake is van twee stafmedewerkers die werkzaam zijn in Den Haag. Zij kunnen daardoor geen zicht kunnen hebben op het over het land verspreide potentieel. Om die reden heeft het Partijbestuur in 2007 besloten om in iedere provinciale afdeling een HRM-contactpersoon aan te stellen. Deze contactpersoon heeft als taken om zicht te krijgen op talent in de provincie en initiatieven te ondernemen om hen verder te binden aan de partij. Het is de bedoeling om tussen de landelijke afdeling HRM en de 12 provinciale HRM-contactpersonen een nauwe vorm van samenwerking en overleg te creëren, waardoor zij elkaar van dienst kunnen zijn.

HRM-trainingen voor de EFS

De Eduardo Frei Stichting van het CDA beoogt het christendemocratisch gedachtegoed en de ontwikkeling van de organisaties van zusterpartijen in de voormalige Oostbloklanden en GOS-staten te stimuleren. Daartoe worden trainingen gegeven over uiteenlopende onderwerpen waarin de zusterpartijen geschoold wensen te worden. HRM heeft modules ontwikkeld op het terrein van competentie management, werving- en selectieprocedures, talentscouting en loopbaanbegeleiding. Naar gelang de vraag of behoefte van de politieke zusterorganisaties, kunnen trainingen worden verzorgd.

Functioneringsgesprekken Eerste en Tweede Kamerleden

De nieuwe kandidaten voor de Eerste en Tweede Kamer zijn geselecteerd op basis van een competentieprofiel. Aan het begin van de nieuwe periode zal dit profiel de basis vormen voor de te voeren cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Daartoe zijn nieuwe formulieren ontworpen. Tevens zijn de partijvoorzitter en fractievoorzitters ondersteund door de afdeling HRM bij de eerste ronde van functioneringsgesprekken die in 2007 is gevoerd.

Functioneringsgesprekken in de gemeentelijke afdelingen

Het jaarlijks voeren van functioneringsgesprekken met raadsleden is door het CDA gewenst en wordt daarom door de afdeling HRM actief ondersteund. Het komt de kwaliteit van de fractie ten goede en legt de basis voor het latere beoordelingsgesprek. Om de cyclus van functioneringsgesprekken in vier jaar raadswerk te starten, is in 2007 door veel afdelingen een eerste ronde van functioneringsgesprekken gevoerd. Om dit te promoten en de afdelingen te ondersteunen bij het daadwerkelijk voeren van de gesprekken zijn in 2007 door HRM enkele handvatten ontwikkeld en aangeboden aan de gemeentelijke afdelingen. Later in 2007 is een evaluatie van deze eerste ronde van functioneringsgesprekken gedaan en de uitkomsten daarvan worden meegenomen in de beoogde tweede rond van gesprekken in 2008.

Promotie HRM binnen het CDA

De afgelopen jaren is er door de afdeling HRM veel opgezet, ontwikkeld en in de steigers gezet, zo ook weer in 2007. Dat vraagt om een continue vorm van promotie richting bestuur, leden en afdelingen, zodat de ontwikkelde instrumenten en structuren ook gebruikt worden. Dat is in 2007 gebeurd door middel van het publiceren van artikelen in CDA-bladen, het geven van presentaties, het actief aanwezig zijn op diverse partijbijeenkomsten en het inzetten van het Internet.

Activiteiten in het kader van Partijontwikkeling

Activiteiten in het kader van Partijontwikkeling

De stafmedewerker van Partijontwikkeling heeft enerzijds de taak om beleid in het kader van partijontwikkeling voor te bereiden en uit te werken en anderzijds is hij belast met de uitvoering en/of de coördinatie van de uitvoering.

Beleidsontwikkelingsactiviteiten partijontwikkeling

Beleidsontwikkeling

Partijontwikkeling is een breed begrip; daar waar de afgelopen jaren via de Trevi-commissie de nadruk vooral kwam te liggen op de ontwikkeling en modernisering van de partijstructuur, is vanaf 2007 meer gefocust op de ontwikkeling van afdelingen binnen de vereniging.

De stafmedewerker van Partijontwikkeling ontwikkelde voorstellen en bracht advies uit aan het managementteam op het terrein van afdelingsondersteuning en vitalisering van lokale afdelingen. Daarnaast zijn de doelstellingen van Partijontwikkeling binnen en buiten het partijbureau permanent en actief onder de aandacht gebracht. De Trevi-Commissie heeft in 2007 niet vergaderd, waardoor ondersteuning aan deze commissie niet geboden hoefde te worden.

Beleidsuitvoeringsactiviteiten partijontwikkeling

AfdelingenNet

Door het verdwijnen van het ledennetwerk CDAnet, waar AfdelingenNet aan gekoppeld was, ontstond in 2007 de noodzaak een nieuw AfdelingenNet te ontwikkelen. Hierbij zijn zowel de infrastructuur als ook de inhoud kritisch tegen het licht gehouden. Gepoogd is om AfdelingenNet enerzijds te behouden als exclusieve website voor CDA-partijbestuurders en anderzijds om de nodige verbeteringen en modernisering door te voeren. AfdelingenNet is overzichtelijker geworden en verder ingericht en gevuld met documenten en informatie die van belang zijn voor de diverse afdelingsbesturen. De aangeboden informatie op AfdelingenNet is voortdurend geactualiseerd en vernieuwd door de stafmedewerker Partijontwikkeling.

Start AfdelingenDesk - Ondersteuningsmanagement lokale afdelingen

Aan AfdelingenNet is vanaf 2007 ook een centrale ondersteuningsdesk voor lokale afdelingsbestuurders gekoppeld: de AfdelingenDesk. Deze desk is in de laatste maanden van het jaar direct veelvuldig benaderd en voorziet naar het zich laat aanzien in een behoefte. In 2008 zal de Desk verder vorm en inhoud krijgen. De afdelingdesk vervult daarbij ook een concrete rol als 'drager van HRM en opleidingsactiviteiten' richting de lokale afdelingen.

Start verbetering gegevensregistratie bestuursleden

Om lokale afdelingen en hun bestuurders zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn is in 2007 gestart met het project 'verbetering gegevensregistratie afdelingsbestuurders'. Hiervoor zijn alle lokale voorzitters, secretarissen en penningmeesters aangeschreven. In 2008 zal dit project worden vervolgd.

CDA-zomerschool

Op 22, 23 en 24 augustus heeft wederom de 'Zomerschool voor jong talent' plaatsgevonden. Het doel van de Zomerschool was ook dit jaar om jonge CDA-leden een uitvoerige kennismaking met het CDA en de politiek te bieden. De doelgroep bestond uit leden die niet ouder waren dan 35 jaar en maximaal anderhalf jaar lid van de partij zijn. De aanmeldingen zijn in vergelijking met voorgaande jaren in een zeer hoog tempo binnen gekomen, wat een graadmeter mag zijn voor de populariteit van de zomerschool én het CDA onder jongeren. Totaal hadden we dit jaar 48 deelnemers.

Het programma bestond uit drie delen: dag één stond voornamelijk in het teken van de kennismaking met de partij, maar ook met de deelnemers onderling. Het CDA-gedachtegoed kwam uitgebreid aan bod en de partijorganisatie werd toegelicht. Tijdens het diner schoven minister-president Balkenende, staatssecretaris De Jager en de Kamerleden Van de Camp en Kortenhorst aan. Vooral de niet-aangekondigde ontmoeting met de premier werd zeer gewaardeerd door de deelnemers.

De tweede dag was de zogenaamde politieke dag. Naast een bezoek aan het Bureau Europees Parlement met europarlementariër Esther de Lange, is een bezoek gebracht aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waar minister Donner het gezelschap toesprak. Ook is een bezoek gebracht aan de CDA-Tweede Kamerfractie waar acht Kamerleden met de deelnemers in discussie gingen.

De derde en tevens laatste dag stond in het teken van de mogelijkheden die het CDA biedt om actief te worden binnen de partij. Naast een debattraining voor de deelnemers hebben diverse geleidingen binnen het CDA zich aan de deelnemers gepresenteerd.

AfdelingenDag

In samenwerking met het Steenkampinstituut is de stafmedewerker Partijontwikkeling verantwoordelijk voor de organisatie van AfdelingenDag. Deze netwerk- en informatiedag voor afdelingsbestuurders heeft plaatsgevonden op zaterdag 13 oktober in Diergaarde Blijdorp en viel samen met de jaarlijkse CDA-familiedag. Ruim 50 deelnemers hebben aan deze dag deelgenomen. Het thema van de afdelingenDag was dit jaar *Toekomstgericht besturen*. De inleiding over het thema werd verzorgd door prof. dr. Lucas Meijs die is verbonden aan de faculteit bedrijfskunde van de Erasmus Universiteit in Rotterdam en daar de leerstoel vrijwilligersmanagement bekleedt. Naast een algemene inleiding zijn workshops over *permanente campagne en ledenwerving* en *Vereniging in Actie (VIA.)* aangeboden. De inhoud van de workshops is dit jaar ingevuld door medewerkers van het partijbureau.

SPITS

Het SPITS-project (Samen, Profileren, Intentie, Teamwork en Scoren) dat samen met Tweede-Kamerlid Roland Kortenhorst werd georganiseerd is in 2007 met succes afgesloten. De afdelingen die kennis hebben gemaakt met de methodiek en een deze met succes geïmplementeerd hebben, gaan hier de komende jaren mee verder.

Drs. C.M.M. Laenen MA
Sectorhoofd

Den Haag, Maart 2008

IV. Sector Financiën en Interne Organisatie

Het jaar 2007 heeft voor de sector vooral in het teken gestaan van verdere professionalisering van de verschillende diensten, het zorgdragen voor een adequate werkomgeving voor alle gebruikers van het CDA-huis aan het Buitenhof alsmede de implementatie van het nieuwe automatiseringssysteem..

Hieronder, per onderdeel, de belangrijkste activiteiten in het jaar 2007.

Facilitair

De medewerkers hebben als hoofdtak het bevorderen van de arbeidsomstandigheden in de brede zin van het woord, zowel voor de werknemers als voor degenen die het CDA Partijbureau gebruiken als vergaderlocatie. Dat heeft betrekking op het schoonhouden van het pand, het ontvangen van gasten en voorzien in de catering en ook de werkomstandigheden handhaven volgens de 'arbeidsomstandigheden wetgeving'.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Een prettige ontvangst voor gasten van het CDA Partijbureau
- Goed ingerichte werkplekken
- Schone werkkamers, vergaderruimtes, toiletten
- Een goed onderhouden gebouw.
- Een toegankelijk en opgeruimd archief
- Een lunchgelegenheid voor de medewerkers
- Een goede ontvangst van bijzondere gasten inclusief warme maaltijd

Gedurende het jaar 2007 zijn er drie huurders gevonden voor de kantoor- en opslagruimtes die niet door het CDA gebruikt worden. Een degelijk huurcontract ligt hieraan ten grondslag.

De medewerkers van dit onderdeel zijn aanspreekpunt voor alle verhuur gerelateerde zaken en verzoeken.

Het aantal externe partners voor allerlei diensten is flink verminderd en door goed relatiebeheer is het met de overgebleven partners eenvoudig en prettig schakelen.

Op deze manier is de continuïteit van de verschillende diensten gewaarborgd.

De vergaderfrequentie is afgenomen in ons pand, hoewel de mogelijkheid bestaat om vergaderingen te beleggen met een capaciteit tot 100 personen en er meerdere vergaderzalen beschikbaar zijn. Het is zaak om te bezien of de frequentie weer kan toenemen door verschillende onderdelen minder extern te laten vergaderen.

Systeembeheer

Het onderdeel systeembeheer wat belegt is binnen de sector financiën en interne organisatie biedt aan de medewerkers van het CDA Partijbureau en gelieerde organisaties volledige kantoorautomatisering (KA) aan. De dienst behelst een werkplek ingericht met pc; een telefoon en print faciliteiten. Systeembeheer draagt zorg voor het up-to-date houden van de KA en

recovery faciliteiten. Tevens bied systeembeheer ondersteuning bij functionele en technische vragen van de gebruiker.

Gedurende het jaar hebben de medewerkers van systeembeheer hun handen vol gehad aan het up-to-date houden en vernieuwen van de KA .

In de loop van 2007 is er, na het vertrek van een vaste medewerker, een contract gesloten met een externe partner om deze taken te vervullen. Op deze manier is kwaliteit en continuïteit gewaarborgd.

Ledenadministratie

De bijdragen van de leden vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de partij. Tevens vormen zij de basis van de partij in het algemeen en wordt er volop gecommuniceerd met deze leden. Dat kunnen individuele leden zijn maar ook groepen van leden zoals afdelingsbesturen, gemeentelijke afdelingen en provinciale afdelingen.

Gegevens van leden worden vastgelegd in de ledenadministratie. Dat vraagt een goede communicatie met andere (lokale) afdelingen en gelieerde organisaties.

De ledenadministratie is ook een essentiële bron van informatie voor ledenzorg en ledenbehoud.

Een belangrijke rol is weggelegd voor de ledenadministratie bij evenementen. Naast het feit dat alle aanmelders via de ledenadministratie worden vastgelegd vervult de administratie een belangrijke taak bij de aanlevering van de bestanden en bij de complete organisatie van het evenement.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Ledenlijsten voor afdelingen en provincies (digitaal en papier)
- Muteren van diverse gegevens op lidniveau
- Bestandsselecties voor het secretariaat, afdelingen en provincies
- Contributieverzoeken, herinneringen en overige mailings
- Welkomstpakketten
- Ledenservice

Het jaar 2007 heeft vooral in het teken gestaan van de verdere implementatie van het nieuwe administratiesysteem. Dit is moeizaam verlopen, waardoor de dienstverlening niet op het gewenst niveau was. Naar mate het jaar vorderde is de kwaliteit van de dienstverlening weer toegenomen, en waren de eerste voordelen van het nieuwe systeem merkbaar en zichtbaar.

Receptie en telefonie

Gasten worden aan de balie ontvangen en mensen die contact zoeken met het CDA worden naar de juiste contactpersoon doorgeleid. Daarbij fungeert de afdeling als overloop van andere afdelingen bijvoorbeeld voor de verzending van mailings en secretariële ondersteuning.

De gehele postverwerking vindt ook plaats bij de receptie. De inkomende post wordt gesorteerd.

De uitgaande post gefrankeerd op de juiste kostenplaats.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Professionele ontvangst van bezoekers, overdag en 's avonds
- Professionele afhandeling van telefoongesprekken
- Verzorgen inkomende en uitgaande post
- Ontvangen en doorgeleiden faxen
- Uitleen fietsen, auto e.d.

Voor de avondvergaderingen was er een avondreceptioniste/gastvrouw beschikbaar.

Zij verzorgt de ontvangst en zorgt voor koffie, thee en eventueel de maaltijd.

Ook had zij taken op het gebied van het afsluiten van het pand.

Veiligheid was en blijft een belangrijk aandachtspunt voor deze medewerkers.

Zij zijn immers het eerste aanspreekpunt en bedienen ook de verschillende beveiligingssystemen. Diverse verbeteringen zijn hiertoe medio 2007 uitgevoerd.

Veel medewerkers hebben in 2007 gebruik gemaakt van een MDA, een mobiele telefoon met internet en mailfunctie. Op deze manier is de bereikbaarheid van medewerkers verbeterd, en hebben zij toegang tot belangrijke en actuele informatie.

Financiële administratie

De financiële administratie is in 2007 in het bijzonder doende geweest met de implementatie van het nieuwe automatiseringssysteem. Gegeven de complexiteit van deze administratie door het aantal gebruikers in en buiten het CDA huis, bracht deze implementatie de nodige extra werkdruk voor de medewerkers van de financiële administratie, aangezien ook de reguliere werkzaamheden normaal doorgang vonden.

V. Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

WI-Rapporten

In de reeks 'Perspectieven' verschenen in 2007 de volgende rapporten:

Naar een Salsa op klompen. Over de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden

De discussie over de staatkundige toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden is in volle gang. De sterk bestuurlijke benadering van Koninkrijkszaken schiet echter te kort, zo kunnen we leren uit het verleden. Dit rapport beschrijft de relatie tussen Nederland en de Caribische bril, maar beschouwt nadrukkelijk ook de sociaal-economische en culturele aspecten. Gepleit wordt voor een blijvend, intensief partnerschap op de lange termijn. Het komt aan op durf, daadkracht, inzicht en geloof in het vermogen om gezamenlijk binnen ons koninkrijk op te trekken.

Op 20 november is het rapport '*Naar een Salsa op klompen*' aangeboden aan staatssecretaris drs. A.Th.B. Bijleveld. Leden van de commissie waren: drs. J.S.J. Hillen (voorzitter), B.J. van Bochove (adviseur), dr. A.G. Croes, W.J. Stolte, K. Tuinstra en drs. E.J. van Asselt. N.J.P.A. van Grieken en mr. drs. N.M. Köper namen de redactie van het rapport voor hun rekening. R. Arends was vanuit Fesca, het wetenschappelijk Instituut van de AVP op Aruba, betrokken bij het rapport.

Participeren naar Vermogen. Een studie naar het voorkomen van armoede

Wat verstaan wij in onze samenleving onder armoede? Wat zijn de onderliggende de onderliggende oorzaken? Hoe kan armoede effectief worden bestreden en wie is verantwoordelijk voor welke vorm van armoedebestrijding?

Deze studie is op 24 mei 2007 door drs. F.A.M. Kerckhaert overhandigd aan CDA-Tweede Kamerfractievoorzitter drs. P.L.B.A. van Geel. Als adviseur waren Prof. dr. A.L. Bovenberg, mw. G. Dolsma, R. Kremers, K. Tuinstra en in een eerdere fase mw. G. Verburg en dr. A. Klink betrokken bij de totstandkoming van het rapport. Het rapport is door de partijcommissie Inkomensbeleid toegestuurd aan alle lokale afdelingen van het CDA ter bespreking. Als auteur van het rapport nam mevrouw drs. P. van der Burg deel in de partijcommissie. Ook hield zij een inleiding op de bestuurdersdag rond het thema Armoede.

Zo ver de wereld strekt. Ambities voor de Nederlandse Krijgsmacht in een veranderende internationale omgeving

In het rapport wordt het defensiebeleid aan een nadere analyse onderworpen tegen de achtergrond van de veiligheidssituatie, de internationale trends en ontwikkelingen. Het gaat nadrukkelijk in op de organisatie van de krijgsmacht en de plaats van Nederland binnen de internationale gemeenschap. Het rapport sluit af met beleidsaanbevelingen.

Het rapport is op 14 mei aangeboden aan CDA-Tweede Kamerfractievoorzitter drs. P.L.B.A. van Geel. Leden van de commissie waren drs. J.S.J. Hillen (voorzitter), drs. D.J. Barth, drs. M.G. Fraanje-van Diepen, drs. Ir. R.W.F. Kortenhorst (adviseur), mr. E. Kronenburg, J.J.M. Penders, Gen-maj. mr. D. van Putten, mr. P.W.L. Russell (adviseur) en Lt-gen. b.d. M.L.M. Urlings. Mr. S.R. Wiegman was secretaris van de commissie. Het rapport is ook in het engels vertaald onder de titel *As far as the World extends* en in Europa verspreid.

The Scandinavian model: not as desirable as it seems

Op 12 februari werd een achtergrondstudie gepubliceerd bij het rapport '*Investeren in participeren*', dat eind 2006 door het WI was gepubliceerd. In dat rapport stond de arbeidsmarkt centraal en werden de dwarsverbindingen met de sociale zekerheid, de fiscaliteit en het

budgettaire beleid gelegd. In dit achtergrondrapport wordt toegelicht waarom het WI niet kiest voor het/een Scandinavisch(e) model. Auteurs waren T. Willems en drs. E.J. van Asselt.

Spiegel van de staat. Staatkundige voorwaarden voor een overtuig(en)de politiek

Dit rapport gaat in op de staatkundige inrichting van Nederland. Centraal staan de vragen 'wat is een goede politiek?' en 'hoe kunnen de staatkundige structuur en politieke cultuur dienstbaar zijn aan een goede politiek?'. Het rapport werd gepubliceerd op 1 februari 2007. Auteur mr. drs. H.P.A. Knops. De begeleidingscommissie bestond verder uit prof. mr. A.H.M. Dölle (adviseur vanuit de Eerste Kamer), dr. A.H. Flierman, mr. dr. A.J.E. Havermans, dr. A. Klink, mw. mr. J.J.M.S. Leijten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn, drs. A.M. Oostlander, mw. mr. drs. J.W.E. Spies (adviseur vanuit de Tweede Kamer) en drs. C.J.G.M. de Vet. Tot oktober 2006 maakte de heer prof. dr. A.C. Zijdeveld als voorzitter deel uit van de commissie.

www.wi.cda.nl

Alle WI-rapporten zijn gratis te downloaden op de website van het WI: op www.wi.cda.nl.

Christen Democratische Verkenningen

Wederom verschenen vier nummer van het Christen Democratische Verkenningen, het kwartaaltijdschrift van het WI. Het ging om 'Thorbeckse Twisten', 'Burgers en Barbaren', 'Lessen in marktwerking' en 'Misdaad & straf'.

Thorbeckse Twisten

'Nederland kent drie bestuurslagen: het rijk, de provincies en de gemeenten. Dit' Huis van Thorbecke' biedt al lang een goede structuur voor de verdeling van de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het is echter verfrommeld door competentietwisten en technocratisch geknutsel. Het nummer stelt dat het tijd is voor een meer principiële aanpak waar groter niet per definitie beter is en verantwoordelijkheden weer overzichtelijker in drieën verdeeld worden.' Het lentenummer *Thorbeckse Twisten* stond onder redactie van mr. M.J. Fraanje, drs. D.A.C.A. Guddé, mr. dr. H.-M. Th. D. ten Napel en drs. J. Prij. Het nummer werd door mr. M.J. Fraanje aangeboden aan drs. A.Th.B. Bijleveld, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Debatcyclus Thorbeckse Twisten.

Naar aanleiding van *Thorbeckse Twisten* is in samenwerking met de Bestuurdersvereniging een debatcyclus opgezet over de inrichting van het binnenlands bestuur met de Provinciale afdelingen van de Bestuurdersvereniging. Bijeenkomsten vonden plaats op 27 oktober in Noord Holland (inleider: drs. M.J. Fraanje); 28 november in Overijssel (inleider mr. J.A.M. Hendrikx) en 10 december in Drenthe (inleider prof. dr. A.H.M Dölle).

Burgers en Barbaren. Over oorlog tussen recht en macht

'Bin Laden, Al-Qaida, schurkenstaten met kernwapens, etnische zuiveringen, genocides: de wereldwijde veiligheidssituatie is sinds het einde van de Koude Oorlog ingrijpend veranderd. In het nummer wordt de vraag gesteld hoe de beschaafde wereld die angstaanjagende ontwikkelingen een halt kan toeroepen. Met het internationaal recht en internationale instituties? Met diplomatie, VN-resoluties, inspecties en sancties? Of met militair geweld?' De kernredactie bestond uit drs. M. Jansen, dr. J.E. Nijman en dr. J.W. Sap. Het eerste nummer werd op 19 juni door drs. M. Jansen aangeboden aan P.C. Cammaert en drs. W.J. Deetman, burgemeester van Den Haag.

Lessen in marktwerking

'Er leeft onbehaagen en onbegrip bij burgers over marktwerking. De invoering van marktwerking in maatschappelijke sectoren als zorg, energie en openbaar vervoer wordt met argusogen bekeken. In het nummer wordt gevraagd in hoeverre dat terecht is? Zijn de aanbevelingen van economen niet opgevolgd of zijn deze te simplistisch gebleken? Ideologische vooringenomenheid bepaalt nog steeds het debat en de uitvoeringspraktijk over marktwerking. Tijd voor een nuchtere analyse!'

Het herfstnummer stond onder redactie van prof. dr. R.H.J.M. Gradus, drs. G. de Jong en drs. J. Prij en werd op 30 oktober door prof. dr. R.H.J.M. Gradus aangeboden aan drs. M.J.A. van der Hoeven, minister van Economische Zaken.

Misdaad & Straf

'De afgelopen jaren is ingezet op de harde aanpak om de veiligheid in de samenleving te vergroten. Deze benadering heeft vruchten afgeworpen. De uitdaging is om, in het licht van nieuwe kwaliteitseisen en een sterk veranderende wereld, de criminaliteit verder terug te dringen. Bij die uitdaging hoort een vernieuwing van de christendemocratische agenda, waarin vooral preventie en het voorkomen van recidive een prominenter plaats verdienen.'

Het zomernummer, *Misdaad & Straf* verscheen onder redactie van mr. S. van Haersma Buma, drs. J. Prij en J.W. Wilzing. Het nummer werd op 20 november aangeboden aan minister van Justitie dr. E.M.H. Hirsch Ballin.

Eind 2007 bestond de redactie uit de volgende personen: Drs. E.J van Asselt, mr. F.A.M. van den Heuvel, drs. G. de Jong, drs. L. Kooistra, mr. dr. H.-M.Th.D. ten Napel, drs. J. Prij (redactiesecretaris), dr. J.W. Sap, J. Schinkelshoek (voorzitter), dr. P.J.G. van Velthoven, mr. drs. J.N. van Vroonhoven-Kok, drs. C.J.J. Veldkamp.

De adviesraad bestond had eind 2007 de volgende samenstelling: dr. G. van den Brink, prof. dr. A.L. Bovenberg, drs. P. Cuyvers, mw. prof. dr. L. Eldering, prof. dr. S.C.W. Eijffinger, prof. dr. M. Herweijer, mw. M.J.C. van den Muijsenberg-Geurts, prof. dr. J.S. Reinders, drs. P.W. Tetteroo.

In onder meer de AD Haagsche Courant, Binnenlands Bestuur, Elsevier, Nederlands Dagblad, Openbaar Bestuur en Trouw is aandacht besteed aan de nummers van CDV.

Project maatschappelijke vernieuwers

Het in 1996 door het WI gestarte project maatschappelijke vernieuwers wil het belang van innovatie voor onze samenleving verbeelden. De website www.maatschappelijke-vernieuwers.nl brengt maatschappelijk relevante innovaties in beeld en vertelt het verhaal achter de innovatie. De maatschappij is gebaat bij innovatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, energie en duurzaamheid. Het project wordt geleid door mw. drs. S. Uitslag. Aan het project is ook een website gekoppeld: www.maatschappelijke-vernieuwers.nl. Drs. S. Uitslag hield ruim tien inleidingen en workshops op ondermeer de Saxion Hogeschool, De Haagse Hogeschool, GGZ Overijssel Adhesie, Innovatie Platform Nederland en de Gemeente Raalte over maatschappelijke innovatie.

Externe projecten

In 2007 heeft mr. drs. H.P.A. Knops in opdracht van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) een essay geschreven voor een publicatie van de WRR in het kader van het project 'Infrastructuur'. Het essay is getiteld: 'The impact of technical characteristics of network industries upon (the governance of) infrastructure adequacy'. De WRR-bundel zal in 2008 verschijnen.

Internationale samenwerking

Het WI participeerde in de persoon van mw. drs. E.M. den Otter in het European Ideas Network (tot februari 2007), een netwerk van christen-democratische en conservatieve denktanks in Europa. Op verschillende manier werd samengewerkt en contact gehouden met de Kunrad Adenaur Stiftung (KAS), het Wetenschappelijk Instituut voor de Duitse CDU en met Fesca, het Wetenschappelijk Instituut van de AVP op Aruba.

Media

Middels radio- en televisieoptreden en krantenartikelen was het WI aanwezig in de media. Ook werden lezingen, presentaties en cursussen gegeven onder andere voor de Kaderschool van het Steenkamp Instituut.

Afscheid dr. A. Klink als directeur WI

Op 29 augustus werd met een druk bezocht symposium over innovatie en integratie afscheid genomen van dr. A. Klink als directeur van het WI. Op 22 februari trad hij toe tot het kabinet Balkenende IV als minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het forum over innovatie stond onder leiding van drs. S. Uitslag. Deelnemers waren drs. E. Kemeling, Prof. dr. C.G. Koedijk en drs. J. Maljers. Het forum over integratie waaraan deelnamen Mw. M. Kleijwegt, J. Vink, Dr. M. Berger, werd geleid door mr. L.K. Geluk.

Stichtingsraad WI

De Stichtingsraad van het WI kwam twee keer bij elkaar in Amersfoort. Op 19 april 2007 werd het openbare deel van de Stichtingsraad gecombineerd met een symposium over staatkundige vernieuwing naar aanleiding van het rapport *Spiegel van de staat*. Eerst werd de vraag 'wat is een goede politiek?' belicht door dr. P.G.C. van Schie, dr. mr. S.C. van Bijsterveld, en H.J. Schoo. Daarna lieten de sprekers prof. mr. H.R.B.M. Kummeling, J. Schinkelshoek en mr. R.J. Hoekstra hun licht schijnen over de vraag hoe we dan zo'n 'goede politiek' kunnen bereiken. De boeiende inleidingen leidden tot een scherpe discussie met het publiek. Op 27 september sprak dr. W. Beke, ondervoorzitter van de Vlaamse zusterpartij CDenV, over zijn boek *De mythe van het vrije ik*, alsmede over de staatkundige situatie in België. De Stichtingsraad ging ook akkoord met de benoeming van prof. dr. R.H.J.M. Gradus als nieuwe directeur van het WI per 1 januari 2008.

Bestuur

Het bestuur van het WI bestond eind 2007 uit de volgende personen: mr. R.J. Hoekstra (voorzitter), drs. B. Kamphuis (vice-voorzitter), mr. F.A.M. van den Heuvel (penningmeester), dr. G.J. Buijs, mw. mr. C.G. Breedveld-De Voogd, prof. dr. S.C.W. Eijffinger, mw. drs. M.P.S. Gadella-van Gils, drs. P. van Heeswijk, prof. dr. R.A.H. van der Meer, mw. dr. ir. R. Janssen-van Rosmalen, mr. W.F.C. Stevens en drs E.J. van Asselt (adviseur). Op de partijcongres van 10 november werd prof. dr. C.P. Veerman, oud-minister van Landbouw, Natuurbeheer en

Voedselkwaliteit, gekozen als voorzitter van het WI-bestuur. Tijdens de eerst volgende Stichtingsraad (10 april 2008) vindt de daadwerkelijke overdracht van de voorzittershamer plaats.

Medewerkers WI

In 2007 werkten de volgende personen bij het WI: drs. E.J. van Asselt (plaatsvervangend, tevens waarnemend, directeur sinds 22 februari), mw. E. ter Borg (secretaresse), drs. P. van den Burg (wetenschappelijk medewerker), drs. M. Jansen (wetenschappelijk medewerker/hoofdredacteur CDV tot 1 november), dr. A. Klink (directeur tot 22 februari), mr. dr. H.P.A. Knops (wetenschappelijk medewerker), mr. N. Naderi (wetenschappelijk medewerker, vanaf 1 oktober), mr. dr. J.E. Nijman (wetenschappelijk medewerker), drs. J. Pij (redactiesecretaris CDV, per 1 november waarnemend eerste eindverantwoordelijke), drs. M. Servaes-Loos (wetenschappelijk medewerker), mw. drs. E.M. den Otter (office manager tot 22 februari), mw. C. Pronk (office manager vanaf 2 september), dr. P.J.G. van Velthoven (ad interim betrokken bij het redactiesecretariaat CDV vanaf 1 november).

Publicaties in 2007

Drs. E.J. van Asselt (met G. Dolsma), 'Marktwerking en de maatschappelijke onderneming', in: Drs. J. Pij, prof. dr. R.H.J.M. Gradus en drs. G. de Jong, *Lessen in marktwerking*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 100-110.

Drs. P. van de Burg, Financieel Dagblad 13 juni 2007, artikel met weerlegging van de kritiek van mw. L. de Zwaan op het armoederapport, beide verschenen onder de kop 'Kassa voor de oude ideologie'.

Drs. P. van de Burg, 'Goedwillendheid van idealistische enkelingen is niet genoeg' boekbespreking van Lex Veldboer e.a., *De mixfactor: integratie en segregatie in Nederland*, in: Mr. S. van Haersma Buma, drs. J. Pij en J.W. Wilzing (red.), *Misdaad & Straf*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 130-131.

Drs. M. Jansen, dr. J.E. Nijman (met Dr. J.W. Sap), 'Hoe houden we oorlog rechtsvaardig?', in *Burgers en Barbaren. Over oorlog tussen recht en macht*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 16-34.

Dr. J.E. Nijman, "... Die de vrede liefhebben, duyden alles tot vrede," boekbespreking Henk Nellen, *Hugo de Groot: een leven in strijd om de vrede 1583-1645*, in:

Drs. M. Jansen, dr. J.E. Nijman en dr. J.W. Sap (red.), *Burgers en Barbaren. Over oorlog tussen recht en macht*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 355-359.

Drs. J. Pij, (met mr. M.J. Fraanje, drs. D.A.C.A. Gudde en mr. dr. H.-M. Th. D. ten Napel), 'Reconstrueer en versterk het huis van Thorbecke', redactioneel in: *Thorbeckse Twisten*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 16-25.

Drs. J. Pij (met prof. dr. P.J.J. van Geest), 'De Actualiteit van Augustinus' in: *Burgers en barbaren*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 345-349.

Drs. J. Pij (met prof. dr. R.H.J.M. Gradus en drs. G. de Jong), 'Leren van Marktwerking' (met Raymond Gradus & Gerrit de Jong), redactioneel in: *Lessen in marktwerking*, Amsterdam, Boom, 2007, pp. 16-26.

Dr. H.P.A. Knops, 'Kernenergie verdient een eerlijke afweging', in: A. Bakas en R. Creemers, *Leven zonder olie. Megatrends energie, natuur, vervoer*, Schiedam, Scriptum, 2007.

VI. Bestuurdersvereniging

1. Inleiding

Het jaar 2007 begon met de selectie van kandidaten voor het vervullen van de vacature die ontstond door het vertrek van Dirk Gudde. In maart 2007 is Jo-Annes de Bat aan de slag gegaan als secretaris/directeur. Ook andere veranderingen, bijvoorbeeld de overgang naar Navision, het vertrek van Relus Breeuwsma en de komst van Maarten Neuteboom. In 2007 waren er verkiezingen voor Provinciale Staten. Door de vermindering van het aantal Statenleden verloren we wel een aantal leden, maar doordat de uitslag niet negatief was en we in bijna alle provincies in de colleges kwamen viel het uiteindelijk mee.

De financiële situatie heeft veel aandacht gevraagd, omdat door de overgang naar een nieuw systeem de contributie-inning niet goed is verlopen. Ook het aantal wanbetalers was toegenomen. Eind 2007 is de situatie zodanig georganiseerd dat in 2008 de contributie goed geïnd kan worden, zodat ook het aantal wanbetalers kan worden teruggedrongen.

Vanwege het aantreden van een nieuwe partijvoorzitter, Peter van Heeswijk, is er regelmatig contact geweest met het CDA-bestuur. Ook intern heeft de directeur veel contacten gehad met het Managementteam. De samenwerking die in 2006 is ingezet, is voortgezet. Door gebruik te maken van elkaars expertise

Eind 2007 heeft de CDA-bestuurdersvereniging veel aandacht gekregen voor het onderzoek dat is uitgevoerd naar de werkdruk onder CDA-raadsleden. De uitkomsten zijn zorgwekkend en vragen om een plan van aanpak om richting de verkiezingen in 2010 een traject uit te stippelen. De media-aandacht heeft er voor gezorgd dat de Bestuursvereniging nadrukkelijk de kaart is gezet.

In 2007 is de geplande statutenwijziging doorgevoerd. De akte heeft de notaris gepasseerd en daarmee is de ledenraad afgeschaft en worden er voortaan Algemene Ledenvergaderingen georganiseerd. Ook komt de functie van secretaris te vervallen en is er nu een directeur.

2. Leden, bestuur en medewerkers

Leden

Het lidmaatschap van de CDA-bestuurdersvereniging is voor leden van (deel)gemeenteraden en Provinciale Staten en voor wethouders en gedeputeerden van CDA-huize gekoppeld aan hun functie. Daarnaast kunnen ook andere bestuurders, oud-bestuurders en bijvoorbeeld afdelingsbestuurders van gemeentelijke CDA-afdelingen, lid worden.

Per 31 december 2007 telt de vereniging 3.228 leden. Dit is 67 minder dan in 2006. Hierin zit de vermindering van het aantal Statenzetels, minder gedeputeerden en minder burgemeesters. Het aantal Buitengewone leden is licht gestegen. De verdeling is als volgt:

Ereleden	5
Commissaris van de Koningin	5
Gedeputeerde	22
Statenlid	156
Statengriffier	2
Burgemeester	132
Wethouder	371
Gemeenteraadslid	1939
DB-lid deelgemeenteraad	7
Deelgemeenteraadslid	34
Gemeentesecretaris	6
Raadsgriffier	2
Waterschapsbestuurder	52
Buitengewone leden	495

Opgemerkt moet worden dat deze opsomming een dubbeling bevat: ongeveer de helft van de waterschapsbestuurders is tevens statenlid, wethouder of raadslid.

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was in 2007 als volgt:

- Mr. G.J. Jansen (Geert), commissaris van de Koningin in Overijssel (voorzitter);
- A.G.J. Strien (Ton), fractievoorzitter in Houten (vice-voorzitter, tot 16 november);
- Drs. J.B. Waaijer (Jan), burgemeester in Zoetermeer (vice-voorzitter, vanaf 16 november);
- mr. W. van den Berg (Wil), burgemeester van Ferwerderadiel (bestuurlijk secretaris);
- drs. F.H. Buddenberg (Rik), burgemeester van Pijnacker-Nootdorp;
- mr. M. van Dongen (Riné), wethouder in Waalwijk;
- J.F.A. Alberts (Frits) wethouder in Borger-Odoorn;
- M.H.P. Gresnigt-Raemaekers (Marleen), oud-wethouder en -raadslid in Weert (tot 16 november);
- H.M.J.M. van Beers (Henk), burgemeester in Roermond (vanaf 16 november);
- G. Boeve (Gert), fractievoorzitter in Amersfoort (vanaf 16 november);
- W.J. de Graaf (Wybe), dijkgraaf waterschap Zeeuws-Vlaanderen;
- T.J. Romeyn (Hans), burgemeester van Heiloo;
- I.J.J. Rijzebol (IJzebrand), statenlid in Groningen;
- J.H. Vennevertloo (Johan), wethouder in Berkelland (vanaf 16 november);
- P.J. van der Vinne (Pieter), wethouder in Tubbergen;
- W.Chr. Vroegindeweij (Willemien), burgemeester van Bolsward.

Er is een vacature voor Flevoland.

Het bestuur heeft in 2007 drie maal vergaderd, te weten op 10 mei, 6 september en 18 oktober.

Medewerkers

De personele samenstelling was in 2007 als volgt:

- drs. J. de Bat (Jo-Annes), directeur (32 uur);
- mr. C.T. Boersma (Carmen), eindredacteur Bestuursforum (28 uur);
- A.J. Breeuwsma (Relus), communicatiemedewerker (30 uur, tot mei 2007);
- M. Neuteboom (Maarten), communicatiemedewerker (16 uur, vanaf juni 2007);
- E.M. Jansen-Keuvelaar (Els), administratief medewerker (28 uur).

In de formatie is in 2007 dus één en ander gewijzigd. De functies zijn hetzelfde gebleven. De eerste paar maanden, tot 15 maart, heeft Carmen Boersma als secretaris a.i. gefunctioneerd.

3. Activiteiten

a. Ledenraad

Tweemaal werd er een ledenraad gehouden. Op 20 april en op 16 november. Op de eerste ledenraad spraken we over het thema 'de problematiek randstad'. Sprekers waren Joost van Iersel (o.a. voormalig lid van de Tweede Kamer), Hans Klein Breteler (lid van de Eerste Kamer) en Maaïke Nagel (lid PS Noord Holland).

De tweede ledenraad spraken we over 'worstelen met integratie'. Inleiders waren Nihat Eski (voormalig lid van de Tweede Kamer) en Wim Kemp (wethouder in Roermond).

Tijdens eerste ledenraad werd de statutenwijziging door de vertegenwoordigers akkoord bevonden.

b. Bestuursdersdag

De bestuursdersdag werd georganiseerd in het provinciehuis van Overijssel in Zwolle. Het ochtendprogramma over de bestuurskracht van gemeenten werd ingeleid door staatssecretaris Ank Bijleveld. De aansluitende discussie stond onder leiding van Gijs Weenink.

's Middags waren er verschillende workshops. Totaal hebben er 140 mensen deelgenomen aan de bestuursdersdag.

c. Jonge bestuursdersdag

Het thema van de bijeenkomst op 22 september in het stadhuis in Utrecht was 'leiderschap'. De inleiding werd verzorgd door Rein Willems, lid van de Eerste Kamer. De discussie stond onder leiding van Rijk van Ark. Ongeveer 35 jonge bestuursders namen deel aan deze middag. Voor de bijeenkomst was subsidie verkregen van het CDA..

d. Waternetwerkdag

De waternetwerkdag werd georganiseerd in het gebouw van waterschap Rijnland. Sprekers waren toenmalig lid van de Eerste Kamer Ed Wagemakers, professor Pier Vellinga, Ad Koppejan en Erik van Lith. De discussie stond onder leiding van Wil van den Berg. Twee thema's: het rapport over waterkeringen en de nieuwe waterschapswet. Ongeveer 50 deelnemers namen deel aan de discussie.

e. Fractiemedewerkersbijeenkomst

Op 11 december is voor fractiemedewerkers van Statenfracties en fracties in grote steden een netwerkbijeenkomst georganiseerd op het partijbureau. Ongeveer 20 medewerkers namen deel. Ze hebben een training gedachtengoed en communicatie gehad. De

bedoeling is om op deze manier de ondersteuners met elkaar in contact te brengen, zodat ze gedurende het jaar elkaar kunnen vinden om elkaar van informatie te voorzien en van elkaar te leren.

f. Thorbeckse Twisten

In samenwerking met het WI en het SI worden er in ieder provincie bijeenkomsten georganiseerd rondom de WI uitgave 'Thorbeckse Twisten'. De discussie over het huis van Thorbecke speelt al lange tijd en om richting de toekomst een lijn uit te kunnen zetten is het belangrijk om te weten hoe de leden in deze discussie zitten. In 2007 zijn er drie bijeenkomsten gehouden. De overige bijeenkomsten zijn in 2008.

Omdat er in 2007 verkiezingen waren voor Provinciale Staten was er geen Statendag. Ook de burgemeestersborrel werd doorgeschoven naar begin 2008 (21 januari).

Klankbordgroepen

Met verschillende kamerleden worden op thema bijeenkomsten georganiseerd. In 2007 zijn de klankbordgroep BZK en duurzaamheid van start gegaan. Het doel is om verschillende bestuurders met elkaar in contact te brengen om van elkaar te leren en goede voorbeelden te verspreiden.

Op andere gebieden zijn wel initiatieven genomen, maar is van een daadwerkelijke afspraak nog geen spraken.

Bestuursforum

Bestuursforum is in 2007 weer 10 keer verschenen. Vanaf het januarinumnummer in een nieuwe layout, die het blad een frissere uitstraling geeft.

In 2007 is een aantal nieuwe rubrieken gestart. In het januarinumnummer begonnen twee nieuwe rubrieken: Citaten en Uitgelicht, waarin een lokaal bestuurder met een bijzonder initiatief of verhaal aan het woord komt. Sinds oktober is er de rubriek De Stelling. Twee mensen uit de politiek reageren hierin op een stelling. De rubriek Werkendeweg is komen te vervallen.

In juni en augustus zijn dubbelnummers verschenen. In augustus/september verscheen het themanummer. Gekozen was voor het thema 'Gevolgen bevolkingskrimp'. Naast een uiteenzetting van het probleem en de gevolgen hiervan voor Nederland, vertelde een aantal lokale/provinciale CDA-bestuurders die hier al mee te maken hebben, hoe zij hiermee omgaan in de praktijk.

Het oktobernummer is iets naar voren gehaald en verscheen eind september in verband met de Bestuurdersdag. Hierin stond een interview met staatssecretaris Ank Bijleveld als voorziet voor het thema 'Geloof in gemeenten en provincies'.

Op 16 oktober overleed geheel onverwacht Gerrit de Bruijn, al jarenlang onder de naam Gerrit van Bunnik auteur van Het radertje. Vanaf het decembernummer is in de plaats van Het radertje een nieuwe rubriek gekomen; website.nl. Hierin staan relevante websites en nieuwsbrieven voor lokale politici.

In het decembernummer werd het fenomeen 'dossier' geïntroduceerd, een aantal artikelen over één onderwerp. In december ging het dossier over alcohol en jongeren.

Personele wijzigingen

Mirjam Depondt en Liesbeth Spies hebben de redactie verlaten. Hiervoor zijn Noel Lebens en Eddy Bilder in de plaats gekomen.

De samenstelling van de redactie was op 31 december 2007 als volgt:

- dr. E.J. Janse de Jonge (Eric), Eerste Kamerlid (voorzitter);
- mr. C.T. Boersma (eindredacteur);
- drs. J. de Bat, directeur CDA-bestuurdersvereniging
- dr. G. Benedictus (Geart), statenlid Friesland;
- ing. E.J. Bilder, Tweede Kamerlid
- mr.drs. H. Doornhof (Hugo), raadslid in Nijkerk;
- drs. D.A.C.A. Gudde, wethouder Zeist;
- dr. Y.J. van Hijum (Eddy), Tweede Kamerlid;
- mr. G.A. Karssenberg (Gerben), consultant
- N.M.J.G. Lebens, gedeputeerde Limburg
- mr.drs. A.J.G. Poppelaars (Toine), gedeputeerde in Zeeland;
- G.M. Telgen-Swarts (Geeske), raadslid Ede;
- drs. P.W. Tetteroo (Patrick), wethouder Lelystad
- drs. R. Vrugt (René), raadslid in Alphen aan den Rijn;
- drs. J. Wienen (Jos), burgemeester van Katwijk.

Website en nieuwsbrief

De website van de CDA-bestuurdersvereniging functioneerde ook in het jaar 2007 als de gebruikelijke online-bron van uiteenlopende informatie ten behoeve van lokale bestuurders. De website kent een openbare en een afgeschermd omgeving. De afgeschermd omgeving is een speciaal op de betalende leden toegesneden omgeving. De belangrijkste bronnen van informatie bestaan uit:

- Dossiers gevuld met actuele kranten- en nieuwsberichten, relevante documenten en weblinks. Er zijn circa dertig dossiers die gekoppeld zijn aan diverse beleidsterreinen van bijvoorbeeld duurzaamheid tot aan jongeren, jeugd en gezin.
- Een deskundigennetwerk waarin overzichtelijk personen konden worden gevonden met uiteenlopende expertises.
- Een initiatievenbank waar lokale initiatieven van CDA-afdelingen en of CDA-fracties gepubliceerd worden. Afdelingen, fracties en besturen kunnen via deze databank eenvoudig ideeën met elkaar uitwisselen.
- Het online archief van Bestuursforum. In dit archief worden de belangrijkste bijdragen uit iedere van Bestuursforum bewaard.

Tenslotte fungeert de website als eenvoudige en snelle informatieverschaffer voor contactinformatie van de provinciale afdelingen, activiteiten en bijeenkomsten, verenigingsgerelateerde informatie en een fotopagina.

Eind 2007 is het besluit genomen de website van de CDA-bestuurdersvereniging over te zetten naar een nieuwe omgeving. De website was altijd in eigen beheer, maar besloten werd om de website onder te brengen bij de landelijke website van het CDA. Zo draagt ook de CDA-bestuurdersvereniging, uiteraard met behoud van een eigen omgeving en met dezelfde functionaliteiten, bij aan een meer uniforme uitstraling van het CDA.

Ook in 2007 was aan de website de functionaliteit van een nieuwsbrief gekoppeld. Middels deze nieuwsbrief kunnen de leden snel en gemakkelijk op de hoogte worden gebracht van actuele zaken, belangrijke nieuwsberichten en interessante activiteiten. Deze nieuwsbrief is in 2007 circa twintig maal uitgebracht. Doordat de CDA-bestuursvereniging van bijna al haar leden een mailadres heeft, is het bereik van de nieuwsbrief zeer groot.

Producten

De CDA-bestuursvereniging heeft een handleiding fractieondersteuning uitgegeven. Deze handleiding is geschreven om fracties te helpen fractieondersteuning beter te regelen. De brochure is verstuurd aan alle fractievoorzitters en voor overige geïnteresseerden opvraagbaar op het bureau.

Waterschapsverkiezingen

De directeur heeft geparticipeerd in een werkgroep om de waterschapsverkiezingen voor te bereiden. Aan het eind van 2007 is door een werkgroep onder leiding van Henk Tiesinga geschreven aan 'Waarde van Water'. Een document waarin de visie van het CDA op water en de Waterschapsverkiezingen wordt beschreven. Dit document kan dienen als leidraad voor het opstellen van een programma per waterschap wat de provinciale afdelingen moeten opstellen.

Diversen

Deskundigennetwerk

In 2006 is een aanvang gemaakt met de opbouw van een deskundigennetwerk. Het is de bedoeling dat leden van de Bestuursvereniging in de toekomst per beleidsveld een overzicht kunnen ontvangen waarin van deskundigen op een bepaald gebied met contactgegevens zijn vermeld.

Vraagbaakfunctie

De directeur beantwoordde vele vragen van leden, over rechtspositionele, politiek-tactische of juridische kwesties. Door de nieuwe rubriek 'Vraag en antwoord' op de website werden de antwoorden aan alle leden ter beschikking gesteld.

Marketing

Om de bekendheid van de Bestuursvereniging te vergroten en de producten van de vereniging beter onder de aandacht te brengen, is meer aandacht gegeven aan marketing. De Bestuursvereniging is met een stand aanwezig geweest op de partijcongressen van het CDA. Daarnaast is er een aantal ledenaanbiedingen geweest.

VII. CDAV

Voorwoord Rianne Donders- de Leest Voorzitter CDAV

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van het CDAV over 2007.

Een jaar met veranderingen voor ons: een nieuwe voorzitter, ondergetekende dus, afscheid van de vaste medewerkster op het Partijbureau, Karin Hoentjen, en de komst van een nieuwe medewerkster, Pauline Beemink.

Voor mij was het in elk geval een jaar van veel nieuwe indrukken, voorzichtig meekijken in het partijbestuur, en kennismaken met de "binnenkant" van het Partijbureau.

Ik heb geprobeerd dat gedoseerd te doen, maar zoals altijd in de politiek heb ik moeten vaststellen dat ook hier geldt wat voor alle politieke gremia geldt: het is rennen geblazen.

Toch heb ik samen met het bestuur geprobeerd om in dat jaar van rennen, momenten van bezinning in te bouwen, zoals in ons bestuursweekend in september, waar we hebben gesproken over wat er zoal speelde in de CDAV-gelederen en hoe we de toekomst voor het CDAV, en wij allemaal in het CDAV willen zien.

Dat heeft geleid tot een aantal uitgangspunten, die we op dit moment (maart 2008) vertalen in aanzetten voor nieuw beleid, maar ook voor nieuwe werkwijzen. Daarover zult u in 2008 ongetwijfeld meer horen.

In elk geval kan ik u verzekeren, dat het CDAV een jong, enthousiast bestuur kent, dat zich graag wil inzetten voor het bevorderen van emancipatie voor vrouwen, op álle mogelijke terreinen.

Dat is een ambitieuze opdracht, die niet binnen een jaar, een generatie of nog langer valt af te ronden. Er is nog werk genoeg.

In 2007 hebben we gepoogd om met onze nieuwjaarsreceptie, de ledenvergadering en de loopbaandag, aandacht te vragen voor onderwerpen die ons bezighouden en waar we nog veel vaker over zouden kunnen spreken dan alleen op die dag.

Maar ook hebben we moeten vaststellen dat we veel ambities hebben maar niet genoeg handen en tijd om al die ambities te kunnen realiseren. Dus bracht 2007 ons anders op weg naar 2008: gerichte doelen, niet te veel, maar dan wel halen.

Dat is niet minder ambitieus, maar wel realistischer.

In elk geval: het CDAV is "alive and kickin", al zal het in 2007 een beetje rustiger zijn overgekomen dan we ons hebben gevoeld. Vanuit de wens, eerst met elkaar precies te weten waar we aan toe zijn, bouwden we in 2007, niet schreeuwend, maar gestaag, aan 2008.

U hoort er van.

Met dank aan iedereen die heeft geholpen dit jaarverslag te schrijven, groet ik u,

Namens het CDAV,

Rianne Donders-de Leest

Algemeen

Het CDAV is een organisatie gelieerd aan het CDA en heeft ongeveer 4000 leden. Om elkaar te ontmoeten zijn op lokaal, provinciaal en landelijk niveau CDA-vrouwen actief in netwerkbijeenkomsten, ledendagen, scholingsactiviteiten en debatteerdagen. Het CDAV tracht hiermee zijn doelstellingen te verwezenlijken. Het CDAV heeft op alle niveaus vertegenwoordigers in de besturen van plaatselijke/regionale en provinciale CDA-afdelingen, Partijraad, Partijbestuur, Dagelijks Bestuur en CDA gelieerde organisaties.

Specifieke CDAV doelstellingen:

- a) het bevorderen van de politieke bewustwording bij vrouwen;
- b) het bevorderen van de integratie van vrouwen in de partij;
- c) het leveren van een eigen inbreng op het politieke beleid;
- d) het vervullen van een vertegenwoordigende rol in de daarvoor in aanmerking komende nationale en internationale vrouwenorganisaties;
- e) het bij het Partijbestuur voordragen van vrouwen voor functies binnen en buiten de partij, en in de politieke vertegenwoordigingen;
- f) het adviseren van het Partijbestuur en de besturen van partijverbanden met betrekking tot de in sub a en b genoemde onderwerpen.

In 2007 heeft het CDAV een nieuwe voorzitter in de persoon van Rianne Donders-de Leest. Tot aan haar benoeming op 2 juni 2007 door het Partijcongres is de taak van voorzitter door de vicevoorzitter Hester Maij waargenomen.

Met ingang van 5 maart heeft Pauline Beernink de taak van Karin Hoentjen als ambtelijk secretaris/politiek medewerker overgenomen.

Gebruikelijke jaarlijkse activiteiten waren de nieuwjaarsbijeenkomst op 5 januari, de Ledendag op 31 maart, het jaarthema 'Vrouwen(be)sturen!' en de loopbaandag op 3 november.

Tijdens het bestuursweekend op 20 en 21 september in Boekelo heeft het bestuur zich beraden op de toekomst van het CDAV.

Het CDAV bestaat uit een groep enthousiaste vrouwen die ook veel (willen) bereiken.

Als kleine organisatie moet het CDAV zich vooral richten op haar hoofddoel, namelijk: meer vrouwen in (politieke) besturen. Aangevend is dat besturen met een evenredige vertegenwoordiging mannen en vrouwen beter functioneren. De combinatie zorgt voor completere en daardoor betere besluiten. Willen we dat doel bereiken, dan zullen we genooddakt zijn keuzes te maken. We kunnen (helaas!) niet alles!

Dat heeft in 2007 geleid tot een aantal uitgangspunten en besluiten die nog steeds gelden:

1. Missie voor de komende jaren is: 50/50.
2. Een meerjaren programma om de bijbehorende resultaten te bereiken, nooddakt tot het maken van keuzes: niet alles kan!

Het bestuur ziet er als volgt uit:

R. Donders-de Leest (Rianne)

voorzitter

W.H. Maij (Hester)

vice-voorzitter en waarnemend voorzitter

G.J.M. Kempen-van Dommelen (Gerda)

2° vice-voorzitter en coördinator In- en externe vertegenwoordigingen

L. Spee-Rouppe van der Voort (Lucy)

penningmeester

P.J.M. Wijman-Loots (Ellie)

secretaris

A. van den Nieuwboer (Alice)

coördinator regiegroep Communicatie, Pers en Publiciteit

M.M.Vogelaar (Monique)

coördinator regiegroep Buitenland

K.J.van der Veen (Kyra)

tot 27 augustus 2007 coördinator regiegroep Diversiteit (ZMV).

A. Callewaert (Arinda)

coördinator HRM en projecten

P.H.M.F.Beernink (Pauline)

ambtelijk secretaris/politiek medewerker

M.Koop (Manita)

adviseur

CDAV en de netwerkstructuur

Vergaderingen Bestuur en Netwerk Provinciale Vertegenwoordigers

Het bestuur van het CDAV heeft in 2007 gemiddeld één keer per twee maanden vergaderd. In dit jaar zijn drie netwerkbijeenkomsten voor provinciale vertegenwoordigers georganiseerd in maart, september en december. Een netwerkbijeenkomst bestaat uit twee onderdelen: discussie over CDAV inhoudelijk- en organisatorische zaken en zo mogelijk een lezing/gesprek met een gastspreker over een actueel onderwerp. Op de netwerkbijeenkomsten in 2007 waren de vertegenwoordigers van de provinciale CDAV's in wisselende samenstelling aanwezig en de provinciale voorzitters reageerden verheugd over de komst van voorzitter Rianne Donders-de Leest.

Regiegroepen

In- en Externe vertegenwoordigingen

G.J.M. Kempen-van Dommelen coördineert de in- en externe vertegenwoordigingen. Zij is tevens vice-voorzitter van het CDAV en heeft regelmatig contact met de vertegenwoordigers.

H.J. van de Streek (Hillie) is de CDAV afgevaardigde in het bestuur van *Eduardo Frei Stichting (EFS)*. Voor speerpunten en informatie over het werk en de werkwijze van deze CDA gelieerde organisatie verwijzen we naar het Jaarverslag 2007 van EFS.

Het EFS-bestuur heeft in dit verslagjaar een aantal trainingen voor vrouwen georganiseerd in Midden- en Oost-Europa. In het bijzonder is een serie trainingen voor politiek actieve vrouwen uitgevoerd in Montenegro. Ook in Roemenië zijn trainingen verzorgd. Namens de EFS zijn diverse vrouwen uit het CDAV als trainer uitgezonden o.a. naar Georgië, Oekraïne, Moldavië en de Balkan-landen.

J.G.M. Assen (Anneke) heeft zitting in de *Raad van Bestuur van het Wetenschappelijk Instituut (WI)* van het CDA. Het WI verricht studies naar politieke vraagstukken, die uitstijgen boven de discussies van alledag. Daarover adviseert het WI gevraagd en ongevraagd. Het WI is onafhankelijk en ontwerpt zijn onderzoeksprogramma in dialoog met het CDA en met haar volksvertegenwoordigers.

G.J.M. Kempen-van Dommelen (Gerda) is CDAV afgevaardigde in de algemene vergadering van de *NVR (Nederlandse Vrouwen Raad)*. Er zijn ruim 40 vrouwenorganisaties lid van de NVR koepel. In de algemene vergadering van de NVR in mei 2007 is B.H. Scheffer-Versluis (Dieny) gekozen als voorzitter van de NVR. Wij kennen Dieny als een betrokken en actief lid en als Provinciaal CDAV bestuurder in Utrecht. We wensen haar veel succes in haar functie als karterkker en boegbeeld van de NVR. Ook zijn we trots op de voordracht voor benoeming door

de Algemene vergadering van de NVR tot vrouwenvertegenwoordiger in de algemene vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) in 2008 van W.H. Maij (Hester), onze vicevoorzitter.

G.J.M. Kempen-van Dommelen (Gerda) vertegenwoordigt het CDAV in het *Politiek Vrouwen Overleg*. Het PVO is een samenwerkingsorgaan van de vrouwen- en emancipatienetwerken van de politieke partijen en richt zijn doelstelling op de beleidsgebieden arbeid en zorg, emancipatie en diversiteit. Het overleg is medio jaren negentig ontstaan. De emancipatieorganisaties van de landelijke politieke partijen beseften hernieuwd, dat er meer is dan hen bindt dan scheidt. Op basis daarvan werd een bestuurlijk samenwerkingsorgaan opgericht. In 2007 is het PVO uitgebreid met een vertegenwoordiger namens de Christen Unie vrouwen. In het overleg participeren nu CDA, CU, D66, GL, PvdA (voorzitter in 2007) en VVD vrouwen. Tijdens reguliere bijeenkomsten worden de actuele ontwikkelingen binnen de politieke partijen besproken. Zo is een reactie geschreven met de titel: Lof en kritiek! n.a.v. de notitie Emancipatiebeleid 2008 - 2011 'Meer kansen voor vrouwen' van minister Plasterk. Deze brief is voor de behandeling van de notitie in de Tweede kamer gestuurd naar de Emancipatie woordvoerders van de politiek partijen. In PVO bijeenkomsten zijn gesprekken met bewindspersonen voorbereid. Zo is er overleg geweest met minister Donner (een verslag is gepubliceerd in *Vrouw & Politiek*), minister Ella Vogelaar en met de staatssecretarissen Marja van Bijsterveldt en Jet Bussanmaker.

Regiegroep Communicatie, Pers en Publiciteit

De Regiegroep is in 2007 twee keer bijeen geweest. Het CDAV is meegegaan in de nieuwe huisstijl van het CDA. Dat betekent dat ook de website is aangepast. Deze site is nog niet optimaal. Dit komt deels doordat het partijbureau onvoldoende wijzigingen heeft doorgevoerd. Anderzijds heeft het CDAV geen 'webmaster' of iemand die de site actueel houdt en in staat is een deskundig beheer te voeren. Wij hopen dat door een nieuwe vaste medewerker in 2007 op het bureau, meer structurele aandacht aan de site kan worden gegeven.

De Regiegroep heeft in 'CDA.nl Het Magazine' de pagina's 'Vrouw & Politiek' gecoördineerd. *Vrouw & Politiek* is zes keer verschenen in 2006. Hierin is aan diverse onderwerpen aandacht besteed, met name Tweede Kamerverkiezingen en voorbereiding op het jaarthema '50/50 in besturen', kinderopvang en emancipatiebeleid, vrouwen en de Europese Unie.

W.H. Maij (Hester) heeft de taak van A. van den Nieuwboer (Alice) met betrekking tot de kopij van *Vrouw & Politiek* waargenomen omdat A. van den Nieuwboer (Alice) met zwangerschapsverlof was en in december 2007 de trotse moeder is geworden van dochter Julianne

Regiegroep Buitenland

De Regiegroep Buitenland houdt zich bezig met gendervraagstukken en de positie van vrouwen in internationaal perspectief door het signaleren, behartigen en ondersteunen van vrouwenbelangen in internationaal verband.

De Regiegroep wordt gecoördineerd door Monique Vogelaar (coördinator regiegroep, bestuurslid CDAV) en heeft als leden Ellettha Schoustra (secretaris), Jeannette Wolters, Femmy Bakker en Hanna Jagtenberg. De adviseur vanuit de Tweede Kamer is Kathleen Ferrier en vanuit het Europees Parlement Esther de Lange. Lily Hutjes, Angelique Zonneveld en Irene Zijlstra zijn

adviseur van de Regiegroep vanuit internationale vrouwennetwerken (o.a. VN, Cordaid, ontwikkelingsorganisaties en verwante vrouwenorganisaties).

De vorige voorzitter, Hillie van de Streek, is per 1 april 2007 afgetreden als CDAV bestuurslid. Zij heeft een andere functie aanvaardt en is Secretaris Generaal geworden van de EVP-Vrouwen. Zij blijft adviseur van de regiegroep en is liaison van de regiegroep met de EVP-Vrouwen in Brussel.

Regiegroep Diversiteit

In 2007 is de regiegroep Diversiteit summier bij elkaar geweest. Redenen waren zwangerschapsverloven o.a. van de coördinator van de regiegroep.

De leden die actief zijn gebleven hebben meermalen via het medium e-mail contact gehad over het voortgaan van de activiteiten die de regiegroep in 2006 had opgestart.

De samenstelling van de regiegroep is gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar: F. Aktas (Fatma), E. Krind (Elena), E. Pors (Elisa), W.G.J. Smit (Welmoed), M. Tam-Burke (Martha), K. Van der Veen (Kyra, coördinator), en L. Villamil Salcedo (Lourdes). Als adviseurs treden op: R. Bharos (Rachel), G. Goei (Grace) en G. S. Kelekçi (Geertje Semra). De functie van coördinator is vacant sinds het terugtreden van Kyra van der Veen als CDAV bestuurslid.

Andere activiteiten

Waterschapsverkiezingen

In november 2008 zullen de Waterschapsverkiezingen worden gehouden. Het CDAV-bestuur heeft in een brief, een oproep inzake kandidaatstelling van vrouwen bij de Waterschapsverkiezingen van 2008, gedaan. De brief is verzonden naar de secretarissen en voorzitters van de provinciale afdelingen van het CDA en CDAV.

Nieuwjaarsbijeenkomst

Het CDAV heeft 2007 ingeluid met een Nieuwjaarsbijeenkomst op 6 januari met als thema 'Europees Actieplan voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen'. Spreeksters waren Europarlementariër Corien Wortmann-Kool en Anneke Raven, fractievoorzitter Provinciale Staten Utrecht. Aansluitend was er de mogelijkheid gezamenlijk te lunchen en met elkaar te netwerken. De Nieuwjaarsbijeenkomst die in samenwerking met het EVP wordt georganiseerd, heeft inmiddels een traditioneel karakter en de opkomst kent een stabiel aantal vrouwen uit het hele land (tussen 70 en 100 deelnemers).

Jaarthema 2007

Het jaarthema 2007 luidde: 'Vrouwen (be)sturen!' Het jaarthema van 2008 zal hier nauw op aansluiten. Gekozen is voor de titel 'Kiezen en gekozen worden'. De resultaten van het jaarthema 2007 worden nog bekend gemaakt.

Loopbaandag

De Loopbaandag op 3 november stond in het teken van het jaarthema: "Vrouwen (be)sturen". Het aantal deelnemers bedroeg ruim 30. Reden is naar alle waarschijnlijkheid het samenvallen met de MADD dagen en CDA activiteiten in de noordelijke provincies. Het programma van deze Loopbaandag is zeer goed ontvangen en kan bijzonder geslaagd genoemd worden. Individuele deelnemers kregen in de drie workshops veel persoonlijke aandacht. Er was echt wat te leren in de workshops Hoe word ik burgemeester?, Communiceren: debatteren, argumenteren en overtuigen en in Wat is nodig om succesvol te besturen. Deelnemers aan deze dag zullen verder

gevolgd worden. De Loopbaandag is georganiseerd in samenwerking met het Steenkamp Instituut en de afdeling HRM van het CDA.

Contacten

Het CDAV heeft binnen de verschillende geledingen van de partij contactpersonen die oog hebben voor de doelstellingen en de belangen van het CDAV.

Contact Eerste Kamer

In het jaar 2007 was er geen formeel contact met Eerste Kamerleden. Informele bilaterale gesprekken hebben wel plaatsgevonden.

Contact Tweede Kamer

In 2007 is het CDAV doorgegaan met (reguliere) gesprekken met de woordvoerder emancipatie mevrouw Corien Jonker. De gesprekken hebben altijd betrekking op actuele onderwerpen, die op dat moment in de Kamer spelen, zoals de nota emancipatiebeleid 2008-2011.

De weerslag van de CDAV kanttekeningen op deze Emancipatiebeleidsnotitie zijn samengevat in "Geen woorden maar nu DADEN". Deze notitie hebben wij doen toekomen aan het CDA-Bestuur, de CDA-Fractie in de 2^e Kamer en de CDA-woordvoerder Emancipatie.

Voorafgaand aan de kamerbehandeling hebben Gerda Kempen en Pauline Beernink overleg gehad met onze CDA woordvoerder in de tweede Kamer Corien Jonker. Corien is onze contactpersoon voor emancipatiezaken in de Tweede Kamer.

Contact Europese Parlement

In het jaar 2007 is uitgebreid contact geweest met de Europarlementariërs Maria Martens, Corien Wortmann, Ria Oomen en Esther de Lange (EVP vrouwen). Het contact is door M.M. Vogelaar (Monique) als lid van het CDAV-bestuur overgenomen van Hillie van de Streek. Hillie is benoemd tot Secretaris Generaal van de EVP-Vrouwen. Zij is onder meer verantwoordelijk voor de organisatie van activiteiten en het onderhouden van contacten namens de EVPV. Het CDAV en de EVP organiseerden samen de Nieuwjaarsbijeenkomst.

Contact CDA

Vanuit het CDA-Bestuur is het bestuurslid mevrouw B. van Haaften (Brigitte) de contactpersoon.

Januari 2008
CDAV bestuur

VIII. CDJA

1. Inleiding

Het jaar 2007 is voor het CDJA een bijzonder intensief jaar geweest. Er zijn een groot aantal politieke activiteiten georganiseerd en veel jongeren zijn enthousiast gemaakt voor de christen-democratie. Het was voor het CDJA een jaar van verandering. Meest opvallend onderdeel daarvan was de invoering van de nieuwe huisstijl. Het bestuur werd personeel gewijzigd en de omvang beperkt. In 2007 voerde het CDJA campagne voor de jongeren die meededen aan de Provinciale Statenverkiezingen. In 2007 is, mede dankzij de forse inzet van ledenwerving, wederom een forse ledengroei gerealiseerd.

In dit jaarverslag zal een beknopt overzicht worden gegeven van de activiteiten die in 2007 door diverse onderdelen van het CDJA zijn georganiseerd. Aangezien het totale aantal CDJA activiteiten landelijk en lokaal zeer groot is, zal in dit jaarverslag veel globaal worden behandeld. De website is een bron voor nadere informatie.

2. Bestuur

2.1 Dagelijks bestuur

In 2007 zijn er wijzigingen opgetreden in de samenstelling van het dagelijks bestuur van het CDJA. Voor het eerst traden nieuwe bestuursleden toe onder de nieuwe statutaire bepaling dat de duur van hun termijn een jaar zal zijn, in plaats van twee jaar. In verband met nieuwe statutaire bepalingen werd gedurende het jaar binnen het dagelijks bestuur tijdelijk geschoven met portefeuilles. Hieronder de namen van de personen die in 2007 deel uit maakten van het dagelijks bestuur:

Harry van der Molen	- voorzitter (vanaf juni 2006)
Wendy Hofmans	- secretaris (tot en met mei 2007)
Herman Graaff	- penningmeester (tot en met mei 2007)
	- penningmeester/secretaris (van mei tot november 2007)
	- penningmeester (tot en met december 2007)
David van Dis	- penningmeester (gekozen op congres van november 2007)
Marcel Migo	- secretaris (vanaf november 2007)
Maarten Neuteboom	- communicatie (tot en met februari 2007)
	- communicatie en ledenwerving (tot november 2007)
Janneke Beumer	- politiek (vanaf juni 2006)
Rob Hammenga	- organisatie (tot en met november 2007)
	- organisatie en vorming (vanaf november 2007)
Geert Meijering	- vorming (tot en met november 2007)
	- communicatie en ledenwerving (vanaf november 2007)
Willem van Ewijk	- ledenwerving (tot en met februari 2007)

2.2 Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur is in 2007 tien maal bijeengekomen in Utrecht. Tevens is in september in Apeldoorn (Gelderland) een Algemeen Bestuursweekeinde georganiseerd. De opkomst bij het Algemeen Bestuur was in 2007 licht afgenomen.

Tijdens de reguliere vergaderingen zijn organisatorische zaken aan de orde gekomen en hebben politiek inhoudelijke discussies plaatsgevonden. Meer specifiek heeft het Algemeen Bestuur zich bezig gehouden met de uitvoering van het beleidsplan 2007 en de positie van de afdelingen in de Grote Steden. De commissie Grondslagenrapport publiceerde de nieuwe christen-democratische grondslagen voor de vereniging. Ook deze werden in het Algemeen Bestuur besproken. Vele malen werd er gesproken over de overgangsproblematiek rond oude en nieuwe statuten. In september 2007 stelde men een selectiecommissie in voor de nieuwe voorzittersverkiezing.

2.3 Beleidsplan 2008

Tijdens het CDJA congres in november 2007 werd het beleidsplan en de begroting voor 2008 vastgesteld. Het beleidsplan was voor het tweede opeenvolgende jaar integraal opgesteld. Het accent lag op het professionaliseren van de ledenwerving, het uitbreiden van het aanbod aan vorming en training en enkele beperkte organisatorische wijzigingen. Ook de dienstverlening aan de afdelingen kreeg verdere aandacht. De begroting kende weinig wijzigingen ten opzicht van 2007 en maakte meer geld vrij voor ledenwerving en vorming. De financiële positie is van de vereniging is positief. In 2007 werd besloten een deel van het overschot van 2006 te bestemmen voor de invoering van de huisstijl.

2.4 CDJA congres

In 2007 zijn een tweetal CDJA congressen georganiseerd. Het congres in Utrecht in mei 2007 stond in het teken van het jaarverslag en de jaarrekening en de stemming over de statutenwijziging rondom de CDJA Raad en enkele overgangsbepalingen. Te gast waren onder andere Tweede Kamerlid Coskun Çörüz en de nieuwe CDA partijvoorzitter Peter van Heeswijk. Tijdens het congres werden geen nieuwe dagelijks bestuursleden gekozen om zo het aantal bestuursleden terug te kunnen brengen naar zes. Het congres in Groningen in november 2007 stond in het teken van de verkiezingen voor het dagelijks bestuur. Te gast waren onder andere Tweede Kamerlid Jules Kortenhorst, gedeputeerde Henk Bleeker (Groningen) en opinieleader Bart Jan Spruyt. In samenwerking met de studentenorganisaties ISO en LSVB werd een discussie over onderwijs georganiseerd. Ook werden tijdens het congres het beleidsplan 2008, de begroting 2008 en het nieuwe grondslagenrapport van de vereniging met algemene stemmen aangenomen.

3. Secretariaat

3.1 Algemeen

Het secretariaat van het CDJA maakt onderdeel uit van het CDA Partijbureau te Den Haag. Het vormt een belangrijke schakel binnen de organisatie. Het secretariaat is onder meer belast met de ledenadministratie en de dienstverlening richting besturen, commissies, afdelingen en werkgroepen. Daarnaast wordt vanuit het secretariaat voor een aantal zaken gebruikgemaakt van de dienstverlening van het CDA. Ook is het secretariaat vaak aanspreekpunt voor externe organisaties. De organisatie van het secretariaat, en daarmee de dienstverlening, is verder geprofessionaliseerd.

3.2 Medewerkers secretariaat

In 2007 hebben op het secretariaat enkele personele wijzigingen plaatsgevonden. Bij aanvang van het jaar werd afscheid genomen van Helen Klinkhamer. Zij werd opgevolgd door Maran Henneberke. Per 1 december had Maran Henneberke een andere werkring gevonden. In 2007 is dankbaar gebruikgemaakt van de kennis en kunde van Marijse Klink als tijdelijke kracht. In de zomerperiode en in het najaar heeft zij door middel van een belactie de ledenadministratie opgeschoond. In december ontving het secretariaat een verzoek om een stageplaats. Besloten is om aan dit verzoek gehoor te geven.

3.3 Ledenadministratie

Vanwege het vertrek van Herman Graaff en Maran Henneberke dreigde een achterstand wat betreft het invoeren van wijzigingen in de ledenadministratie te ontstaan. Gelukkig bleek Marijse Klink's kennis van de benodigde programmatuur voldoende om dat te verhinderen. Daarmee is een forse kwaliteitsslag gemaakt. Met de leden is ook besproken of zij interesse hebben om actief te worden in de organisatie. De resultaten daarvan zijn gecommuniceerd met het Algemeen Bestuur en de werkgroepvoorzitters.

4. Afdelingen

Naast het centrale niveau zijn er binnen het CDJA ook veel afdelingen op decentraal niveau actief. Hieronder de lijst met de afdelingen in het land. In 2007 zijn er in een aantal gemeenten stappen gezet richting een nieuwe afdeling. In 2007 waren er in totaal 40 afdelingen. Elke afdeling organiseert activiteiten (bijvoorbeeld borrels, debatten en werkbezoeken) die gedeeltelijk door het landelijke CDJA worden gefinancierd. In totaal zijn er door de lokale afdelingen ongeveer 180 activiteiten georganiseerd in 2007.

Gelderland

Aalten
Apeldoorn
Arnhem
Ede-Wageningen
Harderwijk-Hierden
Nijmegen
Putten
Rivierenland
Gelderland

Flevoland

Flevoland
Urk

Limburg

Echt-Susteren
Helden
Kerkrade-Parkstad
Maas en Peel
Maastricht
Weert-Nederweert

Overijssel

Hellendoorn
Hof van Twente
Oldenzaal-Losser
Zwolle
Tubbergen
Enschede-Hengelo
Overijssel

Utrecht

Utrecht

Noord-Holland

Den Helder
Alkmaar
Amsterdam

Noord-Brabant

Noord-Brabant (4 regio's)
Woensdrecht

Fryslân

Fryslân

Groningen

Groningen

Drenthe

Drenthe
Hoogeveen

Zuid-Holland

DWO (Delft e.o.)
Den Haag
Giessenlanden
Graafstroom
Leiden
Rotterdam
Voorschoten

Zeeland

Zeeland

5. Werkgroepen

Naast decentrale afdelingen heeft het CDJA ook een groot aantal actieve landelijke werkgroepen, waar per sector politiek inhoudelijke thema's worden besproken. In de werkgroepen worden de standpunten van het CDJA uitgedacht en voorbereid. In 2007 zijn in totaal 9 werkgroepen actief geweest. De werkgroepen kwamen gemiddeld om de één á twee maanden bij elkaar. In 2007 waren de volgende werkgroepen actief:

Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Europa

Landbouw

Milieu, Infrastructuur en Ruimte

Vrede & Veiligheid, Ontwikkelingssamenwerking en Mensenrechten

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Sociaal Economische Zaken

Justitie en Binnenland Bestuur

6. Commissies

Het CDJA heeft een groot aantal commissies, die allen zeer actief zijn in het organiseren van bepaalde activiteiten voor het CDJA. In 2007 waren enkele tijdelijke commissies actief: de commissie Diversiteit, de projectgroep G4 en de Grondslagencommissie. De vaste commissies van het CDJA waren ook zeer actief. De commissies waren:

Organisatiecommissie (OC)

Vormingscommissie (VoCie)

Promotiecommissie

Redactiecommissie

Internetcommissie

Commissie Internationaal Secretariaat (CIS)

7. Overige activiteiten

Ledenwervingactiviteiten

In de zomer was het CDJA volop aanwezig bij de introductiedagen van de universiteiten en hogescholen. Hierbij kon voor het eerst gebruikgemaakt worden van het nieuwe ledenwerf materiaal. Het Flevofestival werd opnieuw door een groep CDJA-ers bezocht. Op dit grote evenement was de aanloop redelijk goed en brachten onder meer Ad Koppejan en Jack de Vries een bezoek aan de stand.

Nieuwe huisstijl

Het jaar 2007 stond voor een belangrijk deel in het teken van de invoering van een nieuwe CDJA huisstijl die zijn uitwerking had in het logo, de website, gadgets, de Interruptie, flyers, folders etcetera. Het voorjaar is gewerkt aan het vinden van een ontwerp bureau voor de huisstijl. Het CDJA is uitgekomen bij Studio Piraat BNO in Den Haag voor het ontwerpen van de nieuwe huisstijl. De opdracht voor het realiseren van de nieuwe website is verleend aan Bonus Ontwerp,

tevens gevestigd in Den Haag. Dit proces werd begeleid door de voorzitter en het dagelijks bestuurslid Communicatie.

Eigen publicaties

De Interruptie, het ledenblad van het CDJA, is in 2007 viermaal verschenen. Na veel schaven, passen en meten is ook het ledenblad in het najaar voor het eerst in de nieuwe opmaak verschenen. Hierin is meer plaats voor foto's en heeft de Interruptie bovendien een karakter gekregen dat meer aansluit bij onze doelgroep. Inhoudelijk waren de artikelen van een goed niveau en werden de verslagen van de CDJA congressen door de lezers ook erg gewaardeerd. De digitale nieuwsbrief van het CDJA, de Internews, werd in 2007 ongeveer tweemaal per maand verstuurd. Tevens werden de voorbereidingen getroffen voor een aan de nieuwe website gekoppelde nieuwsbrief.

Mediacontacten

Het CDJA is in 2007 diverse malen in de media geweest. Met name rond Second Life, de positie van jongeren op de woningmarkt, het gebrek aan debat in de moederpartij, de vergrijzing, de maatschappelijke stage en nadrukkelijk het integratievraagstuk. Een greep hieruit: Spijkers met Koppen (radio), de Ochtenden (radio), Stand.Café (radio), Rondom 10 (televisie), Netwerk (televisie), Goedemorgen Nederland (televisie), Het Gesprek (televisie), Trouw (krant), De Volkskrant (krant), Opinio (opinieblad), NRC Handelsblad (krant), Elsevier (opinieblad) NRC.Next (krant), Nederlands Dagblad (krant) en het Reformatorisch Dagblad (krant). Al met al is de bekendheid die het CDJA eind 2006 kreeg door middel van de Balkenende shirts in 2007 ook inhoudelijk uitgebouwd.

Buitenlandactiviteiten

Van 8 tot en met 15 juli vond de Summer School naar Roemenië plaats. De reis was een combinatie van werkbezoeken en een tweedaagse gezamenlijke trainingssessie met de PD Youth en MIERT Youth. Het rapport over Roemenië werd aan het algemeen bestuur van het CDJA aangeboden. In september 2007 werd Bronne Pot verkozen als internationaal secretaris. Enkele CDJA leden hebben in 2007 voor De Eduardo Frei Stichting (EFS) en voor het International Republican Institute (IRI) trainingen gegeven.

De Commissie Internationaal Secretariaat (CIS) van het CDJA had voor YEPP (de jongerenorganisatie van de Europese Volkspartij) van 18 tot en met 21 januari het seminar "Transport: the Energy to drive Europe's future" georganiseerd in Rotterdam. Het seminar verliep zeer succesvol en naast het gedegen programma, kregen de deelnemers ook een goede indruk van Rotterdam. In mei 2007 werd CDJA'er Huibert van Rossum herkozen als Deputy Secretary General van YEPP. In 2007 zijn de volgende congressen bezocht: het congres van Jong CD&V in Blankenberge (januari), het congres van de AK Parti Youth in Istanbul (april), het congres van de Deense KDU in Aarhus en ten slotte het congres van de Junge Union (CDU/CSU) in Berlijn (november).

In 2007 heeft het CDJA haar participatie in het YIMD gecontinueerd. Het YIMD heeft haar structuur verder uitgebouwd en het aantal partnerlanden uitgebreid. Tijdens de NIMD partnershipdays heeft het YIMD haar eigen programma aangeboden, de jongeren uit de YIMD partnerlanden hebben hieraan deelgenomen en er is belangstelling getoond door NIMD partners die nog geen relatie met het YIMD hebben. In 2007 heeft een missie naar Ghana plaatsgevonden en zijn er delegaties uit verschillende partnerlanden ontvangen. CDJA lid Marije van Schaik heeft

afscheid genomen als voorzitter van YIMD, Jorik ter Horst heeft namens het CDJA in de stuurgroep plaatsgenomen.

00018642

CDA BUREAU

Buitenom 18

Postbus 30453

2500 GL DEN HAAG

☎ 070 3424888

✉ cda@cda.nl

🌐 www.cda.nl

meer informatie?

kijk op www.cda.nl

CDA